Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba¹

2013

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

kierunkowe. Izometria.

Krzywizna Gaussa

rzywizna Gaussi

¹Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, kalmar@amu.edu.pl 📜 🔻 🔊 🤉 🗈

Wykład 5

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

,

Przykłady powierzchi

rarametryzacja wonge a

Towicizeiiiic obrotow

Powierzchnie prostokresii

Poziomice funk

Wektory styczne i normalne. I forma

Pochodne kierunkowe

(rzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Powierzchnie w R³ Podstawowe definicje Przykłady powierzchni

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe. Izometria

Krzywizna Gaussa

Krzywizna Gaussa I

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyjne

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicji

Przykłady powierzchr

r urumen yzueju monge

i owierzennie prostokresii

Poziomice funkcj

Wektory styczne i normalne. I forma nodstawowa

Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium Twierdzenie

Niech $U \subset \mathbb{R}^2$ będzie zbiorem otwartym. Odwzorowanie (funkcję wektorową)

$$x: U \to \mathbb{R}^3$$

nazywamy **gładkim**, jeśli wszystkie pochodne cząstkowe (dowolnego rzędu) *x* istnieją oraz są odwzorowaniami ciągłymi.

Definicja

Niech $U \subset \mathbb{R}^2$ będzie zbiorem otwartym. Odwzorowanie gładkie

$$x: U \to \mathbb{R}^3$$

nazywamy **lokalnym układem współrzędnych** jeśli jest injekcją, oraz

$$\frac{\partial x}{\partial s}(s,t) \times \frac{\partial x}{\partial t}(s,t) \neq 0$$

dla wszystkich $(s, t) \in U$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

roustawowe definicje

Przykłady powierzchr

Parametryzacja Monge'a

rowierzchnie obrotowe

Powierzchnie prostokresi

oziomice funkcj

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

> ochodne erunkowe. ometria

. . .

Vernauirana Causaa II

Arzywizna Gaussa II

Niech $U \subset \mathbb{R}^2$ będzie zbiorem otwartym. Odwzorowanie (funkcję wektorową)

$$x: U \to \mathbb{R}^3$$

nazywamy **gładkim**, jeśli wszystkie pochodne cząstkowe (dowolnego rzędu) x istnieją oraz są odwzorowaniami ciągłymi.

Definicja

Niech $U \subset \mathbb{R}^2$ będzie zbiorem otwartym. Odw
zorowanie gładkie

$$x: U \to \mathbb{R}^3$$

nazywamy **lokalnym układem współrzędnych** jeśli jest injekcją, oraz

$$\frac{\partial x}{\partial s}(s,t) \times \frac{\partial x}{\partial t}(s,t) \neq 0$$

dla wszystkich $(s, t) \in U$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierzchn

Parametryzacja Monge'a

Powierzchnie obrotowe

rowierzchnie prostokres

ziomice funkcj

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

> ochodne erunkowe.

(rzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium i Twierdzenie

- Podzbiór $M \subset \mathbb{R}^3$ nazywamy **powierzchnią gładką**, jeśli wokół każdego punktu p istnieje lokalny układ współrzędnych $x: U \to V \subset \mathbb{R}^3$.
- Powierzchnię gładką M nazywamy łukowo spójną, jeśli dla dowolnych dwóch punktów $x, y \in M$ istnieje krzywa $\alpha:[0,1] \to M$ taka, że $\alpha(0) = x$ i $\alpha(1) = y$.

Potocznie mówimy, że przestrzeń jest powierzchnią gładką jeśli "lokalnie" (tj. w małym otoczeniu każdego punktu) wygląda jak fragment płaszczyzny.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierzchni

Parametryzacja Monge'a

rowierzennie prostokresine

Poziomice funkcji

Vektory styczne

normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe. Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

- ▶ Podzbiór $M \subset \mathbb{R}^3$ nazywamy **powierzchnią gładką**, jeśli wokół każdego punktu *p* istnieje lokalny układ współrzędnych $x: U \to V \subset \mathbb{R}^3$.
- Powierzchnię gładką M nazywamy łukowo spójną, jeśli dla dowolnych dwóch punktów $x, y \in M$ istnieje krzywa $\alpha:[0,1] \to M$ taka, że $\alpha(0) = x$ i $\alpha(1) = y$.

Potocznie mówimy, że przestrzeń jest powierzchnią gładką jeśli "lokalnie" (tj. w małym otoczeniu każdego punktu) wygląda jak fragment płaszczyzny.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierzchn

Parametryzacja Monge'a

TOWICIZCHINE PROJECTION

oziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe. Izometria

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

- ▶ Podzbiór $M \subset \mathbb{R}^3$ nazywamy **powierzchnią gładką**, jeśli wokół każdego punktu p istnieje lokalny układ współrzędnych $x: U \to V \subset \mathbb{R}^3$.
- Powierzchnię gładką M nazywamy łukowo spójną, jeśli dla dowolnych dwóch punktów $x, y \in M$ istnieje krzywa $\alpha:[0,1] \to M$ taka, że $\alpha(0) = x$ i $\alpha(1) = y$.

Potocznie mówimy, że przestrzeń jest powierzchnią gładką jeśli "lokalnie" (tj. w małym otoczeniu każdego punktu) wygląda jak fragment płaszczyzny.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w K

Podstawowe definicje

Przykłady powierzchi

Parametryzacja Monge'a

rowierzchnie prostokresini

Poziomice funkcj

/ektory styczne

normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe Izometria.

Crzywizna Gaussa

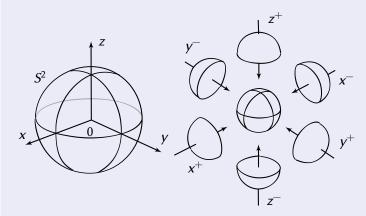
Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Przykład

Jednostkowa sfera, tj. powierzchnia o równaniu $x^2 + y^2 + x^2 = 1$ jest przykładem powierzchni regularnej. Lokalnym układem współrzędnych jest np.

$$x^{\pm}(u,v)=(\pm\sqrt{1-u^2-v^2},u,v)$$
 jak na następującym rysunku

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierzch

arametryzacja Monge'a

Danieralaria acceptatoria

Poziomice funkcii

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

> Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Uwaga

UWAGA! Zakładamy, że wszystkie powierzchnie które będzie my rozważać dalej są gładkie i łukowo spójne.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierzi

r arametr yzacja monge a

Powierzchnie prostokresine

Poziomice funkcj

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe.

zometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką, oraz niech $x: U \to M$ i $y: V \to M$ będą lokalnymi układami współrzędnych wokół punktu $p \in M$. Wtedy złożenie

$$\Phi_{x,y} \stackrel{\text{def.}}{=} y^{-1} \circ x : x^{-1}(x(U) \cap y(V)) \to y^{-1}(x(U) \cap y(V))$$

nazywamy funkcją zmiany układu współrzędnych.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powiera

Parametryzacja Monge'a

r owierzennie obrotowe

Powierzchnie prostokreślne

Poziomice funkc

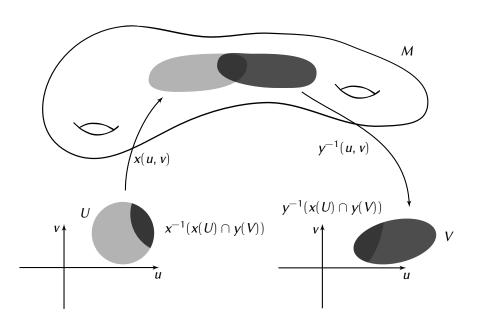
Wektory styczne i normalne. I forma nodstawowa

Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium Twierdzenie

Lemat

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką. Wówczas:

- 1. Jeśli $x: U \to M$ jest lokalnym układem współrzędnych wtedy x jest dyfeomorfizmem U na obraz x(U).
- 2. Niech $V \subset \mathbb{R}^2$ będzie zbiorem otwartym i niech $f: V \to U$ będzie dyfeomorfizmem. Wtedy

$$y \stackrel{def.}{=} x \circ f: V \to N$$

jest lokalnym układem współrzędnych i f jest funkcją zmiany układu współrzędnych $\Phi_{V,x}$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierzchn

Parametryzacja Monge'a

owierzeinne obrotowe

Powierzchnie prostokresine

Poziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma

Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Lemat

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką. Wówczas:

- 1. Jeśli $x: U \to M$ jest lokalnym układem współrzędnych wtedy x jest dyfeomorfizmem U na obraz x(U).
- 2. Niech $V \subset \mathbb{R}^2$ będzie zbiorem otwartym i niech $f: V \to U$ będzie dyfeomorfizmem. Wtedy

$$y \stackrel{def.}{=} x \circ f: V \to M$$

jest lokalnym układem współrzędnych i f jest funkcją zmiany układu współrzędnych $\Phi_{v,x}$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Podstawowe definicje

Przykłady powierzchr

Parametryzacja Monge'a

Danisanahais assatslasila

ziomice funkcji

oziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium i Twierdzenie

- - rząd pochodnej x na U jest równy 2 (z def. lokalnego układu współrzednych)
  - ▶ z twierdzenia o funkcji uwikłanej na x(U) istnieje x^{-1} gładkie odwzorowanie odwrotne.
- 2) wystarczy sprawdzić dla lokalnego układ współrzędnych dla $y = x \circ f$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierzchni

Parametryzacja Monge a

TOWICIZCHIIIC ODIOIOWC

Powierzchnie prostokresine

Poziomice funkcj

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

- 1) ► x injekcja, więc jest bijekcją na obraz.
  - rząd pochodnej x na U jest równy 2 (z def. lokalnego układu współrzednych)
  - ▶ z twierdzenia o funkcji uwikłanej na x(U) istnieje x^{-1} gładkie odwzorowanie odwrotne,
- 2) wystarczy sprawdzić dla lokalnego układu współrzędnych dla $y = x \circ f$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierzchn

Parametryzacja Monge a

D--1---1-- 6--1--11

Poziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

> Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium Twierdzenie

- 1) x injekcja, więc jest bijekcją na obraz.
  - ► rząd pochodnej x na U jest równy 2 (z def. lokalnego układu współrzędnych)
  - ▶ z twierdzenia o funkcji uwikłanej na x(U) istnieje x^{-1} gładkie odwzorowanie odwrotne,
- 2) wystarczy sprawdzić dla lokalnego układu współrzędnych dla $y = x \circ f$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierz

Parametryzacja Monge'a

TOWICIZCHING ODIOLOWC

Powierzchnie prostokresin

Poziomice funkcj

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

- 1) ► x injekcja, więc jest bijekcją na obraz.
  - ► rząd pochodnej *x* na *U* jest równy 2 (z def. lokalnego układu współrzędnych)
  - ▶ z twierdzenia o funkcji uwikłanej na x(U) istnieje x^{-1} gładkie odwzorowanie odwrotne,
- 2) wystarczy sprawdzić dla lokalnego układu współrzędnych dla $y = x \circ f$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Podstawowe definicje

Przykłady powier.

Parametryzacja Monge'a

Poziomice funkc

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

> ochodne ierunkowe.

Krzywizna Gaussa

Krzywizna Gaussa II

- 1) x injekcja, więc jest bijekcją na obraz.
  - rząd pochodnej x na U jest równy 2 (z def. lokalnego układu współrzędnych)
  - ▶ z twierdzenia o funkcji uwikłanej na x(U) istnieje x^{-1} gładkie odwzorowanie odwrotne,
- 2) wystarczy sprawdzić dla lokalnego układu współrzędnych dla $y = x \circ f$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Podstawowe definicje

Przykłady powierzc

Parametryzacja Monge'a

,

oziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ochodne ierunkowe.

Krzywizna Gaussa

Krzywizna Gaussa II

$$\frac{\partial(x \circ f)}{\partial s} \times \frac{\partial(x \circ f)}{\partial t} =$$

$$= \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \frac{\partial f_1}{\partial s} + \frac{\partial x}{\partial f_2} \frac{\partial f_2}{\partial s}\right) \times \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \frac{\partial f_1}{\partial t} + \frac{\partial x}{\partial f_2} \frac{\partial f_2}{\partial t}\right) =$$

$$= \frac{\partial f_1}{\partial s} \frac{\partial f_2}{\partial t} \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \times \frac{\partial x}{\partial f_2}\right) + \frac{\partial f_1}{\partial t} \frac{\partial f_2}{\partial s} \left(\frac{\partial x}{\partial f_2} \times \frac{\partial x}{\partial f_1}\right) =$$

$$= \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \times \frac{\partial x}{\partial f_2}\right) \left(\frac{\partial f_1}{\partial s} \frac{\partial f_2}{\partial t} - \frac{\partial f_1}{\partial t} \frac{\partial f_2}{\partial s}\right)$$

- ightharpoons $\left(\frac{\partial x}{\partial f_1} imes \frac{\partial x}{\partial f_2}\right)
  eq 0$ (lokalny układ współrzędnych)
- ▶ $\left(\frac{\partial f_1}{\partial s} \frac{\partial f_2}{\partial t} \frac{\partial f_1}{\partial t} \frac{\partial f_2}{\partial s}\right) \neq 0$ (Jakobian funkcji f). Wreszcie teza ($\Phi_{x,y} = f$) wynika z definicji

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierzchni

Parametryzacja Monge'a

Poziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe. Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

$$\begin{split} \frac{\partial(x \circ f)}{\partial s} \times \frac{\partial(x \circ f)}{\partial t} &= \\ &= \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \frac{\partial f_1}{\partial s} + \frac{\partial x}{\partial f_2} \frac{\partial f_2}{\partial s}\right) \times \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \frac{\partial f_1}{\partial t} + \frac{\partial x}{\partial f_2} \frac{\partial f_2}{\partial t}\right) = \\ &= \frac{\partial f_1}{\partial s} \frac{\partial f_2}{\partial t} \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \times \frac{\partial x}{\partial f_2}\right) + \frac{\partial f_1}{\partial t} \frac{\partial f_2}{\partial s} \left(\frac{\partial x}{\partial f_2} \times \frac{\partial x}{\partial f_1}\right) = \\ &= \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \times \frac{\partial x}{\partial f_2}\right) \left(\frac{\partial f_1}{\partial s} \frac{\partial f_2}{\partial t} - \frac{\partial f_1}{\partial t} \frac{\partial f_2}{\partial s}\right) \end{split}$$

- $\left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \times \frac{\partial x}{\partial f_2}\right) \neq 0$ (lokalny układ współrzędnych)
- $\left(\frac{\partial f_1}{\partial s} \frac{\partial f_2}{\partial t} \frac{\partial f_1}{\partial t} \frac{\partial f_2}{\partial s}\right) \neq 0$ (Jakobian funkcji f). Wreszcie teza ($\Phi_{x,y} = f$) wynika z definicji funk przejścia.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierzchni

Parametryzacja Monge'a

TOWICIZCHINE ODIOLOWE

Poziomice funkcji

normalne. I forma podstawowa

> Pochodne kierunkowe Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

$$\begin{split} \frac{\partial(x \circ f)}{\partial s} \times \frac{\partial(x \circ f)}{\partial t} &= \\ &= \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \frac{\partial f_1}{\partial s} + \frac{\partial x}{\partial f_2} \frac{\partial f_2}{\partial s}\right) \times \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \frac{\partial f_1}{\partial t} + \frac{\partial x}{\partial f_2} \frac{\partial f_2}{\partial t}\right) = \\ &= \frac{\partial f_1}{\partial s} \frac{\partial f_2}{\partial t} \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \times \frac{\partial x}{\partial f_2}\right) + \frac{\partial f_1}{\partial t} \frac{\partial f_2}{\partial s} \left(\frac{\partial x}{\partial f_2} \times \frac{\partial x}{\partial f_1}\right) = \\ &= \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \times \frac{\partial x}{\partial f_2}\right) \left(\frac{\partial f_1}{\partial s} \frac{\partial f_2}{\partial t} - \frac{\partial f_1}{\partial t} \frac{\partial f_2}{\partial s}\right) \end{split}$$

$$ightharpoons$$
  $\left(\frac{\partial x}{\partial f_1} imes \frac{\partial x}{\partial f_2}\right)
eq 0$ (lokalny układ współrzędnych)

▶
$$\left(\frac{\partial f_1}{\partial s}\frac{\partial f_2}{\partial t} - \frac{\partial f_1}{\partial t}\frac{\partial f_2}{\partial s}\right) \neq 0$$
 (Jakobian funkcji f). Wreszcie teza ($\Phi_{x,y} = f$) wynika z definicji funkci przejścia.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierzo

Parametryzacja Monge'a

Desired Sectori

Poziomice funkcj

normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

$$\begin{split} \frac{\partial(x \circ f)}{\partial s} \times \frac{\partial(x \circ f)}{\partial t} &= \\ &= \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \frac{\partial f_1}{\partial s} + \frac{\partial x}{\partial f_2} \frac{\partial f_2}{\partial s}\right) \times \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \frac{\partial f_1}{\partial t} + \frac{\partial x}{\partial f_2} \frac{\partial f_2}{\partial t}\right) = \\ &= \frac{\partial f_1}{\partial s} \frac{\partial f_2}{\partial t} \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \times \frac{\partial x}{\partial f_2}\right) + \frac{\partial f_1}{\partial t} \frac{\partial f_2}{\partial s} \left(\frac{\partial x}{\partial f_2} \times \frac{\partial x}{\partial f_1}\right) = \\ &= \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \times \frac{\partial x}{\partial f_2}\right) \left(\frac{\partial f_1}{\partial s} \frac{\partial f_2}{\partial t} - \frac{\partial f_1}{\partial t} \frac{\partial f_2}{\partial s}\right) \end{split}$$

$$ightharpoons$$
  $\left(\frac{\partial x}{\partial f_1} imes \frac{\partial x}{\partial f_2}\right)
eq 0$ (lokalny układ współrzędnych)

▶
$$\left(\frac{\partial f_1}{\partial s}\frac{\partial f_2}{\partial t} - \frac{\partial f_1}{\partial t}\frac{\partial f_2}{\partial s}\right) \neq 0$$
 (Jakobian funkcji f). Wreszcie teza ($\Phi_{x,y} = f$) wynika z definicji funkci przejścia.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierze

Parametryzacja Monge'a

B 1 1 1 1 1 1 1

r owierzeinne prostokresin

oziomice funkc

normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe. Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

$$\begin{split} \frac{\partial(x \circ f)}{\partial s} \times \frac{\partial(x \circ f)}{\partial t} &= \\ &= \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \frac{\partial f_1}{\partial s} + \frac{\partial x}{\partial f_2} \frac{\partial f_2}{\partial s}\right) \times \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \frac{\partial f_1}{\partial t} + \frac{\partial x}{\partial f_2} \frac{\partial f_2}{\partial t}\right) = \\ &= \frac{\partial f_1}{\partial s} \frac{\partial f_2}{\partial t} \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \times \frac{\partial x}{\partial f_2}\right) + \frac{\partial f_1}{\partial t} \frac{\partial f_2}{\partial s} \left(\frac{\partial x}{\partial f_2} \times \frac{\partial x}{\partial f_1}\right) = \\ &= \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \times \frac{\partial x}{\partial f_2}\right) \left(\frac{\partial f_1}{\partial s} \frac{\partial f_2}{\partial t} - \frac{\partial f_1}{\partial t} \frac{\partial f_2}{\partial s}\right) \end{split}$$

- $\left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \times \frac{\partial x}{\partial f_2}\right) \neq 0$ (lokalny układ współrzędnych)
- ▶ $\left(\frac{\partial f_1}{\partial s}\frac{\partial f_2}{\partial t} \frac{\partial f_1}{\partial t}\frac{\partial f_2}{\partial s}\right) \neq 0$ (Jakobian funkcji f). Wreszcie teza ($\Phi_{x,y} = f$) wynika z definicji funkci przejścia.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierz

Parametryzacja Monge'a

rowierzennie prostokresine

oziomice funkc

normalne. I forma podstawowa

Pochodne cierunkowe. zometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

$$\begin{split} \frac{\partial(x \circ f)}{\partial s} \times \frac{\partial(x \circ f)}{\partial t} &= \\ &= \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \frac{\partial f_1}{\partial s} + \frac{\partial x}{\partial f_2} \frac{\partial f_2}{\partial s}\right) \times \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \frac{\partial f_1}{\partial t} + \frac{\partial x}{\partial f_2} \frac{\partial f_2}{\partial t}\right) = \\ &= \frac{\partial f_1}{\partial s} \frac{\partial f_2}{\partial t} \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \times \frac{\partial x}{\partial f_2}\right) + \frac{\partial f_1}{\partial t} \frac{\partial f_2}{\partial s} \left(\frac{\partial x}{\partial f_2} \times \frac{\partial x}{\partial f_1}\right) = \\ &= \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \times \frac{\partial x}{\partial f_2}\right) \left(\frac{\partial f_1}{\partial s} \frac{\partial f_2}{\partial t} - \frac{\partial f_1}{\partial t} \frac{\partial f_2}{\partial s}\right) \end{split}$$

- $\left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \times \frac{\partial x}{\partial f_2}\right) \neq 0$ (lokalny układ współrzędnych)
- ► $\left(\frac{\partial f_1}{\partial s} \frac{\partial f_2}{\partial t} \frac{\partial f_1}{\partial t} \frac{\partial f_2}{\partial s}\right) \neq 0$ (Jakobian funkcji f). Wreszcie teza ($\Phi_{x,y} = f$) wynika z definicji

Wreszcie teza ($\Phi_{x,y} = f$) wynika z definicji funkcj przejścia. Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierz

Parametryzacja Monge'a

Powierzchnie prostokresin

Poziomice funk

normalne. I forma podstawowa

> Pochodne kierunkowe. zometria.

> > rzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

$$\begin{split} \frac{\partial(x \circ f)}{\partial s} \times \frac{\partial(x \circ f)}{\partial t} &= \\ &= \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \frac{\partial f_1}{\partial s} + \frac{\partial x}{\partial f_2} \frac{\partial f_2}{\partial s}\right) \times \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \frac{\partial f_1}{\partial t} + \frac{\partial x}{\partial f_2} \frac{\partial f_2}{\partial t}\right) = \\ &= \frac{\partial f_1}{\partial s} \frac{\partial f_2}{\partial t} \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \times \frac{\partial x}{\partial f_2}\right) + \frac{\partial f_1}{\partial t} \frac{\partial f_2}{\partial s} \left(\frac{\partial x}{\partial f_2} \times \frac{\partial x}{\partial f_1}\right) = \\ &= \left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \times \frac{\partial x}{\partial f_2}\right) \left(\frac{\partial f_1}{\partial s} \frac{\partial f_2}{\partial t} - \frac{\partial f_1}{\partial t} \frac{\partial f_2}{\partial s}\right) \end{split}$$

- $\left(\frac{\partial x}{\partial f_1} \times \frac{\partial x}{\partial f_2}\right) \neq 0$ (lokalny układ współrzędnych)
- $\left(\frac{\partial f_1}{\partial s} \frac{\partial f_2}{\partial t} \frac{\partial f_1}{\partial t} \frac{\partial f_2}{\partial s}\right) \neq 0$ (Jakobian funkcji f). Wreszcie teza ($\Phi_{x,y} = f$) wynika z definicji funkcji przejścia.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powier.

Parametryzacja Monge'a

Powierzchnie prostokreślne

'oziomice funkc

normalne. I forma podstawowa

> Pochodne kierunkowe. zometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Gładkość funkcji na powierzchni

Definicja

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką i niech $f: M \to \mathbb{R}$ będzie funkcją. Funkcję f nazywamy gładką jeśli dla każdego punktu $p \in M$ i dla każdego lokalnego układu współrzędnych $x: U \to M$ takiego, że $p \in x(u)$ funkcja

$$f \circ x: U \stackrel{x}{\to} M \stackrel{f}{\to} \mathbb{R}$$

jest gładka jako funkcja z $\mathbb{R}^2$ do $\mathbb{R}$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Podstawowe definicje

W praktyce są dwie metody na definiowanie funkcji określonej na powierzchni.

- ▶ Jeśli $F: \mathbb{R}^3 \to \mathbb{R}$ jest gładka, wtedy jej obcięcie $F|_M: M \to \mathbb{R}$ bedzie również gładkie.
- ▶ Załóżmy że $x: U \to M \subset \mathbb{R}^3$ jest lokalnym układem współrzędnych. Jeśli $f: U \to \mathbb{R}$ jest funkcją gładką, to funkcję na powierzchni M możemy określić jako

$$F = f \circ x^{-1} \colon x^{-1}(U) \to U \to \mathbb{R}$$

gdzie $x^{-1}(U) \subset M$. Jest to funkcja gładka jako złożenie dwóch funkcji gładkich.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Podstawowe definicje

Przykłady powierz

Parametryzacja Monge'a

Powierzchnie prostokresine

oziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

> Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

W praktyce są dwie metody na definiowanie funkcji określonej na powierzchni.

- ▶ Jeśli $F: \mathbb{R}^3 \to \mathbb{R}$ jest gładka, wtedy jej obcięcie $F|_{\mathcal{M}}: \mathcal{M} \to \mathbb{R}$ będzie również gładkie.
- ▶ Załóżmy że $x: U \to M \subset \mathbb{R}^3$ jest lokalnym układem współrzędnych. Jeśli $f: U \to \mathbb{R}$ jest funkcją gładką, to funkcję na powierzchni M możemy określić jako

$$F = f \circ x^{-1} \colon x^{-1}(U) \to U \to \mathbb{R},$$

gdzie $x^{-1}(U) \subset M$. Jest to funkcja gładka jako złożenie dwóch funkcji gładkich.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierzchr

Parametryzacja Monge'a

Powierzchnie prostokreslne

oziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe. Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

W praktyce są dwie metody na definiowanie funkcji określonej na powierzchni.

- ▶ Jeśli $F: \mathbb{R}^3 \to \mathbb{R}$ jest gładka, wtedy jej obcięcie $F|_{\mathcal{M}}: \mathcal{M} \to \mathbb{R}$ będzie również gładkie.
- ▶ Załóżmy że $x: U \to M \subset \mathbb{R}^3$ jest lokalnym układem współrzędnych. Jeśli $f: U \to \mathbb{R}$ jest funkcją gładką, to funkcję na powierzchni M możemy określić jako

$$F = f \circ x^{-1} : x^{-1}(U) \to U \to \mathbb{R},$$

gdzie $x^{-1}(U) \subset M$. Jest to funkcja gładka jako złożenie dwóch funkcji gładkich.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierzchn

Parametryzacja Monge'a

rowierzennie prostokresir

oziomice funkcj

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Przykład

Funkcja $f: S^2 \to \mathbb{R}$ zadana wzorem

$$f(x, y, z) = \frac{xyz}{x^2 + y^2 + z^2}$$

jest funkcją gładką.

▶ Niech *M* będzie zadana jako powierzchnia paraboloidy,

$$x(s, t) = (s, t, s^2 + t^2).$$

Rozważmy funkcję $f: \mathbb{R}^2 \to \mathbb{R}$ zadaną wzorem

$$(s, t) \mapsto \sin(s + t)$$
.

Wtedy $f \circ x^{-1}(a, b, c) = \sin(a + b)$ i stąd $f \circ x^{-1}: M \to \mathbb{R}$ jest funkcją gładką na powierzchni paraboloidy.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierzc

Demonstrum de A4-

Powierzchnie obrotowe

Powierzchnie prostokreślni

Poziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Przykład

▶ Funkcja $f: S^2 \to \mathbb{R}$ zadana wzorem

$$f(x, y, z) = \frac{xyz}{x^2 + y^2 + z^2}$$

jest funkcją gładką.

▶ Niech *M* będzie zadana jako powierzchnia paraboloidy,

$$x(s, t) = (s, t, s^2 + t^2).$$

Rozważmy funkcję $f : \mathbb{R}^2 \to \mathbb{R}$ zadaną wzorem

$$(s, t) \mapsto \sin(s + t)$$

Wtedy $f \circ x^{-1}(a, b, c) = \sin(a + b)$ i stąd $f \circ x^{-1}: M \to \mathbb{R}$ jest funkcją gładką na powierzchni paraboloidy.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierzch

Parametryzacja Monge'a

oziomice funkcii

oziomice funkc

normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe. Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Funkcja $f: S^2 \to \mathbb{R}$ zadana wzorem

$$f(x, y, z) = \frac{xyz}{x^2 + y^2 + z^2}$$

jest funkcją gładką.

▶ Niech *M* będzie zadana jako powierzchnia paraboloidy,

$$x(s, t) = (s, t, s^2 + t^2).$$

Rozważmy funkcję $f:\mathbb{R}^2 \to \mathbb{R}$ zadaną wzorem

$$(s, t) \mapsto \sin(s + t).$$

Wtedy $f \circ x^{-1}(a, b, c) = \sin(a + b)$ i stąd $f \circ x^{-1}: M \to \mathbb{R}$ jest funkcją gładką na powierzchni paraboloidy.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierzch

Parametryzacja Monge'a

r owierzennie prostokres

oziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa

Krzywizna Gaussa II

$$f(x, y, z) = \frac{xyz}{x^2 + y^2 + z^2}$$

jest funkcją gładką.

▶ Niech *M* będzie zadana jako powierzchnia paraboloidy,

$$x(s, t) = (s, t, s^2 + t^2).$$

Rozważmy funkcję $f:\mathbb{R}^2 \to \mathbb{R}$ zadaną wzorem

$$(s, t) \mapsto \sin(s + t)$$
.

Wtedy $f \circ x^{-1}(a, b, c) = \sin(a + b)$ i stąd $f \circ x^{-1}: M \to \mathbb{R}$ jest funkcją gładką na powierzchni paraboloidy.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierzch

Parametryzacja Monge'a

r-owierzennie prostokresi

oziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma nodstawowa

Pochodne kierunkowe. Izometria.

Krzywizna Gaussa

Krzywizna Gaussa II

Gładkość odwzorowania między powierzchniami

Definicja

Niech M, $N \subset \mathbb{R}^3$ będą powierzchniami gładkimi i niech $f: M \to N$ będzie odwzorowaniem. Mówimy, że f jest **odwzorowaniem gładkim** jeśli jest gładkie jako odwzorowanie $M \to N \hookrightarrow \mathbb{R}^3$. Mówimy, że f jest **dyfeomorfizmem powierzchni** jeśli f jest gładką bijekcją, której odwzorowanie odwrotne jest również gładkie.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierzchr

Parametryzacja Monge'

Powierzchnie obrotowe

rowierzennie prostokres

oziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa

Krzywizna Gaussa II

Lemat

Niech M, $N \subset \mathbb{R}^3$ będą powierzchniami gładkimi i niech

$$f:M\to N$$

będzie odwzorowaniem ciągłym. f jest odwzorowaniem gładkim (a więc gładkim jako odwzorowanie $f: M \to \mathbb{R}^3$) wtedy i tylko wtedy gdy dla każdego punktu $p \in M$ istnieje wokół niego lokalny układ współrzędnych $x: U \to M$ oraz istnieje lokalny układ współrzędnych $y: V \to N$ wokół $f(p) \in N$ takie, że złożenie

$$y^{-1} \circ f \circ x: U \to V$$

jest gładkie jako odwzorowanie $\mathbb{R}^2 \to \mathbb{R}^2$ (tam, gdzie to złożenie ma sens).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierzch

Parametryzacja Monge a

owierzennie prostokiesnie

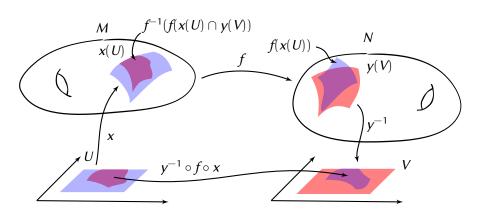
ziomice funkcj

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe. Izometria.

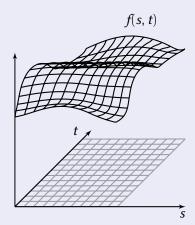
Krzywizna Gaussa

rzywizna Gaussa II

Niech $f: U \to \mathbb{R}$ będzie funkcją określoną na zbiorze otwartym $U \subset \mathbb{R}^2$. Powierzchnię $M \subset \mathbb{R}^3$ nazywamy **powierzchnią Monge'a** jeśli jej parametryzacja jest wykresem funkcji f:

$$x(s, t) = (s, t, f(s, t)).$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

rodstawowe definicje

Przykłady powierzchni

Parametryzacja Monge'a

Powierzchnie prostokreśli

Poziomice funk

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Parametryzacja Monge'a spełnia naszą definicję powierzchni (Definicja 5.3), ponieważ

$$\frac{\partial x}{\partial s}(s,t) \times \frac{\partial x}{\partial t}(s,t) = \det \begin{bmatrix} i & j & k \\ 1 & 0 & \frac{\partial f}{\partial s}(s,t) \\ 0 & 1 & \frac{\partial f}{\partial t}(s,t) \end{bmatrix} = \\ = \left(-\frac{\partial f}{\partial s}(s,t), -\frac{\partial x}{\partial t}(s,t), 1 \right) \neq 0.$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

r oustawowe definite

Przykłady powierzchi

Parametryzacja Monge'a

vierzchnie obrotowe

Powierzchnie prostokreślne

Poziomice funkcj

Wektory styczne i normalne. I forma nodstawowa

Pochodne kierunkowe. Izometria.

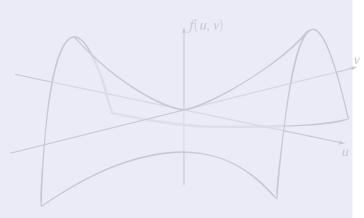
Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium i Twierdzenie

- Paraboloida $(x(u, v) = (u, v, u^2 + v^2))$
- ▶ Powierzchnia siodłowa (x(u, v) = (u, v, uv))

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe defini

Przykłady powierzchn

Parametryzacja Monge'a

wierzchnie obrotowe

Poziomice funk

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

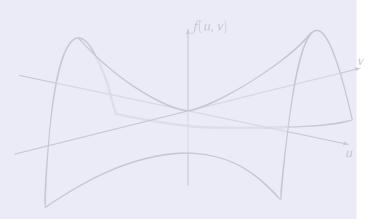
> Pochodne kierunkowe. Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorems Egregium

- Paraboloida $(x(u, v) = (u, v, u^2 + v^2))$
- Powierzchnia siodłowa (x(u, v) = (u, v, uv))

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierzchn

Parametryzacja Monge'a

wierzchnie obrotowe

Powierzchnie prostokreśli

roziomice funk

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

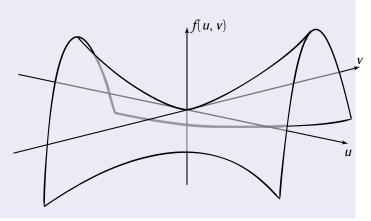
> Pochodne kierunkowe. zometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Kizywiziia Gaussa II

- Paraboloida $(x(u, v) = (u, v, u^2 + v^2))$
- Powierzchnia siodłowa (x(u, v) = (u, v, uv))

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierzchni

Parametryzacja Monge'a

owierzchnie obrotow

Powierzchnie prostokreśln

Poziomice funk

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne cierunkowe.

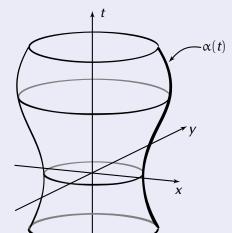
Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Powierzchnia obrotowa powstaje poprzez obrócenie krzywej $\alpha(t)$ wokół pewnej ustalonej prostej l. Postać ogólna to

$$x(t, \phi) = \alpha(t) \cdot Rot_l(\phi),$$

gdzie $Rot_l(\phi)$ to macierz 3 × 3 obrotu o kąt ϕ wokoł prostej l.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierzch

arametryzacja Monge'a

Powierzchnie obrotowe

. . . . . .

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

> ochodne ierunkowe. zometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Twierdzenie klasyfikacyjne Najczęściej używane macierze obrotu to obroty wokół osi współrzędnych *x*, *y*, *z*:

$$Rot_{x}(\phi) = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & \cos \phi & \sin \phi \\ 0 & -\sin \phi & \cos \phi \end{bmatrix}$$

$$Rot_{y}(\phi) = \begin{bmatrix} \cos \phi & 0 & \sin \phi \\ 0 & 1 & 0 \\ -\sin \phi & 0 & \cos \phi \end{bmatrix}$$

$$Rot_{z}(\varphi) = \begin{bmatrix} \cos \varphi & \sin \varphi & 0 \\ -\sin \varphi & \cos \varphi & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

W przypadku obrotu $\alpha(t)=(\alpha_1(t),\alpha_2(t),\alpha_3(t))$ wokół osi OX otrzymamy

$$x(t, \phi) = (\alpha_1(t), \alpha_2(t) \cos \phi - \alpha_3(t) \sin \phi, \alpha_2(t) \sin \phi + \alpha_3(t) \cos \phi$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w K

Podstawowe definicji

Przykłady powierzch

Parametryzacja Monge'a

Powierzchnie obrotowe

Powierzchnie prostokreślne

oziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

> Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Najczęściej używane macierze obrotu to obroty wokół osi współrzędnych *x*, *y*, *z*:

$$Rot_{x}(\phi) = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & \cos \phi & \sin \phi \\ 0 & -\sin \phi & \cos \phi \end{bmatrix}$$

$$Rot_{y}(\phi) = \begin{bmatrix} \cos \phi & 0 & \sin \phi \\ 0 & 1 & 0 \\ -\sin \phi & 0 & \cos \phi \end{bmatrix}$$

$$Rot_{z}(\phi) = \begin{bmatrix} \cos \phi & \sin \phi & 0 \\ -\sin \phi & \cos \phi & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

W przypadku obrotu $\alpha(t)=(\alpha_1(t),\alpha_2(t),\alpha_3(t))$ wokół osi OX otrzymamy

$$x(t, \phi) = (\alpha_1(t), \alpha_2(t) \cos \phi - \alpha_3(t) \sin \phi, \alpha_2(t) \sin \phi + \alpha_3(t) \cos \phi)$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierzci

Parametryzacja Monge'a

Powierzchnie obrotowe

Powierzchnie prostokreślne

oziomice funkcj

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

> Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Crzywizna Gaussa II

Aby powierzchnia w ten sposób uzyskana była gładka musimy dodatkowo wymagać, aby

- krzywa była bez samoprzecięć, oraz
- oś obrotu nie przecinała naszej krzywej w żadnym punkcie

7adanie

Opisać co się "psuje" w definicji kiedy zachodzi jedna bądź druga okoliczność.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

i oustawowe demincje

Przykłady powierzch

Parametryzacja Monge'a

Powierzchnie obrotowe

rowierzchnie prostokresine

'oziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Aby powierzchnia w ten sposób uzyskana była gładka musimy dodatkowo wymagać, aby

- krzywa była bez samoprzecięć, oraz
- oś obrotu nie przecinała naszej krzywej w żadnym punkcie

Zadanie

Opisać co się "psuje" w definicji kiedy zachodzi jedna bądź druga okoliczność.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

r oustawowe definiteje

Przykłady powierzchi

Parametryzacja Monge'a

Powierzchnie obrotowe

Powierzchnie prostokreślne

ziomice funkcii

ektory styczne

normalne. I forma

Pochodne kierunkowe. Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Aby powierzchnia w ten sposób uzyskana była gładka musimy dodatkowo wymagać, aby

- krzywa była bez samoprzecięć, oraz
- oś obrotu nie przecinała naszej krzywej w żadnym punkcie.

Zadanie

Opisać co się "psuje" w definicji kiedy zachodzi jedna bądź druga okoliczność.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Przykłady powierzo

Parametryzacja Monge'a

Powierzchnie obrotowe

Powierzchnie prostokreślne

ziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma nodstawowa

Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Aby powierzchnia w ten sposób uzyskana była gładka musimy dodatkowo wymagać, aby

- krzywa była bez samoprzecięć, oraz
- oś obrotu nie przecinała naszej krzywej w żadnym punkcie.

Zadanie

Opisać co się "psuje" w definicji kiedy zachodzi jedna bądź druga okoliczność.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Przykłady powierzci

Parametryzacja Monge'a

Powierzchnie obrotowe

Powierzchnie prostokreślne

ziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

> ochodne ierunkowe.

Zometra.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

► Sfera – obrót okręgu $\alpha(t) = (0, \cos t, \sin t)$ wokół osi z:

$$(0, \cos t, \sin t) \cdot \begin{bmatrix} \cos \phi & \sin \phi & 0 \\ -\sin \phi & \cos \phi & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} = (-\cos t \sin \phi, \cos t \cos \phi, \sin t)$$

► Hiperboloida jednopowłokowa (katenoida)

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe

Przykłady powierzchn

Parametryzacja Monge'a

Powierzchnie obrotowe

Powierzchnie prostokreślne

Poziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium Twierdzenie

► Sfera – obrót okręgu $\alpha(t) = (0, \cos t, \sin t)$ wokół osi z:

$$(0,\cos t,\sin t)\cdot\begin{bmatrix}\cos\varphi&\sin\varphi&0\\-\sin\varphi&\cos\varphi&0\\0&0&1\end{bmatrix}=\\=(-\cos t\sin\varphi,\cos t\cos\varphi,\sin t).$$

Hiperboloida jednopowłokowa (katenoida)

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R

Przykłady powierzch

Parametryzacja Monge'a

Powierzchnie obrotowe

Powierzchnie prostokreślne

ziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

> Pochodne kierunkowe.

zometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Sfera – obrót okręgu $\alpha(t) = (0, \cos t, \sin t)$ wokół osi z:

$$(0,\cos t,\sin t)\cdot\begin{bmatrix}\cos\varphi&\sin\varphi&0\\-\sin\varphi&\cos\varphi&0\\0&0&1\end{bmatrix}=\\=(-\cos t\sin\varphi,\cos t\cos\varphi,\sin t).$$

► Hiperboloida jednopowłokowa (katenoida)

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

i oustawowe den

Przykłady powierzch

Parametryzacja Monge'a

Powierzchnie obrotowe

Powierzchnie prostokreślne

ozioiiiice runkcj

normalne. I forma podstawowa

> Pochodne kierunkowe.

. .

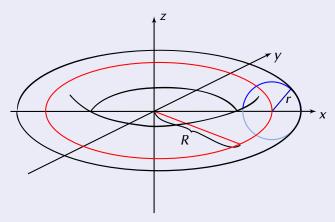
Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium i Twierdzenie

► Torus – obrót okręgu $\alpha(t) = (R + r\cos t, 0, r\sin t)$ wokół osi z:

$$x(t,\phi) = ((R + r\cos t)\cos\phi, (R + r\cos t)\sin\phi, r\sin t).$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicj

Przykłady powierzchr

Parametryzacja Monge'a

Powierzchnie obrotowe

Powierzchnie prostokreślni

oziomice funkc

wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe.

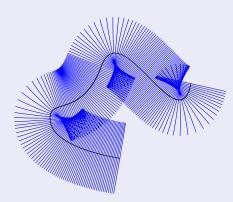
Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Powierzchnią prostokreślną nazywamy powierzchnię o parametryzacji

$$x(s, t) = \alpha(s) + t\beta(s),$$

gdzie α i β są krzywymi w przestrzeni $\mathbb{R}^3$. α nazywa się potocznie kierownicą, β - ruletą.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

r oustawowe definic

r rzykiady powierzchni

wierzchnie obrot----

Powierzchnie prostokreślne

oziomice funkcii

oziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa I

Zauważmy, że dla ustalonego s_0 (czyli linia parametru dla zmiennej t) parametryzacja powyżej redukuje się do równania parametrycznego prostej. Powierzchnia prostokreślna to więc powierzchnia która "składa się" z prostych.

- ► Walec, Stożek
- ▶ Powierzchnia śrubowa
- Powierzchnia siodłowa
- ► Katenoida(!).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

r oustawowe dem

Przykłady powierz

Parametryzacja Monge'a

wierzchnie obrotow

Powierzchnie prostokreślne

oziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Zauważmy, że dla ustalonego s_0 (czyli linia parametru dla zmiennej t) parametryzacja powyżej redukuje się do równania parametrycznego prostej. Powierzchnia prostokreślna to więc powierzchnia która "składa się" z prostych.

- ► Walec, Stożek
- Powierzchnia śrubowa
- Powierzchnia siodłowa
- ► Katenoida(!).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Przykłady powierzch

Parametryzacja Monge a

vierzchnie obrotow

Powierzchnie prostokreślne

oziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma

Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa

Krzywizna Gaussa II

Zauważmy, że dla ustalonego s_0 (czyli linia parametru dla zmiennej t) parametryzacja powyżej redukuje się do równania parametrycznego prostej. Powierzchnia prostokreślna to więc powierzchnia która "składa się" z prostych.

- ▶ Walec, Stożek
- Powierzchnia śrubowa
- ▶ Powierzchnia siodłowa
- ► Katenoida(!).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Przykłady powierzc

Parametryzacja Monge a

vierzchnie obrotow

Powierzchnie prostokreślne

oziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa

Krzywizna Gaussa II

Zauważmy, że dla ustalonego s_0 (czyli linia parametru dla zmiennej t) parametryzacja powyżej redukuje się do równania parametrycznego prostej. Powierzchnia prostokreślna to więc powierzchnia która "składa się" z prostych.

- ► Walec, Stożek
- Powierzchnia śrubowa
- Powierzchnia siodłowa
- ► Katenoida(!).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

i ousiawowe dem

Przykłady powierzch

Parametryzacja Monge a

wierzchnie obrotow

Powierzchnie prostokreślne

oziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

> ochodne ierunkowe.

Krzywizna Gaussa

Krzywizna Gaussa II

Zauważmy, że dla ustalonego s_0 (czyli linia parametru dla zmiennej t) parametryzacja powyżej redukuje się do równania parametrycznego prostej. Powierzchnia prostokreślna to więc powierzchnia która "składa się" z prostych.

- Walec, Stożek
- Powierzchnia śrubowa
- Powierzchnia siodłowa
- ► Katenoida(!).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Tousiawowe dem

Przykłady powierz

Parametryzacja Monge a

wierzchnie obrotow

Powierzchnie prostokreślne

oziomice funkcji

Vektory styczne i ormalne. I forma

Pochodne Pochodne

erunkowe. ometria.

Krzywizna Gaussa

Krzywizna Gaussa II

Niech $V \subset \mathbb{R}^3$ będzie zbiorem otwartym, oraz niech

 $F: V \to \mathbb{R}$

będzie gładką funkcją.

▶ Punkt p ∈ V nazywamy punktem krytycznym funkcji F ieśli

$$\left(\frac{\partial F}{\partial x_1}(p), \frac{\partial F}{\partial x_2}(p), \frac{\partial F}{\partial x_3}(p)\right) = 0$$

Liczbę $a \in \mathbb{R}$ nazywamy wartością krytyczną odwzorowania F jeśli wewnątrz zbioru $F^{-1}(a)$ leży przynajmniej jeden punkt krytyczny.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

i oustawowe definit

Przykłady powierzc

Parametryzacja Monge'a

i owierzciiille obrotowe

Powierzchnie prostokreślne

Poziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

> Pochodne kierunkowe. Izometria

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Niech $V \subset \mathbb{R}^3$ będzie zbiorem otwartym, oraz niech

$$F: V \to \mathbb{R}$$

będzie gładką funkcją.

▶ Punkt p ∈ V nazywamy punktem krytycznym funkcji F jeśli

$$\left(\frac{\partial F}{\partial x_1}(p), \frac{\partial F}{\partial x_2}(p), \frac{\partial F}{\partial x_3}(p)\right) = 0.$$

Liczbę $a \in \mathbb{R}$ nazywamy wartością krytyczną odwzorowania F jeśli wewnątrz zbioru $F^{-1}(a)$ leży przynajmniej jeden punkt krytyczny.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

roustawowe definic

Przykłady powierzch

Parametryzacja Monge'a

TOWICIZCHINIC ODTOLOWC

Powierzchnie prostokreślne

Poziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium i Twierdzenie

Niech $V \subset \mathbb{R}^3$ będzie zbiorem otwartym, oraz niech

$$F: V \to \mathbb{R}$$

będzie gładką funkcją.

▶ Punkt p ∈ V nazywamy punktem krytycznym funkcji F jeśli

$$\left(\frac{\partial F}{\partial x_1}(p), \frac{\partial F}{\partial x_2}(p), \frac{\partial F}{\partial x_3}(p)\right) = 0.$$

▶ Liczbę $a \in \mathbb{R}$ nazywamy wartością krytyczną odwzorowania F jeśli wewnątrz zbioru $F^{-1}(a)$ leży przynajmniej jeden punkt krytyczny.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Przykłady powierz

rarametryzacja wionge a

rowierzennie obrotowe

Powierzchnie prostokreśln

Poziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

> ochodne ierunkowe.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium Twierdzenie

Punkt p ∈ V nazywamy punktem regularnym odwzorowania F jeśli dla pewnego i = 1, 2, 3

$$\frac{\partial F}{\partial x_i}(p) \neq 0$$

Liczbę $a \in \mathbb{R}$ nazywamy wartością regularną odwzorowania F jeśli zbiór $F^{-1}(a)$ składa się tylko z punktów regularnych.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

i oustawowe definicji

Przykłady powierzchr

Parametryzacja Monge'a

Powierzchnie obrotowe

Powierzchnie prostokreślni

Poziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

> Pochodne kierunkowe. Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

▶ Punkt $p \in V$ nazywamy **punktem regularnym** odwzorowania F jeśli dla pewnego i = 1, 2, 3

$$\frac{\partial F}{\partial x_i}(p) \neq 0.$$

Liczbę $a \in \mathbb{R}$ nazywamy wartością regularną odwzorowania F jeśli zbiór $F^{-1}(a)$ składa się tylko z punktów regularnych.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

i oustawowe demineje

Przykłady powierzch

Parametryzacja Monge'a

rowierzennie obrotowe

Powierzchnie prostokreśln

Poziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

> Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

▶ Punkt $p \in V$ nazywamy **punktem regularnym** odwzorowania F jeśli dla pewnego i = 1, 2, 3

$$\frac{\partial F}{\partial x_i}(p) \neq 0.$$

▶ Liczbę $a \in \mathbb{R}$ nazywamy wartością regularną odwzorowania F jeśli zbiór $F^{-1}(a)$ składa się tylko z punktów regularnych.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Przykłady powierzo

Parametryzacja Monge'a

Powierzchnie prostokresine

Poziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

> Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Twierdzenie

Niech $V \subset \mathbb{R}^3$ będzie zbiorem otwartym, zaś $F: V \to \mathbb{R}$ funkcją gładką. Jeśli $a \in F(V) \subset \mathbb{R}$ jest wartością regularną, wtedy $F^{-1}(a)$ jest powierzchnią gładką (o ile jest to zbiór niepusty).

Dowód

Dowód jest dosyć techniczny i wynika z twierdzenia o funkcji uwikłanei. Pomijamy.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

....

112ykiidy powierzeiiii

owierzchnie obrotowe

Powierzchnie prostokreślne

Poziomice funkcji

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa

Krzywizna Gaussa II

Twierdzenie

Niech $V \subset \mathbb{R}^3$ będzie zbiorem otwartym, zaś $F: V \to \mathbb{R}$ funkcją gładką. Jeśli $a \in F(V) \subset \mathbb{R}$ jest wartością regularną, wtedy $F^{-1}(a)$ jest powierzchnią gładką (o ile jest to zbiór niepusty).

Dowód:

Dowód jest dosyć techniczny i wynika z twierdzenia o funkcji uwikłanej. Pomijamy.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Parametruracia Mongo

owierzchnie obrotowe

Powierzchnie prostokreślne

Poziomice funkcji

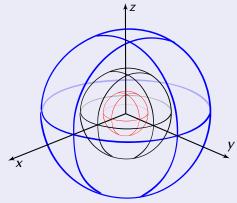
Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

▶ elipsoida (w szczególności sfera o promieniu R jako przeciwobraz $f^{-1}(R)$, gdzie $f(x, y, z) = x^2 + y^2 + z^2$).

- ▶ paraboloida ($F(x, y, z) = x^2 + y^2 z$)
- hiperboloida (jedno i dwu-powłokowa:

$$f(x) = \frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} - \frac{z^2}{c^2}$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicje

Przykłady powierzchni

D 1 1 1 1

Powiorzebnio prostelevile

. . . .

Poziomice funkcji

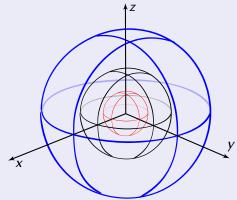
Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe. Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

▶ elipsoida (w szczególności sfera o promieniu R jako przeciwobraz $f^{-1}(R)$, gdzie $f(x, y, z) = x^2 + y^2 + z^2$).

- ▶ paraboloida ($F(x, y, z) = x^2 + y^2 z$)
- hiperboloida (jedno i dwu-powłokowa:

$$f(x) = \frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} - \frac{z^2}{c^2}$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicji

Przykłady powierzchni

, , , , ,

Powierzchnie prostokreślni

Poziomice funkcji

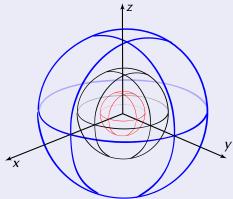
Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

> Pochodne kierunkowe. Izometria.

Krzywizna Gaussa

Krzywizna Gaussa II

▶ elipsoida (w szczególności sfera o promieniu R jako przeciwobraz $f^{-1}(R)$, gdzie $f(x, y, z) = x^2 + y^2 + z^2$).

- ▶ paraboloida ($F(x, y, z) = x^2 + y^2 z$)
- hiperboloida (jedno i dwu-powłokowa: $f(x) = \frac{x^2}{x^2} + \frac{y^2}{k^2} \frac{z^2}{z^2}.$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Podstawowe definicj

Przykłady powierzchni

i aramen yzacja monge a

Danisan-laria accesalacida

Poziomice funkcji

Poziomice funkc

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe. Izometria.

Krzywizna Gaussa

Krzywizna Gaussa II

Wykład 6

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor n

Powtórka z algebry liniowej I

I forma poo

cierunkowe. zometria.

rzywizna Gaussa

Theorema Egregium Twierdzenie

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa Przestrzeń styczna Wektor normalny Powtórka z algebry liniowej I I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe Izometria

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa I

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyjne

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczn

Wektor no

Powtórka z algebry liniowej I

I forma pods

ierunkowe. zometria.

rzywizna Gaussa

(rzywizna Gaussa II

Theorema Egregium Twierdzenie

$$x(s_0,\cdot):\mathbb{R}\to\mathbb{R}^3$$
.

Podobnie dla dowolnego to mamy krzywa

$$x(\cdot, t_0): \mathbb{R} \to \mathbb{R}^3$$
.

Krzywe te leżą na naszej powierzchni, a wektory styczne do tych krzywych będą grały bardzo ważną rolę w dalszych rozważaniach.

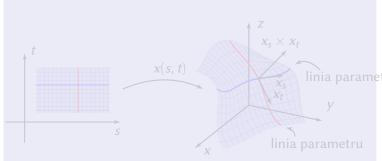
Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Przestrzeń styczna

Powyższe krzywe nazywamy **liniami parametru**. Jeśli oznaczymy punkt $p = x(s_0, t_0)$ wtedy wektory do nich styczne w punkcie p oznaczamy przez

$$x_s(p) \stackrel{\text{def.}}{=} \frac{\partial x}{\partial s}(s, t_0)\big|_{s=s_0}, \qquad x_t(p) \stackrel{\text{def.}}{=} \frac{\partial x}{\partial t}(s_0, t)\big|_{t=t_0}.$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor no

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstav

Pochodne kierunkowe

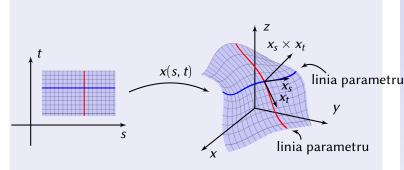
Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Powyższe krzywe nazywamy **liniami parametru**. Jeśli oznaczymy punkt $p = x(s_0, t_0)$ wtedy wektory do nich styczne w punkcie p oznaczamy przez

$$x_s(p) \stackrel{\text{def.}}{=} \frac{\partial x}{\partial s}(s, t_0)\big|_{s=s_0},$$

$$x_t(p) \stackrel{\text{def.}}{=} \frac{\partial x}{\partial t}(s_0, t)\big|_{t=t_0}.$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor nor

Powtórka z algebry liniowej

I forma podstawov

Pochodne kierunkowe Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Definicja

Niech $\alpha_v \colon (-\varepsilon, \varepsilon) \to M \subset \mathbb{R}^3$ będzie krzywą gładką. Załóżmy, że $\alpha_v(0) = p$, oraz $\alpha_v'(0) = v$. Ustalmy punkt $p \in M$ i rozważmy wszystkie tego typu krzywe α_v . Wektory do nich styczne w punkcie p utworzą przestrzeń którą nazywamy **przestrzenią styczną** i oznaczamy T_pM .

Uwaga

Przestrzeń styczna jest faktycznie przestrzenią liniową, tj.

▶ Jeśli $v \in T_pM$, wtedy również av $\in T_pM$ dla dowolnego $a \in \mathbb{R}$. Wynika to z reparametryzacji

 $\alpha_{av}(t) = \alpha_v(at)$

▶ Addytywność (jeśli v, $w \in T_pM$, wówczas $av + bw \in T_pM$) wynika z dowodu następnego lematu.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor no

Powtórka z algebry liniowej

I forma podstawowa

cierunkowe. zometria.

zywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Przestrzeń styczna jest faktycznie przestrzenią liniową, tj.

▶ Jeśli $v \in T_pM$, wtedy również $av \in T_pM$ dla dowolnego $a \in \mathbb{R}$. Wynika to z reparametryzacji

$$\alpha_{av}(t) = \alpha_v(at)$$

Addytywność (jeśli v, $w \in T_pM$, wówczas $av + bw \in T_pM$) wynika z dowodu następnego lematu.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor no

Powtórka z algebry liniowej

forma podstawow

kierunkowe. Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Przestrzeń styczna jest faktycznie przestrzenią liniową, tj.

▶ Jeśli $v \in T_pM$, wtedy również a $v \in T_pM$ dla dowolnego $a \in \mathbb{R}$. Wynika to z reparametryzacji

$$\alpha_{av}(t) = \alpha_v(at).$$

Addytywność (jeśli v, $w \in T_pM$, wówczas $av + bw \in T_pM$) wynika z dowodu następnego lematu.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor no

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawow

kierunkowe. Izometria.

rzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium i Twierdzenie

Przestrzeń styczna jest faktycznie przestrzenią liniową, tj.

▶ Jeśli $v \in T_pM$, wtedy również av $\in T_pM$ dla dowolnego $a \in \mathbb{R}$. Wynika to z reparametryzacji

$$\alpha_{av}(t) = \alpha_v(at).$$

► Addytywność (jeśli v, $w \in T_pM$, wówczas $av + bw \in T_pM$) wynika z dowodu następnego lematu.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor no

Powtórka z algebry liniowej

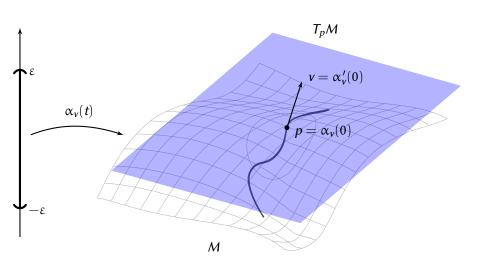
I forma podstawowa

kierunkowe. Izometria.

rzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Grzywizna Gaussa

Lemat

Niech $U \subset \mathbb{R}^2$ będzie zbiorem otwartym i niech $x: U \to \mathbb{R}^3$ będzie lokalnym układem współrzędnych.

- 1. Przestrzeń styczna jest rozpięta przez wektory $\{x_s(p), x_t(p)\}$, styczne do linii parametru przecinających się w punkcie p.
- 2. Niech $p \in x(U)$, $p = x(s_0, t_0)$ będzie punktem na powierzchni. Wymiar przestrzeni stycznej w punkcie p wynosi

 $\dim T_p M = 2$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor non

Powtórka z algebry liniowej I

Pochodne

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Lemat

Niech $U \subset \mathbb{R}^2$ będzie zbiorem otwartym i niech $x: U \to \mathbb{R}^3$ będzie lokalnym układem współrzędnych.

- 1. Przestrzeń styczna jest rozpięta przez wektory $\{x_s(p), x_t(p)\}$, styczne do linii parametru przecinających się w punkcie p.
- 2. Niech $p \in x(U)$, $p = x(s_0, t_0)$ będzie punktem na powierzchni. Wymiar przestrzeni stycznej w punkcie p wynosi

 $\dim T_p M = 2.$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor nor

Powtórka z algebry liniowej I

i forma podstaw

Pochodne kierunkowe Izometria.

rzywizna Gaussa

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium i Twierdzenie

Lemat

Niech $U \subset \mathbb{R}^2$ będzie zbiorem otwartym i niech $x: U \to \mathbb{R}^3$ będzie lokalnym układem współrzędnych.

- 1. Przestrzeń styczna jest rozpięta przez wektory $\{x_s(p), x_t(p)\}$, styczne do linii parametru przecinających się w punkcie p.
- 2. Niech $p \in x(U)$, $p = x(s_0, t_0)$ będzie punktem na powierzchni. Wymiar przestrzeni stycznej w punkcie p wynosi

dim
$$T_p M = 2$$
.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor nom

Powtórka z algebry liniowej I

Pochodne

Izometria.

rzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium i Twierdzenie

Wystarczy udowodnić pierwszą część lematu.

Niech $\langle x_s(p), x_t(p) \rangle_{\mathbb{R}}$ oznacza podprzestrzeń liniową w $\mathbb{R}^3$ rozpiętą przez wektory x_s i x_t . Pokażemy, że każdy wektor z przestrzeni stycznej T_pM można przedstawić jako kombinację liniową wektorów stycznych do linii parametru.

Niech $v \in T_pM$. Z definicji przestrzeni stycznej istnieje krzywa α_v : $(-\varepsilon, \varepsilon) \to M \subset \mathbb{R}^3$ taka, że $\alpha_v(0) = p$, $\alpha_v'(0) = v \in T_pM$. Rozważmy złożenie

$$\beta \stackrel{\text{def.}}{=} x^{-1} \circ \alpha_v : (-\varepsilon, \varepsilon) \to U \subset \mathbb{R}^2$$

i niech $\beta_1,\beta_2:(-\epsilon,\epsilon)\to\mathbb{R}$ będą funkcjami współrzędnych β . Wtedy równość funkcji

$$\alpha_{\nu}(t) = \underbrace{x \circ x^{-1}}_{\mathrm{id}_{x(U)}} \circ \alpha_{\nu}(t) = x(\beta_1(t), \beta_2(t)),$$

pociąga równość pochodnych:

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor norma

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

rzywizna Gaussa II

Wystarczy udowodnić pierwszą część lematu.

Niech $\langle x_s(p), x_t(p) \rangle_{\mathbb{R}}$ oznacza podprzestrzeń liniową w $\mathbb{R}^3$ rozpiętą przez wektory x_s i x_t . Pokażemy, że każdy wektor z przestrzeni stycznej T_pM można przedstawić jako kombinację liniową wektorów stycznych do linii parametru.

Niech $v \in T_pM$. Z definicji przestrzeni stycznej istnieje krzywa α_v : $(-\varepsilon, \varepsilon) \to M \subset \mathbb{R}^3$ taka, że $\alpha_v(0) = p$, $\alpha_v'(0) = v \in T_pM$. Rozważmy złożenie

$$\beta \stackrel{\text{def.}}{=} x^{-1} \circ \alpha_v : (-\varepsilon, \varepsilon) \to U \subset \mathbb{R}^2$$

i niech $\beta_1,\beta_2{:}(-\epsilon,\epsilon)\to\mathbb{R}$ będą funkcjami współrzędnych β . Wtedy równość funkcji

$$\alpha_{\nu}(t) = \underbrace{x \circ x^{-1}}_{\mathrm{id}_{x(U)}} \circ \alpha_{\nu}(t) = x(\beta_1(t), \beta_2(t)),$$

pociąga równość pochodnych:

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor norn

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa

(rzywizna Gaussa II

Wystarczy udowodnić pierwszą część lematu.

Niech $\langle x_s(p), x_t(p) \rangle_{\mathbb{R}}$ oznacza podprzestrzeń liniową w $\mathbb{R}^3$ rozpiętą przez wektory x_s i x_t . Pokażemy, że każdy wektor z przestrzeni stycznej T_pM można przedstawić jako kombinację liniową wektorów stycznych do linii parametru.

Niech $v \in T_pM$. Z definicji przestrzeni stycznej istnieje krzywa $\alpha_v : (-\varepsilon, \varepsilon) \to M \subset \mathbb{R}^3$ taka, że $\alpha_v(0) = p$, $\alpha_v'(0) = v \in T_pM$. Rozważmy złożenie

$$\beta \stackrel{\text{def.}}{=} x^{-1} \circ \alpha_v : (-\varepsilon, \varepsilon) \to U \subset \mathbb{R}^2$$

i niech $\beta_1,\beta_2:(-\epsilon,\epsilon)\to\mathbb{R}$ będą funkcjami współrzędnych β . Wtedy równość funkcji

$$\alpha_{\nu}(t) = \underbrace{x \circ x^{-1}}_{\mathrm{id}_{x(U)}} \circ \alpha_{\nu}(t) = x(\beta_1(t), \beta_2(t)),$$

pociąga równość pochodnych:

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor norn

Powtórka z algebry liniowej

I forma podst

ometria.

Krzywizna Gaussa I

rzywizna Gaussa II

Wystarczy udowodnić pierwszą część lematu.

Niech $\langle x_s(p), x_t(p) \rangle_{\mathbb{R}}$ oznacza podprzestrzeń liniową w $\mathbb{R}^3$ rozpiętą przez wektory x_s i x_t . Pokażemy, że każdy wektor z przestrzeni stycznej T_pM można przedstawić jako kombinację liniową wektorów stycznych do linii parametru.

Niech $v \in T_pM$. Z definicji przestrzeni stycznej istnieje krzywa $\alpha_v : (-\varepsilon, \varepsilon) \to M \subset \mathbb{R}^3$ taka, że $\alpha_v(0) = p$, $\alpha_v'(0) = v \in T_pM$.

Rozważmy złożenie

$$\beta \stackrel{\text{def.}}{=} x^{-1} \circ \alpha_v : (-\varepsilon, \varepsilon) \to U \subset \mathbb{R}^2$$

i niech β_1,β_2 : $(-\epsilon,\epsilon)\to\mathbb{R}$ będą funkcjami współrzędnych β . Wtedy równość funkcji

$$\alpha_{\nu}(t) = \underbrace{x \circ x^{-1}}_{\mathrm{id}_{x(U)}} \circ \alpha_{\nu}(t) = x(\beta_1(t), \beta_2(t)),$$

pociąga równość pochodnych:

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor norm

Powtórka z algebry liniowej I

I forma pods

zometria.

Krzywizna Gaussa I

rzywizna Gaussa II

Niech $\langle x_s(p), x_t(p) \rangle_{\mathbb{R}}$ oznacza podprzestrzeń liniową w $\mathbb{R}^3$ rozpiętą przez wektory x_s i x_t . Pokażemy, że każdy wektor z przestrzeni stycznej T_pM można przedstawić jako kombinację liniową wektorów stycznych do linii parametru.

Niech $v\in T_pM$. Z definicji przestrzeni stycznej istnieje krzywa $\alpha_v\colon (-\varepsilon,\varepsilon)\to M\subset \mathbb{R}^3$ taka, że $\alpha_v(0)=p,\,\alpha_v'(0)=v\in T_pM$. Rozważmy złożenie

$$\beta \stackrel{\text{def.}}{=} x^{-1} \circ \alpha_{\nu} {:} (-\epsilon, \epsilon) \to \textit{U} \subset \mathbb{R}^2$$

i niech $\beta_1,\beta_2:(-\epsilon,\epsilon)\to\mathbb{R}$ będą funkcjami współrzędnych β . Wtedy równość funkcji

$$\alpha_{v}(t) = \underbrace{x \circ x^{-1}}_{id_{x(U)}} \circ \alpha_{v}(t) = x(\beta_{1}(t), \beta_{2}(t)),$$

pociąga równość pochodnych:

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor norm

Powtórka z algebry liniowej I

I forma pods

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

rzywizna Gaussa II

Niech $\langle x_s(p), x_t(p) \rangle_{\mathbb{R}}$ oznacza podprzestrzeń liniową w $\mathbb{R}^3$ rozpiętą przez wektory x_s i x_t . Pokażemy, że każdy wektor z przestrzeni stycznej T_pM można przedstawić jako kombinację liniową wektorów stycznych do linii parametru.

Niech $v \in T_pM$. Z definicji przestrzeni stycznej istnieje krzywa $\alpha_v : (-\varepsilon, \varepsilon) \to M \subset \mathbb{R}^3$ taka, że $\alpha_v(0) = p$, $\alpha_v'(0) = v \in T_pM$. Rozważmy złożenie

$$\beta \stackrel{\text{def.}}{=} x^{-1} \circ \alpha_{\nu} : (-\varepsilon, \varepsilon) \to U \subset \mathbb{R}^2$$

i niech $\beta_1,\beta_2:(-\epsilon,\epsilon)\to\mathbb{R}$ będą funkcjami współrzędnych $\beta.$ Wtedy równość funkcji

$$\alpha_{\nu}(t) = \underbrace{x \circ x^{-1}}_{id_{x(U)}} \circ \alpha_{\nu}(t) = x(\beta_1(t), \beta_2(t)),$$

pociąga równość pochodnych:

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor norn

Powtórka z algebry liniowej I

l forma podsta

zometria.

Krzywizna Gaussa I

Irzywizna Gaussa II

$$\begin{aligned} v &= \alpha_{\nu}'(t)\big|_{t=0} = x\big(\beta_{1}(t), \beta_{2}(t)\big)'\big|_{t=0} = \\ &= \frac{\partial x}{\partial \beta_{1}}(s_{0}, t_{0})\beta_{1}'(t)\big|_{t=0} + \frac{\partial x}{\partial \beta_{2}}(s_{0}, t_{0})\beta_{2}'(t)\big|_{t=0} = \\ &= \beta_{1}'(0)x_{s}(s_{0}) + \beta_{2}'(0)x_{t}(t_{0}), \end{aligned}$$

co daje szukany rozkład v w bazie $\{x_s, x_t\}$. Teraz przypuśćmy, że $v = ax_s + bx_t$ dla pewnych $a, b \in \mathbb{R}$. Bez straty ogólności możemy założyć, że lokalny układ współrzędnych został w taki sposób wybrany, że x(0,0) = p (dlaczego?). Zdefiniujmy krzywą $\alpha: (-\varepsilon, \varepsilon) \to x(U)$ przez $\alpha(t) = x(at, bt)$. Proste przeliczenie pokazuje, że $\alpha(0) = p$ i

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor non

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

$$\begin{split} v &= \alpha_{v}'(t)\big|_{t=0} = x\big(\beta_{1}(t), \beta_{2}(t)\big)'\big|_{t=0} = \\ &= \frac{\partial x}{\partial \beta_{1}}(s_{0}, t_{0})\beta_{1}'(t)\big|_{t=0} + \frac{\partial x}{\partial \beta_{2}}(s_{0}, t_{0})\beta_{2}'(t)\big|_{t=0} = \\ &= \beta_{1}'(0)x_{s}(s_{0}) + \beta_{2}'(0)x_{t}(t_{0}), \end{split}$$

co daje szukany rozkład v w bazie $\{x_s, x_t\}$. Teraz przypuśćmy, że $v = ax_s + bx_t$ dla pewnych $a, b \in \mathbb{R}$. Be straty ogólności możemy założyć, że lokalny układ współrzędnych został w taki sposób wybrany, że x(0,0) = p (dlaczego?). Zdefiniujmy krzywą $\alpha: (-\varepsilon, \varepsilon) \to x(U)$ przez $\alpha(t) = x(at, bt)$. Proste przeliczenie pokazuje, że $\alpha(0) = p$ i $\alpha'(0) = ax_s + bx_t = v$, czyli v należy do T_pM .

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor non

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa

Krzywizna Gaussa II

$$\begin{aligned} v &= \alpha_{v}'(t)\big|_{t=0} = x\big(\beta_{1}(t), \beta_{2}(t)\big)'\big|_{t=0} = \\ &= \frac{\partial x}{\partial \beta_{1}}(s_{0}, t_{0})\beta_{1}'(t)\big|_{t=0} + \frac{\partial x}{\partial \beta_{2}}(s_{0}, t_{0})\beta_{2}'(t)\big|_{t=0} = \\ &= \beta_{1}'(0)x_{s}(s_{0}) + \beta_{2}'(0)x_{t}(t_{0}), \end{aligned}$$

co daje szukany rozkład v w bazie $\{x_s, x_t\}$.

Teraz przypuśćmy, że $v=ax_s+bx_t$ dla pewnych $a,b\in\mathbb{R}$. Be straty ogólności możemy założyć, że lokalny układ współrzędnych został w taki sposób wybrany, że x(0,0)=p (dlaczego?). Zdefiniujmy krzywą $\alpha\colon (-\varepsilon,\varepsilon)\to x(U)$ przez $\alpha(t)=x(at,bt)$. Proste przeliczenie pokazuje, że $\alpha(0)=p$ i $\alpha'(0)=ax_s+bx_t=v$, czyli v należy do T_pM .

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor non

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

$$\begin{aligned} v &= \alpha_{v}'(t)\big|_{t=0} = x\big(\beta_{1}(t), \beta_{2}(t)\big)'\big|_{t=0} = \\ &= \frac{\partial x}{\partial \beta_{1}}(s_{0}, t_{0})\beta_{1}'(t)\big|_{t=0} + \frac{\partial x}{\partial \beta_{2}}(s_{0}, t_{0})\beta_{2}'(t)\big|_{t=0} = \\ &= \beta_{1}'(0)x_{s}(s_{0}) + \beta_{2}'(0)x_{t}(t_{0}), \end{aligned}$$

co daje szukany rozkład v w bazie $\{x_s, x_t\}$.

Teraz przypuśćmy, że $v = ax_s + bx_t$ dla pewnych $a, b \in \mathbb{R}$. Bez straty ogólności możemy założyć, że lokalny układ współrzędnych został w taki sposób wybrany, że x(0,0) = p (dlaczego?). Zdefiniujmy krzywą $\alpha: (-\varepsilon, \varepsilon) \to x(U)$ przez $\alpha(t) = x(at, bt)$. Proste przeliczenie pokazuje, że $\alpha(0) = p$ i $\alpha'(0) = ax_s + bx_t = v$, czyli v należy do T_pM .

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor nor

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

kierunkowe. Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

$$\begin{aligned} v &= \alpha_{v}'(t)\big|_{t=0} = x\big(\beta_{1}(t), \beta_{2}(t)\big)'\big|_{t=0} = \\ &= \frac{\partial x}{\partial \beta_{1}}(s_{0}, t_{0})\beta_{1}'(t)\big|_{t=0} + \frac{\partial x}{\partial \beta_{2}}(s_{0}, t_{0})\beta_{2}'(t)\big|_{t=0} = \\ &= \beta_{1}'(0)x_{s}(s_{0}) + \beta_{2}'(0)x_{t}(t_{0}), \end{aligned}$$

co daje szukany rozkład v w bazie $\{x_s, x_t\}$. Teraz przypuśćmy, że $v = ax_s + bx_t$ dla pewnych $a, b \in \mathbb{R}$. Bez straty ogólności możemy założyć, że lokalny układ współrzędnych został w taki sposób wybrany, że x(0,0) = p (dlaczego?). Zdefiniujmy krzywą $\alpha: (-\varepsilon, \varepsilon) \to x(U)$ przez $\alpha(t) = x(at, bt)$. Proste przeliczenie pokazuje, że $\alpha(0) = p$ i $\alpha'(0) = ax_s + bx_t = v$, czyli v należy do T_pM .

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor no

Powtórka z algebry liniowej I

l forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

$$\begin{aligned} v &= \alpha_{v}'(t)\big|_{t=0} = x\big(\beta_{1}(t), \beta_{2}(t)\big)'\big|_{t=0} = \\ &= \frac{\partial x}{\partial \beta_{1}}(s_{0}, t_{0})\beta_{1}'(t)\big|_{t=0} + \frac{\partial x}{\partial \beta_{2}}(s_{0}, t_{0})\beta_{2}'(t)\big|_{t=0} = \\ &= \beta_{1}'(0)x_{s}(s_{0}) + \beta_{2}'(0)x_{t}(t_{0}), \end{aligned}$$

co daje szukany rozkład v w bazie $\{x_s, x_t\}$. Teraz przypuśćmy, że $v = ax_s + bx_t$ dla pewnych $a, b \in \mathbb{R}$. Bez straty ogólności możemy założyć, że lokalny układ współrzędnych został w taki sposób wybrany, że x(0,0) = p (dlaczego?). Zdefiniujmy krzywą $\alpha: (-\varepsilon, \varepsilon) \to x(U)$ przez $\alpha(t) = x(at, bt)$. Proste przeliczenie pokazuje, że $\alpha(0) = p$ i $\alpha'(0) = ax_s + bx_t = v$, czyli v należy do T_pM .

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor no

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Krzywizna Gaussa II

$$\begin{aligned} v &= \alpha_{v}'(t)\big|_{t=0} = x\big(\beta_{1}(t), \beta_{2}(t)\big)'\big|_{t=0} = \\ &= \frac{\partial x}{\partial \beta_{1}}(s_{0}, t_{0})\beta_{1}'(t)\big|_{t=0} + \frac{\partial x}{\partial \beta_{2}}(s_{0}, t_{0})\beta_{2}'(t)\big|_{t=0} = \\ &= \beta_{1}'(0)x_{s}(s_{0}) + \beta_{2}'(0)x_{t}(t_{0}), \end{aligned}$$

co daje szukany rozkład v w bazie $\{x_s, x_t\}$. Teraz przypuśćmy, że $v = ax_s + bx_t$ dla pewnych $a, b \in \mathbb{R}$. Bez straty ogólności możemy założyć, że lokalny układ współrzędnych został w taki sposób wybrany, że x(0,0) = p (dlaczego?). Zdefiniujmy krzywą $\alpha: (-\varepsilon, \varepsilon) \to x(U)$ przez $\alpha(t) = x(at, bt)$. Proste przeliczenie pokazuje, że $\alpha(0) = p$ i $\alpha'(0) = ax_s + bx_t = v$, czyli v należy do T_pM .

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor no

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

Izometria.

rzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Zauważmy, że przestrzeń styczna nie ma ustalonej w kanoniczny sposób bazy. Wektory x_s i x_t ją rozpinające zależą od wybranego lokalnego układu współrzędnych. Natomiast niezależna od tego wyboru jest cała przestrzeń styczna, a więc i jej ortogonalne dopełnienie, które nazywać będziemy kierunkiem normalnym.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor normalny

Powtórka z algebry liniowej l

I forma podstawow

kierunkow Izometria.

rzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium i Twierdzenie

Definicja

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie gładką powierzchnią, oraz niech

$$x: U \longrightarrow M$$

 $(s_0, t_0) \longmapsto p \in M$

będzie lokalnym układem współrzędnych. Wektor normalny w p definiujemy jako

$$N(p) \stackrel{\mathrm{def.}}{=} \frac{x_s \times x_t}{\|x_s \times x_t\|} (s_0, t_0),$$

gdzie x_s i x_t wektorami stycznymi do linii parametru przechodzących przez punkt p.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor normalny

Powtórka z algebry liniowei |

I forms nodetswaws

Pochodne kierunkowe. zometria.

Crzywizna Gaussa I

. Irzywizna Gaussa II

heorema Egregium i wierdzenie

Twierdzenie klasyfikacyjne

$$N:M \to S^2 \subset \mathbb{R}^3$$

punktów na powierzchni M. Jest to tzw. odwzorowanie Gaussa do którego wrócimy później.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Wektor normalny

Powtórka z algebry liniowej I

Definicja

Niech V będzie przestrzenią liniową nad ciałem $\mathbb{R}$. Forma dwuliniowa na V to odwzorowanie

$$F: V \times V \to \mathbb{R}$$

które jest liniowe na każdej ze zmiennych, tj. spełnione są następujące równości

$$F(av + bw, z) = aB(v, z) + bB(w, z)$$

$$F(v, aw + bz) = aB(v, w) + bB(v, z)$$

dla wszystkich wektorów v, w, $z \in V$ oraz wszystkich liczb rzeczywistych a, $b \in \mathbb{R}$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Wektor normalny

Powtórka z algebry liniowej I

I forma nodstawowa

Pochodne kierunkowe. Izometria

rzywizna Gaussa I

rzywizna Gaussa II

Powtórka z algebry liniowej I

Definicja

Niech V będzie przestrzenią liniową nad ciałem $\mathbb{R}$. **Forma dwuliniowa** na V to odwzorowanie

$$F: V \times V \to \mathbb{R}$$
.

które jest liniowe na każdej ze zmiennych, tj. spełnione są następujące równości

$$F(av + bw, z) = aB(v, z) + bB(w, z)$$

$$F(v, aw + bz) = aB(v, w) + bB(v, z)$$

dla wszystkich wektorów v, w, $z \in V$ oraz wszystkich liczb rzeczywistych a, $b \in \mathbb{R}$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Wektor normalny

Powtórka z algebry liniowej I

I forma nodstawowa

Pochodne kierunkowe.

Vernavirna Caussa

2y wiziia Gaussa i

Irzywizna Gaussa II

Definicja

Formę dwuliniową B nazywamy symetryczną jeśli

$$B(v, w) = B(w, v)$$

dla wszystkich $v, w \in V$.

Definicja

Niech $\{v_1, \ldots, v_n\}$ będzie bazą przestrzeni V, oraz niech B będzie formą dwuliniową na V. Macierz fromy B w tej bazie definiujemy jako

$$A \stackrel{\text{def.}}{=} \begin{bmatrix} B(v_1, v_1) & \cdots & B(v_1, v_n) \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ B(v_n, v_1) & \cdots & B(v_n, v_n) \end{bmatrix}$$

Przy takiej definicji mamy $B(x, y) = xAy^T$ gdzie y^T oznacza transpozycję.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

rzestrzeń styczna

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

$$B(v, w) = B(w, v)$$

dla wszystkich $v, w \in V$.

Definicja

Niech $\{v_1, \ldots, v_n\}$ będzie bazą przestrzeni V, oraz niech B będzie formą dwuliniową na V. Macierz fromy B w tej bazie definiujemy jako

$$A \stackrel{\text{def.}}{=} \left[\begin{array}{ccc} B(v_1, v_1) & \cdots & B(v_1, v_n) \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ B(v_n, v_1) & \cdots & B(v_n, v_n) \end{array} \right]$$

Przy takiej definicji mamy $B(x, y) = xAy^T$ gdzie y^T oznacza transpozycję.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor norn

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium

Twierdzenie klasyfikacyjne

Przykład

Standardowy iloczyn skalarny $\langle x,y\rangle=\sum x_i^2$ jest oczywiście formą dwuliniową. W standardowej bazie przestrzeni $\mathbb{R}^n$ jego macierzą jest $A=\operatorname{Id}$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

Przestrzen styczna

Wektor normalny

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe

rzywizna Gaussa

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium i Twierdzenie

I forma podstawowa

Definicja

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie gładką powierchnią i niech $p \in M$ będzie punktem na niej. Dla powierzchni M definiujemy **pierwszą formę podstawową w punkcie** p jako formę dwuliniową

$$I_p: T_p \mathcal{M} \times T_p \mathcal{M} \longrightarrow \mathbb{R}$$

 $(v, w) \longmapsto \langle v, w \rangle,$

gdzie $\langle\cdot,\cdot\rangle$ jest standardowym iloczynem skalarnym w $\mathbb{R}^3$. Oznaczamy ją symbolem I_p .

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor norr

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe. Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Definicja

Pierwsza forma podstawowa powierzchni M to zależna w sposób ciągły od punktu p rodzina wszystkich form dwuliniowych

$$\mathfrak{I}_{\mathcal{M}}\stackrel{\mathsf{def.}}{=}\{I_{p}\}_{p\in\mathcal{M}}.$$

Od teraz wektory styczne do linii parametru będziemy nazywać x_1 i x_2 zamiast x_s i x_t . Niech $x(s_0, t_0) = p$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor non

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe Izometria.

Krzywizna Gaussa

Krzywizna Gaussa II

Definicja

Pierwsza forma podstawowa powierzchni M to zależna w sposób ciągły od punktu p rodzina wszystkich form dwuliniowych

$$\mathfrak{I}_{\mathcal{M}}\stackrel{\mathrm{def.}}{=} \{I_{p}\}_{p\in\mathcal{M}}.$$

Od teraz wektory styczne do linii parametru będziemy nazywać x_1 i x_2 zamiast x_s i x_t . Niech $x(s_0, t_0) = p$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

rzestrzeń styczna

Wektor norn

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe Izometria.

Krzywizna Gaussa

Krzywizna Gaussa II

W każdym punkcie powierzchni macierz formy podstawowej to macierz wymiaru 2×2 . Przy tak przyjętych oznaczeniach niech

$$g_{ij}(s_0, t_0) \stackrel{def.}{=} \langle x_i(s_0), x_j(t_0) \rangle, \quad i, j = 1, 2.$$

Wtedy macierz formy podstawowej w bazie $\{x_1, x_2\}$, w punkcie p ma postać

$$I_p = \left[\begin{array}{ccc} g_{11}(s_0, t_0) & g_{12}(s_0, t_0) \\ g_{21}(s_0, t_0) & g_{22}(s_0, t_0) \end{array} \right]$$

W przyszłości będziemy utożsamiać formę z jej macierzą w standardowej bazie przestrzeni stycznej.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

rzestrzeń styczna

Wektor norm

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

$$g_{ij}(s_0, t_0) \stackrel{def.}{=} \langle x_i(s_0), x_j(t_0) \rangle, \quad i, j = 1, 2.$$

Wtedy macierz formy podstawowej w bazie $\{x_1, x_2\}$, w punkcie p ma postać

$$I_p = \left[\begin{array}{ccc} g_{11}(s_0, t_0) & g_{12}(s_0, t_0) \\ g_{21}(s_0, t_0) & g_{22}(s_0, t_0) \end{array} \right]$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

I forma podstawowa

$$g_{ij}(s_0, t_0) \stackrel{def.}{=} \langle x_i(s_0), x_j(t_0) \rangle, \quad i, j = 1, 2.$$

Wtedy macierz formy podstawowej w bazie $\{x_1, x_2\}$, w punkcie p ma postać

$$I_p = \left[\begin{array}{ccc} g_{11}(s_0, t_0) & g_{12}(s_0, t_0) \\ g_{21}(s_0, t_0) & g_{22}(s_0, t_0) \end{array} \right]$$

W przyszłości będziemy utożsamiać formę z jej macierzą w standardowej bazie przestrzeni stycznej.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

I forma podstawowa

Niech $x: U \to \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią siodłową w parametryzacji Mongea.

$$x(s,t)=(s,t,st).$$

Wtedy

$$x_1(s, t) = (1, 0, t)$$
  $x_2(s, t) = (0, 1, s)$

Biorąc odpowiednie iloczyny skalarne tych wektorów otrzymujemy następującą postać macierzy pierwszej formy podstawowej:

$$I_p = I_{x(s,t)} = \begin{bmatrix} 1+t^2 & st \\ st & 1+s^2 \end{bmatrix}$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor norr

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Niech $x: U \to \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią siodłową w parametryzacji Mongea.

$$x(s,t)=(s,t,st).$$

Wtedy

$$x_1(s, t) = (1, 0, t)$$
  $x_2(s, t) = (0, 1, s).$

Biorąc odpowiednie iloczyny skalarne tych wektorów otrzymujemy następującą postać macierzy pierwszej formy podstawowej:

$$I_p = I_{x(s,t)} = \begin{bmatrix} 1+t^2 & st \\ st & 1+s^2 \end{bmatrix}$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor norm

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Niech $x: U \to \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią siodłową w parametryzacji Mongea.

$$x(s,t)=(s,t,st).$$

Wtedy

$$x_1(s, t) = (1, 0, t)$$
  $x_2(s, t) = (0, 1, s).$

Biorąc odpowiednie iloczyny skalarne tych wektorów otrzymujemy następującą postać macierzy pierwszej formy podstawowej:

$$I_p = I_{x(s,t)} = \begin{bmatrix} 1+t^2 & st \\ st & 1+s^2 \end{bmatrix}$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor norm

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa

Krzywizna Gaussa II

Niech $x: U \to \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią siodłową w parametryzacji Mongea.

$$x(s,t)=(s,t,st).$$

Wtedy

$$x_1(s, t) = (1, 0, t)$$
  $x_2(s, t) = (0, 1, s).$

Biorąc odpowiednie iloczyny skalarne tych wektorów otrzymujemy następującą postać macierzy pierwszej formy podstawowej:

$$I_p = I_{x(s,t)} = \begin{bmatrix} 1 + t^2 & st \\ st & 1 + s^2 \end{bmatrix}$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor norm

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Elementy macierzy I_p nazywamy **współczynnikami metrycznymi** lokalnego układu współrzędnych $x: U \rightarrow M$

Uwaga

- Ponieważ $\langle x_i, x_j \rangle = \langle x_j, x_i \rangle$, więc I_p jest formą symetryczną $(g_{12} = g_{21})$.
- Gauss (a za nim część podręczników) używał oznaczeń E, F i G na (odpowienio) g₁₁, g₁₂ i g₂₂.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczr

Wektor nor

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Elementy macierzy I_p nazywamy współczynnikami metrycznymi lokalnego układu współrzędnych $x: U \to M$

Uwaga

- ▶ Ponieważ $\langle x_i, x_j \rangle = \langle x_j, x_i \rangle$, więc I_p jest formą symetryczną $(g_{12} = g_{21})$.
- Gauss (a za nim część podręczników) używał oznaczeń E, F i G na (odpowienio) g₁₁, g₁₂ i g₂₂.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Wektor normalny

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Elementy macierzy I_p nazywamy współczynnikami metrycznymi lokalnego układu współrzędnych $x: U \to M$

Uwaga

- ▶ Ponieważ $\langle x_i, x_j \rangle = \langle x_j, x_i \rangle$, więc I_p jest formą symetryczną $(g_{12} = g_{21})$.
- ► Gauss (a za nim część podręczników) używał oznaczeń E, F i G na (odpowienio) g₁₁, g₁₂ i g₂₂.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Wektor normalny

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

zierunkowe. zometria.

rzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium i Twierdzenie

Elementy macierzy I_p nazywamy współczynnikami metrycznymi lokalnego układu współrzędnych $x: U \to M$

Uwaga

- ▶ Ponieważ $\langle x_i, x_j \rangle = \langle x_j, x_i \rangle$, więc I_p jest formą symetryczną $(g_{12} = g_{21})$.
- Gauss (a za nim część podręczników) używał oznaczeń E, F i G na (odpowienio) g₁₁, g₁₂ i g₂₂.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Wektor normalny

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

zometria.

rzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium i Twierdzenie

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie gładką powierzchnią i niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych. Wtedy

$$N = \frac{x_1 \times x_2}{\sqrt{\det(g_{ij})}}.$$

Dowód:

Niech φ będzie kątem między x_1 i x_2 . Wtedy

$$\det(g_{ij}) = g_{11}g_{22} - g_{12}^2 = \langle x_1, x_1 \rangle \langle x_2, x_2 \rangle - \langle x_1, x_2 \rangle^2 =$$

$$= \|x_1\|^2 \|x_2\|^2 - \|x_1\|^2 \|x_2\|^2 \cos^2 \varphi =$$

$$= \|x_1\|^2 \|x_2\|^2 (1 - \cos^2 \varphi) =$$

$$= \|x_1\|^2 \|x_2\|^2 \sin^2 \varphi = \|x_1 \times x_2\|^2,$$

i lemat wynika z definicji *N*.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor norm

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

Izometria.

Irzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie gładką powierzchnią i niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych. Wtedy

$$N = \frac{x_1 \times x_2}{\sqrt{\det(g_{ij})}}.$$

Dowód:

Niech φ będzie kątem między x_1 i x_2 . Wtedy

$$\det(g_{ij}) = g_{11}g_{22} - g_{12}^2 = \langle x_1, x_1 \rangle \langle x_2, x_2 \rangle - \langle x_1, x_2 \rangle^2 =$$

$$= \|x_1\|^2 \|x_2\|^2 - \|x_1\|^2 \|x_2\|^2 \cos^2 \varphi =$$

$$= \|x_1\|^2 \|x_2\|^2 (1 - \cos^2 \varphi) =$$

$$= \|x_1\|^2 \|x_2\|^2 \sin^2 \varphi = \|x_1 \times x_2\|^2,$$

i lemat wynika z definicji *N*.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor norma

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie gładką powierzchnią i niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych. Wtedy

$$N = \frac{x_1 \times x_2}{\sqrt{\det(g_{ij})}}.$$

Dowód:

Niech φ będzie kątem między x_1 i x_2 . Wtedy

$$\det(g_{ij}) = g_{11}g_{22} - g_{12}^2 = \langle x_1, x_1 \rangle \langle x_2, x_2 \rangle - \langle x_1, x_2 \rangle^2 =$$

$$= \|x_1\|^2 \|x_2\|^2 - \|x_1\|^2 \|x_2\|^2 \cos^2 \varphi =$$

$$= \|x_1\|^2 \|x_2\|^2 (1 - \cos^2 \varphi) =$$

$$= \|x_1\|^2 \|x_2\|^2 \sin^2 \varphi = \|x_1 \times x_2\|^2,$$

i lemat wynika z definicji *N*.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczna

Wektor norma

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

kierunkowe. Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie gładką powierzchnią i niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych. Wtedy

$$N = \frac{x_1 \times x_2}{\sqrt{\det(g_{ij})}}.$$

Dowód:

Niech φ będzie kątem między x_1 i x_2 . Wtedy

$$\det(g_{ij}) = g_{11}g_{22} - g_{12}^2 = \langle x_1, x_1 \rangle \langle x_2, x_2 \rangle - \langle x_1, x_2 \rangle^2 =$$

$$= \|x_1\|^2 \|x_2\|^2 - \|x_1\|^2 \|x_2\|^2 \cos^2 \varphi =$$

$$= \|x_1\|^2 \|x_2\|^2 (1 - \cos^2 \varphi) =$$

$$= \|x_1\|^2 \|x_2\|^2 \sin^2 \varphi = \|x_1 \times x_2\|^2,$$

i lemat wynika z definicji N.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

Przestrzeń styczn

Wektor norm

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie gładką powierzchnią i niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych. Wtedy

$$N = \frac{x_1 \times x_2}{\sqrt{\det(g_{ij})}}.$$

Dowód:

Niech φ będzie kątem między x_1 i x_2 . Wtedy

$$\det(g_{ij}) = g_{11}g_{22} - g_{12}^2 = \langle x_1, x_1 \rangle \langle x_2, x_2 \rangle - \langle x_1, x_2 \rangle^2 =$$

$$= \|x_1\|^2 \|x_2\|^2 - \|x_1\|^2 \|x_2\|^2 \cos^2 \varphi =$$

$$= \|x_1\|^2 \|x_2\|^2 (1 - \cos^2 \varphi) =$$

$$= \|x_1\|^2 \|x_2\|^2 \sin^2 \varphi = \|x_1 \times x_2\|^2,$$

i lemat wynika z definicji N.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

Przestrzen styczna

Wektor normal

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe. Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie gładką powierzchnią i niech $x: U \to M$, $y: V \to M$ będą lokalnymi układami współrzędnych. Załóżmy, że $x(U) \cap y(V) \neq \emptyset$. Niech (g_{ij}) , [odpowiednio $(\overline{g}_{ij})$] oznacza macierz współczynników metrycznych dla x [odpowiednio y]. Jeśli przez J_{Φ} oznaczymy Jakobian (macierz pochodnych) funkcji zmiany układu współrzędnych $\Phi_{x,y}$ wtedy $(\overline{g}_{ij})$ wyrażają się następującymi wzorami

$$(\overline{g_{ij}} \circ \Phi_{x,y}) = (J_{\Phi}^{-1})^T (g_{ij}) J_{\Phi}^{-1}$$

Dowód: Pomijamy

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Wektor normalny

Powtórka z algebry liniowej

I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ *będzie gładką powierzchnią i niech* $x: U \to M$, $y: V \to M$ będą lokalnymi układami współrzędnych. Załóżmy, że $x(U) \cap y(V) \neq \emptyset$. Niech (g_{ii}) , [odpowiednio $(\overline{g_{ii}})$] oznacza macierz współczynników metrycznych dla x [odpowiednio y].

$$(\overline{g_{ij}}\circ\Phi_{x,y})=(J_{\Phi}^{-1})^T(g_{ij})J_{\Phi}^{-1}$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

I forma podstawowa

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie gładką powierzchnią i niech $x: U \to M$, $y: V \to M$ będą lokalnymi układami współrzędnych. Załóżmy, że $x(U) \cap y(V) \neq \emptyset$. Niech (g_{ij}) , [odpowiednio $(\overline{g_{ij}})$] oznacza macierz współczynników metrycznych dla x [odpowiednio y]. Jeśli przez J_{Φ} oznaczymy Jakobian (macierz pochodnych) funkcji zmiany układu współrzędnych $\Phi_{x,y}$ wtedy $(\overline{g_{ij}})$ wyrażają się następującymi wzorami

$$(\overline{g_{ij}}\circ\Phi_{x,y})=(J_{\Phi}^{-1})^T(g_{ij})J_{\Phi}^{-1}$$

Dowód: Pomijamy Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Wektor normalny

Powtórka z algebry liniowej

I forma podstawowa

ochodne ierunkowe. zometria.

rzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie gładką powierzchnią i niech $x: U \to M$, $y: V \to M$ będą lokalnymi układami współrzędnych. Załóżmy, że $x(U) \cap y(V) \neq \emptyset$. Niech (g_{ij}) , [odpowiednio $(\overline{g_{ij}})$] oznacza macierz współczynników metrycznych dla x [odpowiednio y]. Jeśli przez J_{Φ} oznaczymy Jakobian (macierz pochodnych) funkcji zmiany układu współrzędnych $\Phi_{x,y}$ wtedy $(\overline{g_{ij}})$ wyrażają się następującymi wzorami

$$(\overline{g_{ij}} \circ \Phi_{x,y}) = (J_{\Phi}^{-1})^T (g_{ij}) J_{\Phi}^{-1}$$

Dowód: Pomijamy Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne normalne. I form podstawowa

Wektor normalny

Powtórka z algebry liniowej

I forma podstawowa

zometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie gładką powierzchnią i niech $x: U \to M$, $y: V \to M$ będą lokalnymi układami współrzędnych. Załóżmy, że $x(U) \cap y(V) \neq \emptyset$. Niech (g_{ij}) , [odpowiednio $(\overline{g}_{ij})$] oznacza macierz współczynników metrycznych dla x [odpowiednio y]. Jeśli przez J_{Φ} oznaczymy Jakobian (macierz pochodnych) funkcji zmiany układu współrzędnych $\Phi_{x,y}$ wtedy $(\overline{g}_{ij})$ wyrażają

$$(\overline{g_{ij}}\circ\Phi_{x,y})=(J_\Phi^{-1})^T(g_{ij})J_\Phi^{-1}$$

Dowód:

Pomijamy.

się następującymi wzorami

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczn normalne. I forr podstawowa

Wektor normalny

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

rocnoane kierunkowe. zometria.

rzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium i Twierdzenie

Lemat

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką i niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych. Rozważmy krzywą gładką $\alpha(t) = (\alpha_1(t), \alpha_2(t)) \subset U$. Wtedy długość krzywej $\overline{\alpha} \stackrel{\text{def.}}{=} x \circ \alpha: \mathbb{R} \to M$ na powierzchni jest równą

$$L(\overline{\alpha}) = \int_{a}^{b} \sqrt{I_{\alpha(t)}(\alpha'_{1}(t), \alpha'_{2}(t))} dt,$$

co można bezpośrednio zapisać:

$$\int_{0}^{b} \sqrt{(\alpha_{1}')^{2} g_{11}(\alpha(t)) + 2\alpha_{1}' \alpha_{2}' g_{12}(\alpha(t)) + (\alpha_{2}')^{2} g_{22}(\alpha(t))} dt$$

Dowód

Ćwiczenie. Zauważyć, że $(x \circ \alpha)(t)$ jest zwykłą krzywą w $\mathbb{R}^3$. Wektor prędkości jest równy $x_1\alpha_1' + x_2\alpha_2'$. Znaleźć jego długość,

Geometria Różniczkowa Opracowanie: Marek Kaluba

Flementarna

Powierzchnie w R³

przestrzeń styczna

Wektor normalny

I forma podstawowa

ometria.

rzywizna Gaussa II

Krzywizna Gaussa I

Theorema Egregium Twierdzenie

Lemat

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką i niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych. Rozważmy krzywą gładką $\alpha(t) = (\alpha_1(t), \alpha_2(t)) \subset U$. Wtedy długość krzywej

 $\overline{\alpha} \stackrel{\textit{def.}}{=} x \circ \alpha : \mathbb{R} \to M$ na powierzchni jest równa

$$L(\overline{\alpha}) = \int_{a}^{b} \sqrt{I_{\alpha(t)}(\alpha'_{1}(t), \alpha'_{2}(t))} dt,$$

co można bezpośrednio zapisać:

$$\int_{a}^{b} \sqrt{(\alpha_{1}')^{2} g_{11}(\alpha(t)) + 2\alpha_{1}' \alpha_{2}' g_{12}(\alpha(t)) + (\alpha_{2}')^{2} g_{22}(\alpha(t))} dt$$

Dowód:

Ćwiczenie. Zauważyć, że $(x \circ \alpha)(t)$ jest zwykłą krzywą w $\mathbb{R}^3$. Wektor prędkości jest równy $x_1\alpha_1' + x_2\alpha_2'$. Znaleźć jego długość, $\mathbf{x} = \mathbf{x} + \mathbf{x} = \mathbf{x}$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Wektor normalny

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

ometria.

rzywizna Gaussa

Krzywizna Gaussa I

Lemat

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką i niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych. Rozważmy krzywą gładką $\alpha(t) = (\alpha_1(t), \alpha_2(t)) \subset U$. Wtedy długość krzywej $\overline{\alpha} \stackrel{def.}{=} x \circ \alpha : \mathbb{R} \to M$ na powierzchni jest równa

$$L(\overline{\alpha}) = \int_{a}^{b} \sqrt{I_{\alpha(t)}(\alpha'_{1}(t), \alpha'_{2}(t))} dt,$$

co można bezpośrednio zapisać:

$$\int_{a}^{b} \sqrt{(\alpha_{1}')^{2} g_{11}(\alpha(t)) + 2\alpha_{1}' \alpha_{2}' g_{12}(\alpha(t)) + (\alpha_{2}')^{2} g_{22}(\alpha(t))} dt$$

Dowód:

Ćwiczenie. Zauważyć, że $(x \circ \alpha)(t)$ jest zwykłą krzywą w $\mathbb{R}^3$. Wektor prędkości jest równy $x_1\alpha_1' + x_2\alpha_2'$. Znaleźć jego długość, $\bullet = \bullet \bullet \bullet \bullet$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Wektor normalny

Powtórka z algebry liniowej I

I forma podstawowa

zometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa I

Lemat

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką i niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych. Rozważmy krzywą gładką $\alpha(t) = (\alpha_1(t), \alpha_2(t)) \subset U$. Wtedy długość krzywej $\overline{\alpha} \stackrel{def.}{=} x \circ \alpha : \mathbb{R} \to M$ na powierzchni jest równa

$$L(\overline{\alpha}) = \int_{a}^{b} \sqrt{I_{\alpha(t)}(\alpha'_{1}(t), \alpha'_{2}(t))} dt,$$

co można bezpośrednio zapisać:

$$\int_{a}^{b} \sqrt{(\alpha_{1}')^{2} g_{11}(\alpha(t)) + 2\alpha_{1}' \alpha_{2}' g_{12}(\alpha(t)) + (\alpha_{2}')^{2} g_{22}(\alpha(t))} dt.$$

Dowód:

Ćwiczenie. Zauważyć, że $(x \circ \alpha)(t)$ jest zwykłą krzywą w $\mathbb{R}^3$. Wektor prędkości jest równy $x_1\alpha_1' + x_2\alpha_2'$. Znaleźć jego długość, $\mathbf{x}_1 \mathbf{x}_2 \mathbf{x}_3 \mathbf{x}_4 \mathbf{x}_5 \mathbf$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Wektor normalny

Powtórka z algebry liniowej l

I forma podstawowa

ometria.

Irzywizna Gaussa

Krzywizna Gaussa I

Lemat

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką i niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych. Rozważmy krzywą gładką $\alpha(t) = (\alpha_1(t), \alpha_2(t)) \subset U$. Wtedy długość krzywej $\overline{\alpha} \stackrel{def.}{=} x \circ \alpha: \mathbb{R} \to M$ na powierzchni jest równa

$$L(\overline{\alpha}) = \int_{a}^{b} \sqrt{I_{\alpha(t)}(\alpha'_{1}(t), \alpha'_{2}(t))} dt,$$

co można bezpośrednio zapisać:

$$\int_{a}^{b} \sqrt{(\alpha_{1}')^{2} g_{11}(\alpha(t)) + 2\alpha_{1}' \alpha_{2}' g_{12}(\alpha(t)) + (\alpha_{2}')^{2} g_{22}(\alpha(t))} dt.$$

Dowód:

Ćwiczenie. Zauważyć, że $(x \circ \alpha)(t)$ jest zwykłą krzywą w $\mathbb{R}^3$. Wektor prędkości jest równy $x_1\alpha_1' + x_2\alpha_2'$. Znaleźć jego długość,

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Wektor normalny

Powtórka z algebry liniowej I I forma podstawowa

ometria.

rzywizna Gaussa I

rzywizna Gaussa II

Wykład 7

Pochodne kierunkowe. Izometria.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne kierunkowe. Izometria.

Pochodne kierunkowe

ometria

rzywizna Gaussa I

naviana Caussa

Pochodne kierunkowe. Izometria. Pochodne kierunkowe Izometria

Flementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Pochodne kierunkowe Izometria.

Z definicji przestrzeni stycznej istnieje krzywa $\alpha:(-\varepsilon,\varepsilon)\to M$ taka że $\alpha(0)=p$ oraz $\alpha'(0)=v$. Oczywiście złożenie $f\circ\alpha:\mathbb{R}\to\mathbb{R}$ jest funkcją gładką, możemy więc rozważać jej pochodną.

Definicja

Przy oznaczeniach jak powyżej definiujemy **pochodną kierunkową** funkcji **f w kierunku wektora** v jako

$$\nabla_{\mathbf{v}} f \stackrel{\text{def.}}{=} (f \circ \alpha)'(0)$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

zometria.

Pochodne kierunkowe

zometria

Krzywizna Gaussa I

zvwizna Gaussa

normalne. I forma podstawowa

zometria.

Pochodne kierunkowe

Izometria

Krzywizna Gaussa I

zywizna Gauss

Theorema Egregium Twierdzenie klasyfikacyjne

Niech $M\subset\mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką i niech $p\in M$ będzie punktem na niej. Załóżmy, że mamy daną funkcję gładką $f\colon M\to\mathbb{R}$ oraz wektor $v\in T_pM$ z przestrzeni stycznej. Z definicji przestrzeni stycznej istnieje krzywa $\alpha\colon (-\varepsilon,\varepsilon)\to M$ taka że $\alpha(0)=p$ oraz $\alpha'(0)=v$. Oczywiście złożenie $f\circ\alpha\colon\mathbb{R}\to\mathbb{R}$ jest funkcją gładką, możemy więc rozważać jej pochodną.

Definicja

Przy oznaczeniach jak powyżej definiujemy **pochodną kierunkową** funkcji **f w kierunku wektora** *v* jako

$$\nabla_{v} f \stackrel{\text{def.}}{=} (f \circ \alpha)'(0).$$

normalne. I forma podstawowa

zometria.

Pochodne kierunkowe

Izometria

Krzywizna Gaussa I

zywizna Gauss

Theorema Egregium Twierdzenie klasyfikacyjne

Niech $M\subset\mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką i niech $p\in M$ będzie punktem na niej. Załóżmy, że mamy daną funkcję gładką $f:M\to\mathbb{R}$ oraz wektor $v\in T_pM$ z przestrzeni stycznej. Z definicji przestrzeni stycznej istnieje krzywa $\alpha:(-\varepsilon,\varepsilon)\to M$ taka że $\alpha(0)=p$ oraz $\alpha'(0)=v$. Oczywiście złożenie $f\circ\alpha:\mathbb{R}\to\mathbb{R}$ jest funkcją gładką, możemy więc rozważać jej pochodną.

Definicja

Przy oznaczeniach jak powyżej definiujemy **pochodną kierunkową** funkcji **f w kierunku wektora** *v* jako

$$\nabla_{\nu} f \stackrel{\text{def.}}{=} (f \circ \alpha)'(0).$$

zometria.

Pochodne kierunkowe

Izometri

Krzywizna Gaussa I

zywizna Gauss

Theorema Egregium Twierdzenie klasyfikacyjne

Niech $M\subset\mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką i niech $p\in M$ będzie punktem na niej. Załóżmy, że mamy daną funkcję gładką $f\colon M\to\mathbb{R}$ oraz wektor $v\in T_pM$ z przestrzeni stycznej. Z definicji przestrzeni stycznej istnieje krzywa $\alpha\colon (-\varepsilon,\varepsilon)\to M$ taka że $\alpha(0)=p$ oraz $\alpha'(0)=v$. Oczywiście złożenie $f\circ\alpha\colon\mathbb{R}\to\mathbb{R}$ jest funkcją gładką, możemy więc rozważać jej pochodną.

Definicja

Przy oznaczeniach jak powyżej definiujemy **pochodną kierunkową** funkcji f **w kierunku wektora** v jako

$$\nabla_{\nu} f \stackrel{\text{def.}}{=} (f \circ \alpha)'(0).$$

Definicja pochodnej kierunkowej nie zależy od wyboru krzywej α , tj. jeśli $\beta:(-\varepsilon,\varepsilon)\to M$ jest drugą krzywą o tej własności, że $\beta(0) = p \text{ oraz } \beta'(0) = v \text{ wtedy}$

$$(f \circ \alpha)'(0) = (f \circ \beta)'(0).$$

Dowód:

- Niech $x: U \to M$ lokalny układ współrzędnych wokół
- ightharpoonup Załóżmy, że $\alpha(-\varepsilon, \varepsilon) \subset x(u)$, oraz $\beta(-\varepsilon, \varepsilon) \subset x(U)$.
- ightharpoonup Z założenia mamy $\alpha'(0) = v = \beta'(0)$.

Flementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Pachadae kierunkowe

$$(f \circ \alpha)'(0) = (f \circ \beta)'(0).$$

Dowód:

- ▶ Niech $x: U \rightarrow M$ lokalny układ współrzędnych wokół $p \in M$.
- ightharpoonup Załóżmy, że $\alpha(-\varepsilon, \varepsilon) \subset x(u)$, oraz $\beta(-\varepsilon, \varepsilon) \subset x(U)$.
- ightharpoonup Z założenia mamy $\alpha'(0) = v = \beta'(0)$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Pachadae kierunkowe

Definicja pochodnej kierunkowej nie zależy od wyboru krzywej α , tj. jeśli β : $(-\epsilon, \epsilon) \rightarrow M$ jest drugą krzywą o tej własności, że $\beta(0) = p$ oraz $\beta'(0) = v$ wtedy

$$(f \circ \alpha)'(0) = (f \circ \beta)'(0).$$

Dowód:

- Niech x: U → M − lokalny układ współrzędnych wokół p ∈ M.
- ▶ Załóżmy, że $\alpha(-\varepsilon, \varepsilon) \subset x(u)$, oraz $\beta(-\varepsilon, \varepsilon) \subset x(U)$.
- ► Z założenia mamy $\alpha'(0) = v = \beta'(0)$.

Definicja pochodnej kierunkowej nie zależy od wyboru krzywej α , tj. jeśli β : $(-\epsilon,\epsilon) \rightarrow M$ jest drugą krzywą o tej własności, że $\beta(0) = p$ oraz $\beta'(0) = v$ wtedy

$$(f \circ \alpha)'(0) = (f \circ \beta)'(0).$$

Dowód:

- Niech x: U → M − lokalny układ współrzędnych wokół p ∈ M.
- ▶ Załóżmy, że $\alpha(-\varepsilon, \varepsilon) \subset x(u)$, oraz $\beta(-\varepsilon, \varepsilon) \subset x(U)$.
- ► Z założenia mamy $\alpha'(0) = v = \beta'(0)$.

Mamy wtedy

$$(f \circ \alpha)'(0) = [(f \circ x) \circ (x^{-1} \circ \alpha)]'(0) =$$

$$= J(f \circ x) \underbrace{(x^{-1} \circ \alpha(0))}_{=p = (x^{-1} \circ \beta)(0)} \underbrace{(x^{-1} \circ \alpha)'(0)}_{=v = (x^{-1} \circ \beta)'(0)} =$$

$$= J(f \circ x)(x^{-1} \circ \beta(0))(x^{-1} \circ \beta)'(0) = (f \circ \beta)'(0)$$

gdzie *J* oznacza jakobian odwzorowania (macierz pochodnych cząstkowych).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

Pochodne kierunkowe

Izometr

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gau:

Mamy wtedy

$$(f \circ \alpha)'(0) = [(f \circ x) \circ (x^{-1} \circ \alpha)]'(0) =$$

$$= J(f \circ x) \underbrace{(x^{-1} \circ \alpha(0))}_{=p = (x^{-1} \circ \beta)(0)} \underbrace{(x^{-1} \circ \alpha)'(0)}_{=v = (x^{-1} \circ \beta)'(0)} =$$

$$= J(f \circ x)(x^{-1} \circ \beta(0))(x^{-1} \circ \beta)'(0) = (f \circ \beta)'(0)$$

gdzie *J* oznacza jakobian odwzorowania (macierz pochodnych cząstkowych).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ometria.

Pochodne kierunkowe

Izometri

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium Twierdzenie klasyfikacyjne

$$\left(x^{-1}\circ\alpha\right)'\!(0)=\left(x^{-1}\circ\beta\right)'\!(0).$$

Mamy wtedy

$$(f \circ \alpha)'(0) = [(f \circ x) \circ (x^{-1} \circ \alpha)]'(0) =$$

$$= J(f \circ x) \underbrace{(x^{-1} \circ \alpha(0))}_{=p = (x^{-1} \circ \beta)(0)} \underbrace{(x^{-1} \circ \alpha)'(0)}_{=v = (x^{-1} \circ \beta)'(0)} =$$

$$= J(f \circ x)(x^{-1} \circ \beta(0))(x^{-1} \circ \beta)'(0) = (f \circ \beta)'(0)$$

gdzie *J* oznacza jakobian odwzorowania (macierz pochodnych czastkowych).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

Pochodne kierunkowe

Izometri

Krzywizna Gaussa I

. Irzywizna Gaus

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyjne

$$(x^{-1}\circ\alpha)'(0)=(x^{-1}\circ\beta)'(0).$$

Mamy wtedy

$$\begin{split} (f \circ \alpha)'(0) &= \left[(f \circ x) \circ (x^{-1} \circ \alpha) \right]'(0) = \\ &= J(f \circ x) \underbrace{(x^{-1} \circ \alpha(0))}_{=p = (x^{-1} \circ \beta)(0)} \underbrace{(x^{-1} \circ \alpha)'(0)}_{=v = (x^{-1} \circ \beta)'(0)} = \\ &= J(f \circ x)(x^{-1} \circ \beta(0))(x^{-1} \circ \beta)'(0) = (f \circ \beta)'(0), \end{split}$$

gdzie *J* oznacza jakobian odwzorowania (macierz pochodnych cząstkowych).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ometria.

Pochodne kierunkowe

Izometria

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyjne Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką i niech $f, g: M \to \mathbb{R}$ beda funkcjami gładkimi. Dla wszystkich: punktów $p \in M$, wektorów v, $w \in T_pM$ z przestrzeni stycznej w punkcie p, oraz liczb rzeczywistych a, $b \in \mathbb{R}$ zachodzi

$$\nabla_{v}(fg) = g\nabla_{v}f + f\nabla_{v}g$$

Flementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

$$\nabla_{av+bw} f = a \nabla_v f + b \nabla_w f$$

$$\nabla_{v}(af + bg) = a\nabla_{v}f + b\nabla_{v}(g)$$

$$\nabla_{v}(fg) = g\nabla_{v}f + f\nabla_{v}g$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

$$\nabla_{av+bw} f = a \nabla_v f + b \nabla_w f$$

$$\nabla_{\nu}(af + bg) = a\nabla_{\nu}f + b\nabla_{\nu}(g)$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Lemat

Niech M $\subset \mathbb{R}^3$ *będzie powierzchnią gładką i niech f, g:M* $\to \mathbb{R}$ beda funkcjami gładkimi. Dla wszystkich: punktów $p \in M$, wektorów v, $w \in T_pM$ z przestrzeni stycznej w punkcie p, oraz liczb rzeczywistych a, $b \in \mathbb{R}$ zachodzi

- $\nabla_{av+bw}f = a\nabla_v f + b\nabla_w f$
- $\nabla_{\mathbf{v}}(af + bg) = a\nabla_{\mathbf{v}}f + b\nabla_{\mathbf{v}}(g)$
- $\nabla_{v}(fg) = g\nabla_{v}f + f\nabla_{v}g$

Lemat

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką i niech $f, g: M \to \mathbb{R}$ będą funkcjami gładkimi. Dla wszystkich: punktów $p \in M$, wektorów $v, w \in T_pM$ z przestrzeni stycznej w punkcie p, oraz liczb rzeczywistych $a, b \in \mathbb{R}$ zachodzi

- $\nabla_{av+bw} f = a \nabla_v f + b \nabla_w f$
- $\nabla_{v}(af + bg) = a\nabla_{v}f + b\nabla_{v}(g)$

Uwaga

Dwie pierwsze własności mówią, że ∇ jest operatorem liniowym ze względu na argument (funkcję) i kierunek (wektor).

$$\alpha_v(t) \stackrel{\text{def.}}{=} x(av_1t, av_2t) \qquad \qquad \alpha_w(t) \stackrel{\text{def.}}{=} x(bw_1t, bw_2t),$$

$$3(t) \stackrel{\text{def.}}{=} x((av_1 + bw_1)t, (av_2 + bw_2)t)$$

$$\beta'(t)\big|_{t=0} = \underbrace{a(v_1x_1 + v_2x_2)}_{=\alpha'_v(0)} + \underbrace{b(w_1x_1 + w_2x_2)}_{=\alpha'_v(0)} = v + w.$$

Flementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Dowód:

Własność drugą i trzecią pozostawiamy jako (proste) ćwiczenia. Wystarczy w nich skorzystać z podstawowych własności różniczkowania funkcji.

Udowodnimy teraz pierwszą własność.

Niech $v = (v_1, v_2)$ oraz $w = (w_1, w_2)$. Bez straty ogólności możemy założyć, że x(0, 0) = p. Zdefiniujmy

$$\alpha_{v}(t) \stackrel{\text{def.}}{=} x(av_1t, av_2t)$$
  $\alpha_{w}(t) \stackrel{\text{def.}}{=} x(bw_1t, bw_2t)$

oraz niech

$$\beta(t) \stackrel{\text{def.}}{=} x((av_1 + bw_1)t, (av_2 + bw_2)t)$$

Wówczas pochodna β w t = 0 jest równa

$$\beta'(t)\big|_{t=0} = \underbrace{a(v_1x_1 + v_2x_2)}_{=\alpha'_{\nu}(0)} + \underbrace{b(w_1x_1 + w_2x_2)}_{=\alpha'_{\nu}(0)} = v + w.$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

Pochodne kierunkowe

Izometria

Krzywizna Gaussa I

ywizna Gaussa

Theorema Egregium Twierdzenie klasyfikacyjne Udowodnimy teraz pierwszą własność.

Niech $v = (v_1, v_2)$ oraz $w = (w_1, w_2)$. Bez straty ogólności możemy założyć, że x(0,0) = p. Zdefiniujmy

$$\alpha_v(t) \stackrel{\text{def.}}{=} x(av_1t, av_2t)$$
  $\alpha_w(t) \stackrel{\text{def.}}{=} x(bw_1t, bw_2t)$

$$\beta(t) \stackrel{\text{def.}}{=} x((av_1 + bw_1)t, (av_2 + bw_2)t)$$

$$\beta'(t)\big|_{t=0} = \underbrace{a(v_1x_1 + v_2x_2)}_{=\alpha'_{\nu}(0)} + \underbrace{b(w_1x_1 + w_2x_2)}_{=\alpha'_{\nu}(0)} = v + w.$$

Flementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Własność drugą i trzecią pozostawiamy jako (proste) ćwiczenia. Wystarczy w nich skorzystać z podstawowych własności różniczkowania funkcji.

Udowodnimy teraz pierwszą własność.

Niech $v = (v_1, v_2)$ oraz $w = (w_1, w_2)$. Bez straty ogólności możemy założyć, że x(0,0) = p. Zdefiniujmy

$$\alpha_{v}(t) \stackrel{\text{def.}}{=} x(av_1t, av_2t) \qquad \alpha_{w}(t) \stackrel{\text{def.}}{=} x(bw_1t, bw_2t),$$

oraz niech

$$\beta(t) \stackrel{\text{def.}}{=} x((av_1 + bw_1)t, (av_2 + bw_2)t)$$

$$\beta'(t)\big|_{t=0} = \underbrace{a(v_1x_1 + v_2x_2)}_{=\alpha'_{\nu}(0)} + \underbrace{b(w_1x_1 + w_2x_2)}_{=\alpha'_{\nu}(0)} = v + w.$$

Flementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Udowodnimy teraz pierwszą własność.

Niech $v = (v_1, v_2)$ oraz $w = (w_1, w_2)$. Bez straty ogólności możemy założyć, że x(0,0) = p. Zdefiniujmy

$$\alpha_{v}(t) \stackrel{\text{def.}}{=} x(av_1t, av_2t) \qquad \alpha_{w}(t) \stackrel{\text{def.}}{=} x(bw_1t, bw_2t),$$

oraz niech

$$\beta(t) \stackrel{\text{def.}}{=} x((av_1 + bw_1)t, (av_2 + bw_2)t)$$

Wówczas pochodna β w t = 0 jest równa

$$\beta'(t)\big|_{t=0} = \underbrace{a(v_1x_1 + v_2x_2)}_{=\alpha'_{\nu}(0)} + \underbrace{b(w_1x_1 + w_2x_2)}_{=\alpha'_{\nu}(0)} = v + w.$$

Flementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Wtedy

$$\nabla_{av+bw} f = (f \circ \beta)'(0) = \frac{\partial f(\beta(t))}{\partial \beta(t)} \beta'(t) \Big|_{t=0} =$$

$$= a \frac{\partial f(\beta(0))}{\partial \beta(0)} (v_1 x_1 + v_2 x_2) + b \frac{\partial f(\beta(0))}{\partial \beta(0)} (w_1 x_1 + w_2 x_2) =$$

$$= a \frac{\partial f(\alpha_v(0))}{\partial \alpha_v(0)} \alpha'_v(0) + b \frac{\partial f(\alpha_w(0))}{\partial \alpha_w(0)} \alpha'_w(0) =$$

$$= a (f \circ \alpha_v)'(t) \Big|_{t=0} + b (f \circ \alpha_w)'(t) \Big|_{t=0} = a \nabla_v f + b \nabla_w f$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ometria.

Pochodne kierunkowe

Krzywizna Caussa I

Theorema Egregium i Twierdzenie

Wtedv

$$\nabla_{av+bw} f = (f \circ \beta)'(0) = \frac{\partial f(\beta(t))}{\partial \beta(t)} \beta'(t) \Big|_{t=0} =$$

$$= a \frac{\partial f(\beta(0))}{\partial \beta(0)} (v_1 x_1 + v_2 x_2) + b \frac{\partial f(\beta(0))}{\partial \beta(0)} (w_1 x_1 + w_2 x_2) =$$

$$= a \frac{\partial f(\alpha_v(0))}{\partial \alpha_v(0)} \alpha'_v(0) + b \frac{\partial f(\alpha_w(0))}{\partial \alpha_w(0)} \alpha'_w(0) =$$

$$= a (f \circ \alpha_v)'(t) \Big|_{t=0} + b (f \circ \alpha_w)'(t) \Big|_{t=0} = a \nabla_v f + b \nabla_w f$$

Flementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Wtedv

$$\nabla_{av+bw}f = (f \circ \beta)'(0) = \frac{\partial f(\beta(t))}{\partial \beta(t)} \beta'(t) \Big|_{t=0} =$$

$$= a \frac{\partial f(\beta(0))}{\partial \beta(0)} (v_1x_1 + v_2x_2) + b \frac{\partial f(\beta(0))}{\partial \beta(0)} (w_1x_1 + w_2x_2) =$$

$$= a \frac{\partial f(\alpha_v(0))}{\partial \alpha_v(0)} \alpha'_v(0) + b \frac{\partial f(\alpha_w(0))}{\partial \alpha_w(0)} \alpha'_w(0) =$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ometria.

Pochodne kierunkowe

Izometria

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyjne

$$\begin{split} \nabla_{av+bw} f &= (f \circ \beta)'(0) = \frac{\partial f(\beta(t))}{\partial \beta(t)} \beta'(t) \Big|_{t=0} = \\ &= a \frac{\partial f(\beta(0))}{\partial \beta(0)} (v_1 x_1 + v_2 x_2) + b \frac{\partial f(\beta(0))}{\partial \beta(0)} (w_1 x_1 + w_2 x_2) = \\ &= a \frac{\partial f(\alpha_v(0))}{\partial \alpha_v(0)} \alpha'_v(0) + b \frac{\partial f(\alpha_w(0))}{\partial \alpha_w(0)} \alpha'_w(0) = \\ &= a (f \circ \alpha_v)'(t) \Big|_{t=0} + b (f \circ \alpha_w)'(t) \Big|_{t=0} = a \nabla_v f + b \nabla_w f. \end{split}$$

Flementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Definicja

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką i niech $f: M \to \mathbb{R}^3$ będzie odwzorowaniem gładkim (tj. polem wektorowym). **Pochodną** f w punkcie $p \in M$ definiujemy jako

$$Df_p: T_pM \to R^3$$

 $v \mapsto \nabla_v f = (\nabla_v f_1, \nabla_v f_2, \nabla_v f_3).$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

derunkowe. zometria.

Pochodne kierunkowe

Izometria

Krzywizna Gaussa I

Theorema Egregium i Twierdzenie klasvfikacvine

Elementarna Geometria Różniczkowa Opracowanie: Marek Kaluba

Izometria

Niech M, $N \subset \mathbb{R}^3$ będą powierzchniami gładkimi, $p \in M$ punktem, oraz niech $f: M \to N$ będzie odwzorowaniem gładkim. Wtedy dla każdego $v \in T_pM$ mamy $Df_p(v) \in T_{f(p)}N$ oraz

$$Df_p: T_pM \to T_{f(p)}N$$

jest odwzorowaniem liniowym.

$$Df_p: T_pM \to T_{f(p)}N$$

jest odwzorowaniem liniowym.

Dowód:

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Izometria

Niech $M, N \subset \mathbb{R}^3$ będą powierzchniami gładkimi, $p \in M$ punktem, oraz niech $f: M \to N$ będzie odwzorowaniem gładkim. Wtedy dla każdego $v \in T_pM$ mamy $Df_p(v) \in T_{f(p)}N$ oraz

$$Df_p: T_pM \to T_{f(p)}N$$

jest odwzorowaniem liniowym.

Dowód:

Liniowość wynika natychmiast z liniowości pochodnej kierunkowej, (Lemat 7.3, punkt drugi) więc musimy tylko pokazać, że $Df_p(v) \in T_{f(p)}N$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ierunkowe. zometria.

Pochodne kierunkowe

Izometria

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyjne

Izometria.

Pochodne kierunkowe

Izometria

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyjne

Niech $v \in T_p M$. Wtedy istnieje taka krzywa $\alpha: (-\varepsilon, \varepsilon) \to M$, że $\alpha(0) = p$ oraz $\alpha'(0) = v$. Mamy wtedy

$$Df_p(v) = \nabla_v f = (f \circ \alpha)'(0).$$

Zauważmy, że krzywa

$$f \circ \alpha : (-\varepsilon, \varepsilon) \to N$$

jest krzywą na powierzchni N, oraz $(f \circ \alpha)(0) = f(p)$. Zatem z definicji przestrzeni stycznej otrzymujemy $(f \circ \alpha)'(0) \in T_{f(p)}N$, czyli $Df_p(v) \in T_{f(p)}N$.

Izometria.

Pochodne kierunkowe

Izometria

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa

Theorema Egregium Twierdzenie klasyfikacyjne

Niech $v \in T_p M$. Wtedy istnieje taka krzywa $\alpha: (-\varepsilon, \varepsilon) \to M$, że $\alpha(0) = p$ oraz $\alpha'(0) = v$. Mamy wtedy

$$Df_p(v) = \nabla_v f = (f \circ \alpha)'(0).$$

Zauważmy, że krzywa

$$f \circ \alpha : (-\varepsilon, \varepsilon) \to N$$

jest krzywą na powierzchni N, oraz $(f \circ \alpha)(0) = f(p)$. Zatem z definicji przestrzeni stycznej otrzymujemy $(f \circ \alpha)'(0) \in T_{f(p)}N$, czyli $Df_p(v) \in T_{f(p)}N$.

Izometria.

Pochodne kierunkowe

Izometria

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium Twierdzenie klasyfikacyjne

Niech $v \in T_p M$. Wtedy istnieje taka krzywa $\alpha: (-\varepsilon, \varepsilon) \to M$, że $\alpha(0) = p$ oraz $\alpha'(0) = v$. Mamy wtedy

$$Df_p(v) = \nabla_v f = (f \circ \alpha)'(0).$$

Zauważmy, że krzywa

$$f \circ \alpha : (-\varepsilon, \varepsilon) \to N$$

jest krzywą na powierzchni N, oraz $(f \circ \alpha)(0) = f(p)$. Zatem z definicji przestrzeni stycznej otrzymujemy $(f \circ \alpha)'(0) \in T_{f(p)}N$, czyli $Df_p(v) \in T_{f(p)}N$.

Przykład

Rozważmy odwzorowanie $f: \mathbb{R}^2 \to S^1 \times \mathbb{R}$ zadane wzorem

$$f(s, t) = (\cos s, \sin s, t).$$

(Jest to odwzorowanie które owija walec arkuszem papieru.)

Dla $p=(0,0)\in\mathbb{R}^2$ mamy f(p)=(1,0,0). Zauważmy, że

$$T_{f(p)}(S^1 \times \mathbb{R}) = \{(1, y, z) : y, z \in \mathbb{R}\}.$$

Wybierzmy $v = (a, b) \in T_p \mathbb{R}^2$ i niech $\alpha: (-\varepsilon, \varepsilon) \to \mathbb{R}^2$ będzie zadana przez $\alpha(t) = (at, bt)$. Wtedy oczywiście

$$\alpha(0) = p$$
, $\alpha'(0) = v$, oraz $f \circ \alpha(t) = (\cos at, \sin at, bt)$.

$$Df_p(v) = \nabla_v f = (f \circ \alpha)' \big|_{t=0} =$$

= $(-a \sin at, a \cos at, b) \big|_{t=0} = (0, a, b)$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

kierunkowe. Izometria.

Pochodne kierunkowe

Izometria

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyine

$$f(s, t) = (\cos s, \sin s, t).$$

(Jest to odwzorowanie które owija walec arkuszem papieru.) Dla $p=(0,0)\in\mathbb{R}^2$ mamy f(p)=(1,0,0). Zauważmy, że

$$T_{f(p)}(S^1 \times \mathbb{R}) = \{(1, y, z) : y, z \in \mathbb{R}\}.$$

Wybierzmy $v = (a, b) \in T_p \mathbb{R}^2$ i niech $\alpha: (-\varepsilon, \varepsilon) \to \mathbb{R}^2$ będzie zadana przez $\alpha(t) = (at, bt)$. Wtedy oczywiście

$$\alpha(0) = p$$
, $\alpha'(0) = v$, oraz $f \circ \alpha(t) = (\cos at, \sin at, bt)$.

$$Df_p(v) = \nabla_v f = (f \circ \alpha)' \big|_{t=0} =$$

= $(-a \sin at, a \cos at, b) \big|_{t=0} = (0, a, b)$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

Pochodne kierunkowe

Izometria

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyine

$$f(s, t) = (\cos s, \sin s, t).$$

(Jest to odwzorowanie które owija walec arkuszem papieru.) Dla $p=(0,0)\in\mathbb{R}^2$ mamy f(p)=(1,0,0). Zauważmy, że

$$T_{f(p)}(S^1 \times \mathbb{R}) = \{(1, y, z) : y, z \in \mathbb{R}\}.$$

Wybierzmy $v=(a,b)\in T_p\mathbb{R}^2$ i niech $\alpha\colon (-\varepsilon,\varepsilon)\to \mathbb{R}^2$ będzie zadana przez $\alpha(t)=(at,bt)$. Wtedy oczywiście

$$\alpha(0) = p$$
, $\alpha'(0) = v$, oraz $f \circ \alpha(t) = (\cos at, \sin at, bt)$.

$$Df_p(v) = \nabla_v f = (f \circ \alpha)' \big|_{t=0} =$$

= $(-a \sin at, a \cos at, b) \big|_{t=0} = (0, a, b)$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ierunkowe. zometria.

r ochoune kierui

Izometria

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyjne

$$f(s, t) = (\cos s, \sin s, t).$$

(Jest to odwzorowanie które owija walec arkuszem papieru.) Dla $p=(0,0)\in\mathbb{R}^2$ mamy f(p)=(1,0,0). Zauważmy, że

$$T_{f(p)}(S^1 \times \mathbb{R}) = \{(1, y, z) : y, z \in \mathbb{R}\}.$$

Wybierzmy $v=(a,b)\in T_p\mathbb{R}^2$ i niech $\alpha\colon (-\varepsilon,\varepsilon)\to \mathbb{R}^2$ będzie zadana przez $\alpha(t)=(at,bt)$. Wtedy oczywiście

$$\alpha(0) = p$$
, $\alpha'(0) = v$, oraz $f \circ \alpha(t) = (\cos at, \sin at, bt)$.

$$Df_p(v) = \nabla_v f = (f \circ \alpha)' \big|_{t=0} =$$

= $(-a \sin at, a \cos at, b) \big|_{t=0} = (0, a, b).$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma nodstawowa

erunkowe. ometria.

Pochodne kierun

Izometria

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyjne ► Mówimy, że f jest **izometrią** jeśli f jest dyfeomorfizmem,

$$I_p(v, w) = I_{f(p)}(Df_p(v), Df_p(w)),$$

► Funkcję f nazywamy **lokalną izometrią**, jeśli dla

Flementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Izometria

Definicja

Niech M, $N \subset \mathbb{R}^3$ będą gładkimi powierzchniami i niech $f: M \to N$ będzie odwzorowaniem gładkim.

Mówimy, że f jest izometrią jeśli f jest dyfeomorfizmem, oraz pierwsza forma podstawowa jest niezmienniczna ze względu na f, i.e.

$$I_p(v, w) = I_{f(p)}(Df_p(v), Df_p(w)),$$

dla wszystkich $p \in M$ i wszystkich $v, w \in T_p(M)$.

▶ Funkcję f nazywamy **lokalną izometrią**, jeśli dla każdego punktu $p \in M$ istnieje jego otoczenie otwarte $U \subset M$ takie, że $f(U) \subset N$ jest zbiorem otwartym (w N), oraz $f|_{U}: U \to f(U)$ jest izometrią.

Definicja

Niech M, $N \subset \mathbb{R}^3$ będą gładkimi powierzchniami i niech $f: M \to N$ będzie odwzorowaniem gładkim.

Mówimy, że f jest izometrią jeśli f jest dyfeomorfizmem, oraz pierwsza forma podstawowa jest niezmienniczna ze względu na f, i.e.

$$I_p(v, w) = I_{f(p)}(Df_p(v), Df_p(w)),$$

dla wszystkich $p \in M$ i wszystkich $v, w \in T_p(M)$.

▶ Funkcję f nazywamy **lokalną izometrią**, jeśli dla każdego punktu $p \in M$ istnieje jego otoczenie otwarte $U \subset M$ takie, że $f(U) \subset N$ jest zbiorem otwartym (w N), oraz $f|_{U}: U \to f(U)$ jest izometrią.

Uwaga

Warto zauważyć, że izometria od lokalnej izometrii różni się tylko i wyłącznie tym, że lokalna izometria nie musi być dyfeomorfizmem całych przestrzeni. Jest to niewielka, lecz jak zobaczymy ważna różnica.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

normalne. I forma podstawowa

ochodne zierunkowe. zometria.

Pochodne kierunkowe

Izometria

Krzywizna Gaussa I

heorema Egregium i wierdzenie

Lemat

Niech M, $N \subset \mathbb{R}^3$ będą gładkimi powierzchniami i niech $f: M \to N$ będzie odwzorowaniem gładkim. Następujące warunki są równoważne.

Flementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Izometria

Niech M, $N \subset \mathbb{R}^3$ będą gładkimi powierzchniami i niech $f: M \to N$ będzie odwzorowaniem gładkim. Następujące warunki są równoważne.

- 1. f jest lokalna izometria.

Flementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Izometria

zometria.

Pochodne kierunkowe

Izometria

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium Twierdzenie klasyfikacyjne

Niech $M, N \subset \mathbb{R}^3$ będą gładkimi powierzchniami i niech $f: M \to N$ będzie odwzorowaniem gładkim. Następujące warunki są równoważne.

- 1. f jest lokalną izometrią.
- 2. Równość $I_p(v, w) = I_{f(p)}(Df_p(v), Df_p(w))$ zachodzi dla wszystkich $p \in M$ oraz $v, w \in T_pM$.
- Dla każdego p ∈ M istnieje lokalny układ współrzędnych x: U → M wokół p taki, że f ∘ x: U → N jest lokalnym układem współrzędnych o takich samych współczynnikach metrycznych g_{ij} jak x.
- 4. Dla każdego punktu $p \in M$ istnieje takie jego otoczenie otwarte $A \subset M$, że jeśli α : $(a, b) \rightarrow A$ jest gładką krzywą, to długość $\alpha \subset M$ jest taka sama jak długość $f \circ \alpha \subset N$.

Niech M, $N \subset \mathbb{R}^3$ będą gładkimi powierzchniami i niech $f: M \to N$ będzie odwzorowaniem gładkim. Następujące warunki są równoważne.

- f jest lokalna izometria.
- 2. Równość $I_p(v, w) = I_{f(p)}(Df_p(v), Df_p(w))$ zachodzi dla wszystkich $p \in M$ oraz $v, w \in T_pM$.
- 3. Dla każdego $p \in M$ istnieje lokalny układ współrzędnych $x: U \to M$ wokół p taki, że $f \circ x: U \to N$ jest lokalnym układem współrzędnych o takich samych współczynnikach metrycznych g_{ii} jak x.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Izometria

- f jest lokalna izometria.
- 2. Równość $I_p(v, w) = I_{f(p)}(Df_p(v), Df_p(w))$ zachodzi dla wszystkich $p \in M$ oraz $v, w \in T_pM$.
- 3. Dla każdego $p \in M$ istnieje lokalny układ współrzędnych $x: U \to M$ wokół p taki, że $f \circ x: U \to N$ jest lokalnym układem współrzędnych o takich samych współczynnikach metrycznych g_{ii} jak x.
- 4. Dla każdego punktu $p \in M$ istnieje takie jego otoczenie otwarte $A \subset M$, że jeśli $\alpha:(a,b) \to A$ jest gładką krzywą, to długość $\alpha \subset M$ jest taka sama jak długość $f \circ \alpha \subset N$.

Opracowanie: Marek Kaluba

Izometria

Udowodnimy tylko, że lokalna izometria zachowuje współczynniki metryczne. Resztę implikacji pozostawiamy jako (opcjonalne) zadania.

Niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych wokół $p \in M$.

(2) ⇒ (3): Pokażemy, że pochodna złożenia f ∘ x ma rang 2, więc z twierdzenia o funkcji uwikłanej wynika, że f ∘ x na pewnym otoczeniu V ⊂ U jest dyfeomorfizmem na swój obraz. Niech {e₁, e₂} będzie standardową bazą w ℝ². Niech q ∈ x(U) oraz niech q̄ = x⁻¹(q). Zdefiniujmy teraz krzywe

$$\alpha_{q,i}(t) = x(\overline{q} + te_i), \quad i = 1, 2,$$

działające z (-arepsilon,arepsilon) o x(U) dla odpowiednio. małego arepsilon.

Opracowanie: Marek Kaluba

Izometria

Theorema Egregium Twierdzenie klasyfikacyjne

Udowodnimy tylko, że lokalna izometria zachowuje współczynniki metryczne. Resztę implikacji pozostawiamy jako (opcjonalne) zadania.

Niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych wokół $p \in M$.

(2) $\Rightarrow$ (3): Pokażemy, że pochodna złożenia $f \circ x$ ma rangę 2, więc z twierdzenia o funkcji uwikłanej wynika, że $f \circ x$ na pewnym otoczeniu $V \subset U$ jest dyfeomorfizmem na swój obraz.

Niech $\{e_1, e_2\}$ będzie standardową bazą w $\mathbb{R}^2$. Niech $q \in x(U)$ oraz niech $\overline{q} = x^{-1}(q)$. Zdefiniujmy teraz krzywe

$$\alpha_{q,i}(t) = x(\overline{q} + te_i), \quad i = 1, 2$$

działające z $(-\varepsilon, \varepsilon) \to x(U)$ dla odpowiednio małego ε .

Theorema Egregium Twierdzenie klasyfikacyjne

Udowodnimy tylko, że lokalna izometria zachowuje współczynniki metryczne. Resztę implikacji pozostawiamy jako (opcjonalne) zadania.

Niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych wokół $p \in M$.

(2) $\Rightarrow$ (3): Pokażemy, że pochodna złożenia $f \circ x$ ma rangę 2, więc z twierdzenia o funkcji uwikłanej wynika, że $f \circ x$ na pewnym otoczeniu $V \subset U$ jest dyfeomorfizmem na swój obraz.

Niech $\{e_1, e_2\}$ będzie standardową bazą w $\mathbb{R}^2$. Niech $q \in x(U)$ oraz niech $\overline{q} = x^{-1}(q)$. Zdefiniujmy teraz krzywe

$$\alpha_{q,i}(t) = x(\overline{q} + te_i), \quad i = 1, 2$$

działające z $(-\varepsilon, \varepsilon) \to x(U)$ dla odpowiednio małego ε .

Niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych wokół $p \in M$.

(2) $\Rightarrow$ (3): Pokażemy, że pochodna złożenia $f \circ x$ ma rangę 2, więc z twierdzenia o funkcji uwikłanej wynika, że $f \circ x$ na pewnym otoczeniu $V \subset U$ jest dyfeomorfizmem na swój obraz. Niech $\{e_1, e_2\}$ będzie standardową bazą w $\mathbb{R}^2$. Niech $q \in x(U)$ oraz niech $\overline{q} = x^{-1}(q)$.

$$\alpha_{q,i}(t) = x(\overline{q} + te_i), \quad i = 1, 2$$

Flementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Izometria

Udowodnimy tylko, że lokalna izometria zachowuje współczynniki metryczne. Resztę implikacji pozostawiamy jako (opcjonalne) zadania.

Niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych wokół $p \in M$.

(2) $\Rightarrow$ (3): Pokażemy, że pochodna złożenia $f \circ x$ ma rangę 2, więc z twierdzenia o funkcji uwikłanej wynika, że $f \circ x$ na pewnym otoczeniu $V \subset U$ jest dyfeomorfizmem na swój obraz. Niech $\{e_1, e_2\}$ będzie standardową bazą w $\mathbb{R}^2$. Niech $q \in x(U)$ oraz niech $\overline{q} = x^{-1}(q)$. Zdefiniujmy teraz krzywe

$$\alpha_{q,i}(t) = x(\overline{q} + te_i), \quad i = 1, 2,$$

działające z $(-\varepsilon, \varepsilon) \to x(U)$ dla odpowiednio małego ε .

$$\alpha_{q,i}(0) = q,$$
  $\alpha'_{q,i}(0) = x_i,$

natomiast z reguły łańcuchowej wynika, że

$$f\circ \alpha_{q,i}(0) = f(q), \qquad (f\circ \alpha_{q,i})'(0) = (f\circ x)_i,$$

gdzie wartości pochodnych x_i oraz $(f \circ x)_i$ są wzięte dla $\overline{q} \subset U$. Ponownie z definicji uzyskujemy

$$(f \circ x)_i = (f \circ \alpha_{q,i})'(0) = \nabla_{x_i} f = Df_q(x_i)$$

więc korzystając z założeninia mamy

$$\langle (f \circ x)_i, (f \circ x)_i \rangle = \langle Df_q(x_i), Df_q(x_j) \rangle = \langle x_i, x_j \rangle$$

dla wszystkich i, j = 1, 2.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma

ierunkowe. zometria.

Izometria

_____

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyjne natomiast z reguły łańcuchowej wynika, że

$$f\circ \alpha_{q,i}(0) = f(q), \qquad (f\circ \alpha_{q,i})'(0) = (f\circ x)_i,$$

gdzie wartości pochodnych x_i oraz $(f \circ x)_i$ są wzięte dla $\overline{q} \subset U$. Ponownie z definicji uzyskujemy

$$(f\circ x)_i=(f\circ \alpha_{q,i})'(0)=\nabla_{x_i}f=Df_q(x_i),$$

więc korzystając z założeninia mamy

$$\langle (f \circ x)_i, (f \circ x)_i \rangle = \langle Df_q(x_i), Df_q(x_j) \rangle = \langle x_i, x_j \rangle$$

dla wszystkich i, j = 1, 2.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma

ierunkowe. zometria.

Izometria

Krzywizna Gaussa

Krzywizna Caussa II

Krzywizna Gaussa II

Twierdzenie klasyfikacyjne natomiast z reguły łańcuchowej wynika, że

$$f \circ \alpha_{q,i}(0) = f(q),$$
  $(f \circ \alpha_{q,i})'(0) = (f \circ x)_i,$

gdzie wartości pochodnych x_i oraz $(f \circ x)_i$ są wzięte dla $\overline{q} \subset U$. Ponownie z definicji uzyskujemy

$$(f \circ x)_i = (f \circ \alpha_{q,i})'(0) = \nabla_{x_i} f = Df_q(x_i),$$

więc korzystając z założeninia mamy

$$\langle (f \circ x)_i, (f \circ x)_i \rangle = \langle Df_q(x_i), Df_q(x_j) \rangle = \langle x_i, x_j \rangle$$

dla wszystkich i, j = 1, 2.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Vektory styczne i ormalne. I forma

cometria. Pochodne kierunkowe

Izometria

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium Twierdzenie klasyfikacyjne

$$\langle (f \circ x)_i, (f \circ x)_i \rangle = \langle Df_q(x_i), Df_q(x_j) \rangle = \langle x_i, x_j \rangle$$

- ▶ Zatem $||(f \circ x)_i|| = ||x_i||$ i kat między $(f \circ x)_1$ i $(f \circ x)_2$ jest taki sam jak między x_1 i x_2 .
- ▶ Stąd $(f \circ x)_1$ i $(f \circ x)_2$ są liniowo niezależne (na odp. małym $V \subset U$).
- ► Zatem $f \circ x: V \to N$ jest lokalnym układem współrzędnych (tw. o funkcji uwikłanej),
- Współczynniki metryczne $f \circ x$ są takie same jak samego x (powyższa równość).

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

Pochodne kierunkowe

Izometria

Krzywizna Gaussa I

Irzywizna Gauss

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyjne

$\langle (f \circ x)_i, (f \circ x)_i \rangle = \langle Df_q(x_i), Df_q(x_j) \rangle = \langle x_i, x_j \rangle$

- ▶ Zatem $||(f \circ x)_i|| = ||x_i||$ i kąt między $(f \circ x)_1$ i $(f \circ x)_2$ jest taki sam jak między x_1 i x_2 .
- ► Stąd $(f \circ x)_1$ i $(f \circ x)_2$ są liniowo niezależne (na odp. małym $V \subset U$).
- ► Zatem $f \circ x: V \to N$ jest lokalnym układem współrzędnych (tw. o funkcji uwikłanej),
- Współczynniki metryczne f ∘ x są takie same jak samego x (powyższa równość).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ometria.

Pochodne kierunkowe

Izometria

Krzywizna Gaussa I

rzywizna Gauss

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyine

$$\langle (f \circ x)_i, (f \circ x)_i \rangle = \langle Df_q(x_i), Df_q(x_j) \rangle = \langle x_i, x_j \rangle$$

- ▶ Zatem $||(f \circ x)_i|| = ||x_i||$ i kąt między $(f \circ x)_1$ i $(f \circ x)_2$ jest taki sam jak między x_1 i x_2 .
- ► Stąd $(f \circ x)_1$ i $(f \circ x)_2$ są liniowo niezależne (na odp. małym $V \subset U$).
- ► Zatem $f \circ x$: $V \rightarrow N$ jest lokalnym układem współrzędnych (tw. o funkcji uwikłanej),
- Współczynniki metryczne f ∘ x są takie same jak samego x (powyższa równość).

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ometria.

Pochodne kierunkowe

Izometria

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium Twierdzenie klasyfikacyjne

$\langle (f \circ x)_i, (f \circ x)_i \rangle = \langle Df_q(x_i), Df_q(x_j) \rangle = \langle x_i, x_j \rangle$

- ▶ Zatem $||(f \circ x)_i|| = ||x_i||$ i kąt między $(f \circ x)_1$ i $(f \circ x)_2$ jest taki sam jak między x_1 i x_2 .
- ► Stąd $(f \circ x)_1$ i $(f \circ x)_2$ są liniowo niezależne (na odp. małym $V \subset U$).
- ► Zatem $f \circ x$: $V \rightarrow N$ jest lokalnym układem współrzędnych (tw. o funkcji uwikłanej),
- Współczynniki metryczne f ∘ x są takie same jak samego x (powyższa równość).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

> erunkowe. ometria.

Pochodne kierunkow

Izometria

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium Twierdzenie klasyfikacyjne

Przykład

Pokażemy teraz, że funkcja $f: \mathbb{R}^2 \to S^1 \times \mathbb{R}$ określona przez

$$f(s, t) = (\cos s, \sin s, t)$$

jest lokalną izometrią (ale oczywiście nie jest izometrią).

Niech $p=(p_1,p_2)\in\mathbb{R}^2$ oraz niech $U=(p_1-\pi,p_1+\pi)\times\mathbb{R}$. Wtedy inkluzja $x\colon U\to\mathbb{R}^2$ jest lokalnym układem współrzędnych w $\mathbb{R}^2$, oraz $f\circ x\colon U\to S^1\times\mathbb{R}$ jest injekcją. Co więcej mamy

$$(f \circ x)_1 = (-\sin s, \cos s, 0)$$
 oraz $(f \circ x)_2 = (0, 0, 1)$

więc

$$(f \circ x)_1 \times (f \circ x)_2 = (\cos s, \sin s, 0) \neq (0, 0, 0)$$

czyli $f \circ x$ jest lokalnym układem współrzędnych

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

Pochodne kierunkowe

Izometria

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyjne

$$f(s, t) = (\cos s, \sin s, t)$$

jest lokalną izometrią (ale oczywiście nie jest izometrią). Niech $p=(p_1,p_2)\in\mathbb{R}^2$ oraz niech $U=(p_1-\pi,p_1+\pi)\times\mathbb{R}$. Wtedy inkluzja $x\colon U\to\mathbb{R}^2$ jest lokalnym układem współrzędnych w $\mathbb{R}^2$, oraz $f\circ x\colon U\to S^1\times\mathbb{R}$ jest injekcją. Co więcej mamy

$$(f \circ x)_1 = (-\sin s, \cos s, 0)$$
 oraz $(f \circ x)_2 = (0, 0, 1)$

wię

$$(f \circ x)_1 \times (f \circ x)_2 = (\cos s, \sin s, 0) \neq (0, 0, 0)$$

czyli $f \circ x$ jest lokalnym układem współrzędnych.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

rochodne kierunk

Izometria

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium i Twierdzenie klasvfikacvine

$$f(s, t) = (\cos s, \sin s, t)$$

jest lokalną izometrią (ale oczywiście nie jest izometrią). Niech $p=(p_1,p_2)\in\mathbb{R}^2$ oraz niech $U=(p_1-\pi,p_1+\pi)\times\mathbb{R}.$ Wtedy inkluzja $x\colon U\to\mathbb{R}^2$ jest lokalnym układem współrzędnych w $\mathbb{R}^2$, oraz $f\circ x\colon U\to S^1\times\mathbb{R}$ jest injekcją. Co więcej mamy

$$(f \circ x)_1 = (-\sin s, \cos s, 0)$$
 oraz $(f \circ x)_2 = (0, 0, 1),$

więc

$$(f \circ x)_1 \times (f \circ x)_2 = (\cos s, \sin s, 0) \neq (0, 0, 0)$$

czyli $f \circ x$ jest lokalnym układem współrzędnych.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

Izometria

Krzywizna Gaussa

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyine

Przykład

Obliczenie współczynników metrycznych zarówno dla x jak $f \circ x$ skutkuje wyznaczeniem macierzy pierwszej formy podstawowej, w każdym z przypadków równej

$$\left[\begin{array}{cc} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{array}\right].$$

Jednocześnie jest jasnym, że f nie może być izometrią, ponieważ w przeciwnym przypadku $\mathbb{R}^2$ musiałoby być dyfeomorficzne z $S^1 \times \mathbb{R}$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

Pochodne kierunkowe

Izometria

Krzywizna Gaussa I

ranniana Causaa

heorema Egregium i wierdzenie lasyfikacyjne

Obliczenie współczynników metrycznych zarówno dla x jak i $f \circ x$ skutkuje wyznaczeniem macierzy pierwszej formy podstawowej, w każdym z przypadków równej

$$\left[\begin{array}{cc} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{array}\right].$$

Flementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Izometria

Obliczenie współczynników metrycznych zarówno dla x jak i $f \circ x$ skutkuje wyznaczeniem macierzy pierwszej formy podstawowej, w każdym z przypadków równej

$$\left[\begin{array}{cc} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{array}\right].$$

Jednocześnie jest jasnym, że f nie może być izometrią, ponieważ w przeciwnym przypadku $\mathbb{R}^2$ musiałoby być dyfeomorficzne z $S^1 \times \mathbb{R}$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Izometria

Wykład 8

Krzywizna Gaussa I

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

kierunkowe. Izometria.

Krzywizna Gaussa I

łwzorowanie Gaus

Krzywizna Gaussa – Ide:

le powierzchni

rtárka z algebry linio

ywizna Gaussa

Theorema Egregium i Twierdzenie

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawow

Pochodne kierunkowe. Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Odwzorowanie Gaussa Krzywizna Gaussa – Idea Pole powierzchni Powtórka z algebry liniowej II

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyjne

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

kierunkowe. Izometria.

Krzywizna Gaussa I

zorowanie Gaussa

e powierzchni

ne powierzenin

wtórka z algebry liniow

wizna Gaussa

Theorema Egregium i Twierdzenie Jasyfikacyjne Jednak dla celów dalszego wykładu chcielibyśmy, aby był funkcją gładką określoną *na powierzchni*. Stąd następująca definicja:

Definicja

Niech $M \subset R^3$ będzie powierzchnią gładką, oraz niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych. **Odwzorowaniem Gaussa** nazywamy odwzorowanie $\widehat{n}: x(U) \to S^2$ zadane wzorem

$$\widehat{n}(p) \stackrel{\text{def.}}{=} n \circ x^{-1}(p),$$

gdzie
$$n = \frac{x_1 \times x_2}{\|x_1 \times x_2\|}$$
.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Odwzorowanie Gaussa

Krzywizna Gaussa - Idea

ie powierzchni

tórka z algebry liniow

ywizna Gaussa

zy wiziia Gaussa

heorema Egregium i wierdzenie lasyfikacyjne Tak jak został zdefiniowany wektor normalny (jako $\frac{x_1 \times x_2}{\|x_1 \times x_2\|}$, definicja 6.4), jest on raczej funkcją z $\mathbb{R}^2 \to \mathbb{R}^3$ (lub $\mathbb{R}^2 \to S^2$). Jednak dla celów dalszego wykładu chcielibyśmy, aby był funkcją gładką określoną *na powierzchni*. Stąd następująca definicja:

Definicja

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką, oraz niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych. **Odwzorowaniem Gaussa** nazywamy odwzorowanie $\widehat{n}: x(U) \to S^2$ zadane wzorem

 $\widehat{n}(p) \stackrel{\text{def.}}{=} n \circ x^{-1}(p),$

 $gdzie n = \frac{x_1 \times x_2}{\|x_1 \times x_2\|}$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

owierzchnie w R³

normalne. I for podstawowa

ierunkowe. zometria.

Krzywizna Gaussa I

Odwzorowanie Gaussa

Krzywizna Gaussa – Idea

powierzchni

torka z argeory mnowej

wizna Gaussa

y wiziia Gaassa i

Theorema Egregium Twierdzenie klasyfikacyjne

Definicja

Niech $M \subset R^3$ będzie powierzchnią gładką, oraz niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych. **Odwzorowaniem Gaussa** nazywamy odwzorowanie $\widehat{n}: x(U) \to S^2$ zadane wzorem

$$\widehat{n}(p) \stackrel{\text{def.}}{=} n \circ x^{-1}(p),$$

$$gdzie n = \frac{x_1 \times x_2}{\|x_1 \times x_2\|}.$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne normalne. I forma nodstawowa

ierunkowe. zometria.

rzywizna Gaussa I

Odwzorowanie Gaussa

.....i..... C....... 14.

e powierzennii

vtorka z algebry lini

ywizna Gaussa

heorema Egregium i wierdzenie Jasyfikacyjne

Uwaga

- ▶ Dla różnych lokalnych układów współrzędnych dobrze określony jest tylko kierunek normalny, (a więc ±n, znak zależy od wyboru kolejności zmiennych u i v). Przyjmujemy że wybieramy kierunek "zewnętrzny" (o ile ma to sens).
- ▶ Odwzorowanie Gaussa zależy od tego w jaki sposób powierzchnia M jest umieszczona w $\mathbb{R}^3$ (od lokalnego układu współrzędnych).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

> cierunkowe. zometria.

Krzywizna Gaussa I

Odwzorowanie Gaussa

Krzywizna Gaussa – Idea

ole powierzchni

wtórka z algebry liniow

rzywizna Gaus:

Theorema Egregium i Twierdzenie

Uwaga

- ▶ Dla różnych lokalnych układów współrzędnych dobrze określony jest tylko kierunek normalny, (a więc ±n, znak zależy od wyboru kolejności zmiennych u i v). Przyjmujemy że wybieramy kierunek "zewnętrzny" (o ile ma to sens).
- Odwzorowanie Gaussa zależy od tego w jaki sposób powierzchnia M jest umieszczona w R³ (od lokalnego układu współrzędnych).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

> ierunkowe. zometria.

Krzywizna Gaussa I

Odwzorowanie Gaussa

le nowierzchni

tórka z algebry liniow

zvwizna Gauss

zywizna Gauss

Theorema Egregium i Twierdzenie

Uwaga

- ▶ Dla różnych lokalnych układów współrzędnych dobrze określony jest tylko kierunek normalny, (a więc ±n, znak zależy od wyboru kolejności zmiennych u i v). Przyjmujemy że wybieramy kierunek "zewnętrzny" (o ile ma to sens).
- ► Odwzorowanie Gaussa zależy od tego w jaki sposób powierzchnia M jest umieszczona w R³ (od lokalnego układu współrzędnych).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

tierunkowe. zometria.

Krzywizna Gaussa I

Odwzorowanie Gaussa

rzywizna Gaussa – idea

tórka z algebry liniow

ywizna Gauss

neorema Egregium i vierdzenie

Aby zdefiniować krzywiznę potrzebujemy funkcji *K* o następujących własnościach:

1. $K:M \to \mathbb{R}$ jest funkcją gładką;

- krzywizna K(p) jest niezależna od wyboru lokalnego układu współrzędnych, zależy tylko od kształtu powierzchni;
- jeśli (otwarty, o niepustym wnętrzu) zbiór naszej powierzchni jest zawarty w płaszczyźnie, wtedy krzywizna na nim powinna znikać;
- 4. w sytuacji na rysunku krzywizna powierzchni M w punkcie p powinna być mniejsza niż krzywizna powierzchni N w tym punkcie, $K_M(p) < K_N(q)$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa

wzorowanie Gaussa

Krzywizna Gaussa – Idea

le powierzchni

owtórka z algebry liniov

zvwizna Gaussa

rzywizna Gauss

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyine

Aby zdefiniować krzywiznę potrzebujemy funkcji *K* o następujących własnościach:

- 1. $K:M \to \mathbb{R}$ jest funkcją gładką;
- 2. krzywizna K(p) jest niezależna od wyboru lokalnego układu współrzędnych, zależy tylko od kształtu powierzchni;
- jeśli (otwarty, o niepustym wnętrzu) zbiór naszej powierzchni jest zawarty w płaszczyźnie, wtedy krzywizna na nim powinna znikać;
- 4. w sytuacji na rysunku krzywizna powierzchni M w punkcie p powinna być mniejsza niż krzywizna powierzchni N w tym punkcie, $K_M(p) < K_N(q)$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

trzywizna Gaussa

zorowanie Gaussa

Krzywizna Gaussa – Idea

e powierzchni

wtórka z algebry linic

zvwizna Gaussa

zywizna Gauss

Theorema Egregium i Twierdzenie

- 1. $K:M \to \mathbb{R}$ jest funkcją gładką;
- 2. krzywizna K(p) jest niezależna od wyboru lokalnego układu współrzędnych, zależy tylko od kształtu powierzchni;
- jeśli (otwarty, o niepustym wnętrzu) zbiór naszej powierzchni jest zawarty w płaszczyźnie, wtedy krzywizna na nim powinna znikać;
- 4. w sytuacji na rysunku krzywizna powierzchni M w punkcie p powinna być mniejsza niż krzywizna powierzchni N w tym punkcie, $K_M(p) < K_N(q)$.

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

kierunkowe. zometria.

(rzywizna Gaussa

zorowanie Gaussa

Krzywizna Gaussa – Idea

e powierzchni

wtórka z algebry liniow

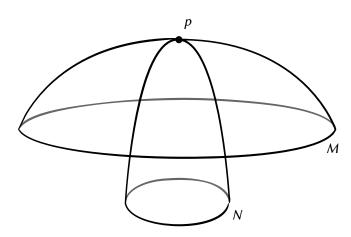
ywizna Gauss

Theorema Egregium i Twierdzenie

- 1. $K: M \to \mathbb{R}$ jest funkcją gładką;
- 2. krzywizna K(p) jest niezależna od wyboru lokalnego układu współrzędnych, zależy tylko od kształtu powierzchni;
- 3. jeśli (otwarty, o niepustym wnętrzu) zbiór naszej powierzchni jest zawarty w płaszczyźnie, wtedy krzywizna na nim powinna znikać;
- 4. w sytuacji na rysunku krzywizna powierzchni M w punkcie p powinna być mniejsza niż krzywizna powierzchni N w tym punkcie, $K_M(p) < K_N(q)$.

Opracowanie: Marek Kaluba

Krzywizna Gaussa - Idea

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

zorowanie Gaussa

Krzywizna Gaussa – Idea

le powierzchni

....

_____C-----

ywizna Gaussa

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyine

Spróbujmy zdefiniować krzywiznę w punkcie $p \in M$ następująco:

- ▶ Ustalmy punkt $p \in M$ i lokalny układ współrzędnych $x: U \rightarrow M$ wokół p.
- ▶ Wybierzmy niewielkie otoczenie otwarte $V \subset x(U)$ zawierające punkt p.
- ► Kiedy punkt p należy do zbioru V, wtedy $\widehat{n}(p)$ należy do zbioru $\widehat{n}(V) \subset S^2$,
- zbadajmy więc stosunek pól powierzchni

$$\frac{A(\widehat{n}(V)), \ \widehat{n}(V) \subset S^2}{A(V), \ V \subset M}$$

Gauss definiował krzywiznę jako

$$K_{\mathcal{G}}(p) \stackrel{\text{def.}}{=} \varinjlim_{V \to p} \frac{A(\widehat{n}(V))}{A(V)}$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

Krzywizna Gaussa I

wzorowanie Gaussa

Krzywizna Gaussa – Idea

ole powierzchni

owtórka z algebry liniow

ywizna Gauss

Theorema Egregium i Twierdzenie dasyfikacyine

Spróbujmy zdefiniować krzywiznę w punkcie $p \in M$ następująco:

- ▶ Ustalmy punkt $p \in M$ i lokalny układ współrzędnych $x: U \rightarrow M$ wokół p.
- ▶ Wybierzmy niewielkie otoczenie otwarte $V \subset x(U)$ zawierające punkt p.
- ▶ Kiedy punkt p należy do zbioru V, wtedy $\widehat{n}(p)$ należy do zbioru $\widehat{n}(V) \subset S^2$,
- zbadajmy więc stosunek pól powierzchni

$$\frac{A(\widehat{n}(V)), \ \widehat{n}(V) \subset S^2}{A(V), \ V \subset M}$$

Gauss definiował krzywiznę jako

$$K_{\mathcal{G}}(p) \stackrel{\text{def.}}{=} \varinjlim_{V \to p} \frac{A(\widehat{n}(V))}{A(V)}$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

(rzywizna Gaussa

zorowanie Gaussa

Krzywizna Gaussa – Idea

ole powierzchni

owtórka z algebry liniov

ywizna Gaussa

Theorema Egregium
Twierdzenie

Spróbujmy zdefiniować krzywiznę w punkcie $p \in M$ następująco:

- ▶ Ustalmy punkt $p \in M$ i lokalny układ współrzędnych $x: U \rightarrow M$ wokół p.
- ▶ Wybierzmy niewielkie otoczenie otwarte $V \subset x(U)$ zawierające punkt p.
- ► Kiedy punkt p należy do zbioru V, wtedy $\widehat{n}(p)$ należy do zbioru $\widehat{n}(V) \subset S^2$,
- zbadajmy więc stosunek pól powierzchni

$$\frac{A(\widehat{n}(V)), \ \widehat{n}(V) \subset S^2}{A(V), \ V \subset M}$$

Gauss definiował krzywiznę jako

$$K_{\mathcal{G}}(p) \stackrel{\text{def.}}{=} \varinjlim_{V \to p} \frac{A(\widehat{n}(V))}{A(V)}$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ometria.

(rzywizna Gaussa I

wzorowanie Gaussa

Krzywizna Gaussa – Idea

ole powierzchni

uutárka a alaabay lii

wizna Gaussa

heorema Egregium

i neorema Egregium Twierdzenie klasyfikacyjne

Spróbujmy zdefiniować krzywiznę w punkcie $p \in M$ następująco:

- ▶ Ustalmy punkt $p \in M$ i lokalny układ współrzędnych $x: U \rightarrow M$ wokół p.
- ▶ Wybierzmy niewielkie otoczenie otwarte $V \subset x(U)$ zawierające punkt p.
- ► Kiedy punkt p należy do zbioru V, wtedy $\widehat{n}(p)$ należy do zbioru $\widehat{n}(V) \subset S^2$,
- zbadajmy więc stosunek pól powierzchni

$$\frac{A(\widehat{n}(V)), \ \widehat{n}(V) \subset S^2}{A(V), \ V \subset M};$$

Gauss definiował krzywiznę jako

$$K_{\mathcal{G}}(p) \stackrel{\text{def.}}{=} \varinjlim_{V \to p} \frac{A(\widehat{n}(V))}{A(V)}$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma nodstawowa

ometria.

rzywizna Gaussa

wzorowanie Gaussa

Krzywizna Gaussa - Idea

ole powierzchni

· ·

wtórka z algebry liniow

ywizna Gaussa

Spróbujmy zdefiniować krzywiznę w punkcie $p \in M$ następująco:

- ▶ Ustalmy punkt $p \in M$ i lokalny układ współrzędnych $x: U \rightarrow M$ wokół p.
- ▶ Wybierzmy niewielkie otoczenie otwarte $V \subset x(U)$ zawierające punkt p.
- ► Kiedy punkt p należy do zbioru V, wtedy $\widehat{n}(p)$ należy do zbioru $\widehat{n}(V) \subset S^2$,
- zbadajmy więc stosunek pól powierzchni

$$\frac{A(\widehat{n}(V)), \ \widehat{n}(V) \subset S^2}{A(V), \ V \subset M};$$

Gauss definiował krzywiznę jako

$$K_{\mathcal{G}}(p) \stackrel{\text{def.}}{=} \varinjlim_{V \to p} \frac{A(\widehat{n}(V))}{A(V)}.$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ometria.

zywizna Gaussa

vzorowanie Gaussa

Krzywizna Gaussa - Idea

ole powierzchni

.

wtórka z algebry liniow

ywizna Gaussa

- Czy ta granica jest niezależna od wyboru otoczeń V? Jak to formalnie zdefiniować?
- 2. Jak zdefiniować pole wyznaczone przez $\widehat{n}(V)$ kiedy $\widehat{n}$ nie jest injekcją?
- 3. Co się stanie jeśli odwzorowanie Gaussa "odwraca" obszar V? Czy wtedy należałoby brać pole $A(\widehat{n}(V))$ ze znakiem ujemnym?

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

cierunkowe. zometria.

Krzywizna Gaussa I

wzorowanie Gaussa

Krzywizna Gaussa - Idea

ole powierzchni

owtórka z algebry liniov

rzywizna Gauss:

izywiziia Gaussa

- 1. Czy ta granica jest niezależna od wyboru otoczeń *V*? Jak to formalnie zdefiniować?
- 2. Jak zdefiniować pole wyznaczone przez $\widehat{n}(V)$ kiedy $\widehat{n}$ nie jest injekcją?
- 3. Co się stanie jeśli odwzorowanie Gaussa "odwraca" obszar V? Czy wtedy należałoby brać pole $A(\widehat{n}(V))$ ze znakiem ujemnym?

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

Krzywizna Gaussa I

vzorowanie Gaussa

Krzywizna Gaussa – Idea

ole powierzchni

bie powierzchni

owtórka z algebry liniowej II

zywizna Gaussa

- 1. Czy ta granica jest niezależna od wyboru otoczeń *V*? Jak to formalnie zdefiniować?
- 2. Jak zdefiniować pole wyznaczone przez $\widehat{n}(V)$ kiedy $\widehat{n}$ nie jest injekcją?
- 3. Co się stanie jeśli odwzorowanie Gaussa "odwraca" obszar V? Czy wtedy należałoby brać pole $A(\widehat{n}(V))$ ze znakiem ujemnym?

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

Krzywizna Gaussa I

vzorowanie Gaussa

Krzywizna Gaussa – Idea

le powierzchni

le powierzchni

owtórka z algebry liniowej

ywizna Gaussa

- 1. Czy ta granica jest niezależna od wyboru otoczeń *V*? Jak to formalnie zdefiniować?
- 2. Jak zdefiniować pole wyznaczone przez $\widehat{n}(V)$ kiedy $\widehat{n}$ nie jest injekcją?
- 3. Co się stanie jeśli odwzorowanie Gaussa "odwraca" obszar V? Czy wtedy należałoby brać pole $A(\widehat{n}(V))$ ze znakiem ujemnym?

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ometria.

Krzywizna Gaussa I

vzorowanie Gaussa

Krzywizna Gaussa – Idea

le powierzchni

ie powierzchni

vtórka z algebry liniowej

ywizna Gaussa

Przykład

Niech $S^2 \subset \mathbb{R}^3$ oznacza sferę o promieniu R i środku w punkcie (0,0,0) i niech

$$x(\phi, \psi) = (R\cos\phi\cos\psi, R\sin\phi\cos\psi, R\sin\psi)$$

będzie na niej lokalnym układem współrzędnych. Mamy

$$\begin{split} x_{\varphi} &= R(-\sin\varphi\cos\psi,\cos\varphi\cos\psi,0), \\ x_{\psi} &= R(-\cos\varphi\sin\psi,-\sin\varphi\sin\psi,\cos\psi), \end{split}$$

więc jeśli wybierzemy (zgodnie z konwencją) wektor normalny *n* wskazujący na zewnątrz, wtedy

$$\widehat{n}(p) = \frac{x_{\Phi} \times x_{\Psi}}{\|x_{\Phi} \times x_{\Psi}\|} = \frac{p}{R}$$

dla całej sfery.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

krzywizna Gaussa

zorowanie Gaussa

Krzywizna Gaussa – Idea

le powierzchni

uztárka z algabru lim

y wiziia Gaussa

Niech
$$S^2 \subset \mathbb{R}^3$$
 oznacza sferę o promieniu R i środku w punkcie $(0,0,0)$ i niech

$$x(\phi, \psi) = (R\cos\phi\cos\psi, R\sin\phi\cos\psi, R\sin\psi)$$

będzie na niej lokalnym układem współrzędnych. Mamy

$$\begin{aligned} x_{\varphi} &= R(-\sin\varphi\cos\psi,\cos\varphi\cos\psi,0), \\ x_{\psi} &= R(-\cos\varphi\sin\psi,-\sin\varphi\sin\psi,\cos\psi), \end{aligned}$$

więc jeśli wybierzemy (zgodnie z konwencją) wektor normalny *n* wskazujący na zewnątrz, wtedy

$$\widehat{n}(p) = \frac{x_{\Phi} \times x_{\Psi}}{\|x_{\Phi} \times x_{\Psi}\|} = \frac{p}{R}$$

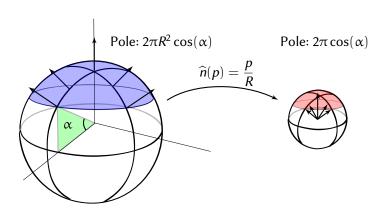
dla całej sfery.

Flementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Krzywizna Gaussa - Idea

Widzimy więc, że odwzorowanie Gaussa zmiejsza obszar o czynnik $\frac{1}{D2}$ i nie ma żadnych problemów z definicją.

Sfera o promieniu *R*

Sfera o promieniu 1

·

$$K_{\mathfrak{G}}(p) = \frac{A(\widehat{n}(V))}{A(V)} = \frac{2\pi\cos(\alpha)}{2\pi R^2\cos(\alpha)} = \frac{1}{R^2}.$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma

lzometria.

rzywizna Gaussa I

wzorowanie Gaussa

Krzywizna Gaussa – Idea

Pole powierzchni

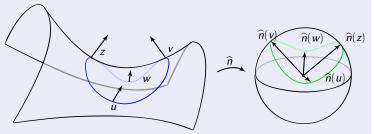
Powtórka z algebry lir

zywizna Gaussa I

Przykład

Niech x(u, v) = (x, y, xy) (powierzchnia siodłowa).

- Nozważmy okrąg $S = \{u^2 + v^2 = \varepsilon\}$, oraz jego obraz x(S) leżący na powierzchni siodłowej.
- Dobcięcie odwzorowania Gaussa do x(S) jest również okręgiem (leżącym teraz na sferze).
- ▶ Jeśli obiegamy okrąg S (lub x(S)) w lewo, okrąg $\widehat{n}(x(S))$ jest obiegany w prawo.
- ▶ Zatem chcemy nadać znak ujemny polu $A(\widehat{n}(V))$ gdzie V jest ograniczony przez x(S).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

wzorowanie Gaussa

Krzywizna Gaussa – Idea

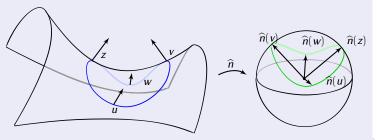
ole powierzchni

owtórka z algebry linic

zywizna Gauss

Niech x(u, v) = (x, y, xy) (powierzchnia siodłowa).

- ► Rozważmy okrąg $S = \{u^2 + v^2 = \varepsilon\}$, oraz jego obraz x(S) leżący na powierzchni siodłowej.
- ▶ Obcięcie odwzorowania Gaussa do x(S) jest również okręgiem (leżącym teraz na sferze).
- ▶ Jeśli obiegamy okrąg S (lub x(S)) w lewo, okrąg $\widehat{n}(x(S))$ jest obiegany w prawo.
- ▶ Zatem chcemy nadać znak ujemny polu $A(\widehat{n}(V))$ gdzie V jest ograniczony przez x(S).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

vzorowanie Gaussa

Krzywizna Gaussa – Idea

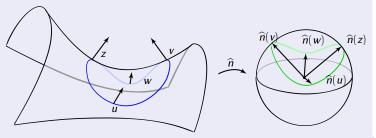
ole powierzchni

owtórka z algebry li

zywizna Gaussa

Niech x(u, v) = (x, y, xy) (powierzchnia siodłowa).

- ► Rozważmy okrąg $S = \{u^2 + v^2 = \varepsilon\}$, oraz jego obraz x(S) leżący na powierzchni siodłowej.
- Obcięcie odwzorowania Gaussa do x(S) jest również okręgiem (leżącym teraz na sferze).
- ▶ Jeśli obiegamy okrąg S (lub x(S)) w lewo, okrąg $\widehat{n}(x(S))$ jest obiegany w prawo.
- ▶ Zatem chcemy nadać znak ujemny polu $A(\widehat{n}(V))$ gdzie V jest ograniczony przez x(S).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

vzorowanie Gaussa

Krzywizna Gaussa – Idea

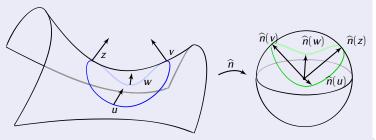
ole powierzchni

owtórka z algebry

zywizna Gaussa

Niech x(u, v) = (x, y, xy) (powierzchnia siodłowa).

- ► Rozważmy okrąg $S = \{u^2 + v^2 = \varepsilon\}$, oraz jego obraz x(S) leżący na powierzchni siodłowej.
- ▶ Obcięcie odwzorowania Gaussa do x(S) jest również okręgiem (leżącym teraz na sferze).
- ▶ Jeśli obiegamy okrąg S (lub x(S)) w lewo, okrąg $\widehat{n}(x(S))$ jest obiegany w prawo.
- ► Zatem chcemy nadać znak ujemny polu $A(\widehat{n}(V))$ gdzie V jest ograniczony przez x(S).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

Krzywizna Gaussa I

wzorowanie Gaussa

Krzywizna Gaussa – Idea

le powierzchni

wtórka z algebry

zywizna Gauss

Podobnie jak wcześniej wyraziliśmy długość, teraz wyrazimy pole powierzchni w języku współczynników metrycznych.

Definicja

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką i niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych. **Pole podzbioru** $S \subset x(U)$ wyraża się wzorem

$$A(S) \stackrel{\text{def.}}{=} \iint_{x^{-1}(S)} \sqrt{|\det(g_{ij})|} \, ds \, dt$$

Motywacją geometryczną jest to, że $\sqrt{|\det(g_{ij})|}$ jest równe polu równoległoboku rozpiętego przez x_1 i x_2 , który jest styczny do powierzchni w tym punkcie.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

Krzywizna Gaussa I

zorowanie Gaussa

Pole powierzchni

Powtórka z algebry liniowej

zywizna Gauss

Podobnie jak wcześniej wyraziliśmy długość, teraz wyrazimy pole powierzchni w języku współczynników metrycznych.

Definicja

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką i niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych. **Pole podzbioru** $S \subset x(U)$ wyraża się wzorem

$$A(S) \stackrel{\text{def.}}{=} \iint_{x^{-1}(S)} \sqrt{|\det(g_{ij})|} \, ds \, dt.$$

Motywacją geometryczną jest to, że $\sqrt{|\det(g_{ij})|}$ jest równe polu równoległoboku rozpiętego przez x_1 i x_2 , który jest styczny do powierzchni w tym punkcie.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

> ierunkowe. cometria.

Krzywizna Gaussa I

wzorowanie Gaussa

zywizna Gaussa – Idea

Pole powierzchni

owtórka z algebry liniowe

ywizna Gaussa

Definicja

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką i niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych. **Pole podzbioru** $S \subset x(U)$ wyraża się wzorem

$$A(S) \stackrel{\text{def.}}{=} \iint_{x^{-1}(S)} \sqrt{|\det(g_{ij})|} \, ds \, dt.$$

Motywacją geometryczną jest to, że $\sqrt{|\det(g_{ij})|}$ jest równe polu równoległoboku rozpiętego przez x_1 i x_2 , który jest styczny do powierzchni w tym punkcie.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

> erunkowe. ometria.

rzywizna Gaussa I

zorowanie Gaussa

rzywizna Gaussa – Idea

Pole powierzchni

wtórka z algebry liniow

ywizna Gauss

Załóżmy, że $S \subset x(U) \cap y(V)$ dla dwóch lokalnych układów współrzędnych x, y na M. Niech (g_{ij}) , $[odpowiednio (\overline{g_{ij}})]$ oznacza macierz współczynników metrycznych dla x [odpowiednio y]. Wtedy

$$\iint_{x^{-1}(S)} \sqrt{|\det(g_{ij})|} ds dt = \iint_{y^{-1}(S)} \sqrt{|\det(\overline{g_{ij}})|} ds dt.$$

Dowód pomijamy.

Zauważmy teraz, że

$$\langle x_1 \times x_2, n \rangle = \langle \|x_1 \times x_2\| n, n \rangle = \|x_1 \times x_2\| = \sqrt{|\det(g_{ij})|},$$

zatem mamy

$$A(V) = \iint_{x^{-1}(V)} |\langle x_1 \times x_2, n \rangle| ds dt.$$

Analogicznie możemy zdefiniować pole $\widehat{n}(V)$ jako

$$A(\widehat{n}(V)) = \iint_{x^{-1}(V)} |\langle n_1 \times n_2, n \rangle| ds dt$$

gdzie n_1 , n_2 są pochodnymi cząstkowymi n po zmiennych odpowiednio s i t.

To rozwiązuje problemy (2) i (3) powyżej, jednak problem (1) (niezależności definicji od wyboru otoczeń *V*) pozostaje.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

rvwizna Gaussa – Idea

Pole powierzchni

Powtórka z algebry liniowej

ywizna Gauss

Zauważmy teraz, że

$$\langle x_1 \times x_2, n \rangle = \langle \|x_1 \times x_2\| n, n \rangle = \|x_1 \times x_2\| = \sqrt{|\det(g_{ij})|},$$

zatem mamy

$$A(V) = \iint_{x^{-1}(V)} |\langle x_1 \times x_2, n \rangle| ds dt.$$

Analogicznie możemy zdefiniować pole $\widehat{n}(V)$ jako

$$A(\widehat{n}(V)) = \iint_{x^{-1}(V)} |\langle n_1 \times n_2, n \rangle| ds dt$$

gdzie n_1 , n_2 są pochodnymi cząstkowymi n po zmiennych odpowiednio s i t.

To rozwiązuje problemy (2) i (3) powyżej, jednak problem (1) (niezależności definicji od wyboru otoczeń *V*) pozostaje.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

wzorowanie Gaussa

Pole powierzchni

owtórka z algebry liniov

ywizna Gauss

$$\langle x_1 \times x_2, n \rangle = \langle \|x_1 \times x_2\| n, n \rangle = \|x_1 \times x_2\| = \sqrt{|\det(g_{ij})|},$$

zatem mamy

$$A(V) = \iint_{x^{-1}(V)} |\langle x_1 \times x_2, n \rangle| ds dt.$$

Analogicznie możemy zdefiniować pole $\widehat{n}(\mathit{V})$ jako

$$A(\widehat{n}(V)) = \iint_{x^{-1}(V)} |\langle n_1 \times n_2, n \rangle| ds dt,$$

gdzie n_1 , n_2 są pochodnymi cząstkowymi n po zmiennych odpowiednio s i t.

To rozwiązuje problemy (2) i (3) powyżej, jednak problem (1) (niezależności definicji od wyboru otoczeń V) pozostaje.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

wzorowanie Gaussa

Pole powierzchni

owtórka z algebry linio

wizna Gauss

$$\langle x_1 \times x_2, n \rangle = \langle \|x_1 \times x_2\| n, n \rangle = \|x_1 \times x_2\| = \sqrt{|\det(g_{ij})|},$$

zatem mamy

$$A(V) = \iint_{x^{-1}(V)} |\langle x_1 \times x_2, n \rangle| ds dt.$$

Analogicznie możemy zdefiniować pole $\widehat{n}(V)$ jako

$$A(\widehat{n}(V)) = \iint_{x^{-1}(V)} |\langle n_1 \times n_2, n \rangle| ds dt,$$

gdzie n_1 , n_2 są pochodnymi cząstkowymi n po zmiennych odpowiednio s i t.

To rozwiązuje problemy (2) i (3) powyżej, jednak problem (1) (niezależności definicji od wyboru otoczeń V) pozostaje.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

wzorowanie Gaussa

Pole powierzchni

owtórka z algebry linio

wizna Gauss

Powtórka z algebry liniowej II

Niech W będzie rzeczywistą przestrzenią wektorową i niech $\langle \; , \; \rangle$ będzie iloczynem skalarnym na W.

Definicja

Rozważmy odwzorowanie liniowe $F: W \rightarrow W$.

Odwzorowaniem dwuliniowym **indukowanym przez** F nazywamy odwzorowanie $\mathcal{B}_F \colon W \times W \to \mathbb{R}$ zadane przez

$$\mathcal{B}_F(v, w) = \langle F(v), w \rangle.$$

Przykład

Niech $F: \mathbb{R}^2 \to \mathbb{R}^2$ będzie zadane wzorem (w bazie standardowej!)

$$F(v_1, v_2) = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 0 & -1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} v_1 \\ v_2 \end{bmatrix} = (v_1 + 2v_2, -v_2).$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

dwzorowanie Gaussa

ole powierzchni

Powtórka z algebry liniowej II

zywizna Gauss

Powtórka z algebry liniowej II

Niech W będzie rzeczywistą przestrzenią wektorową i niech $\langle \; , \; \rangle$ będzie iloczynem skalarnym na W.

Definicja

Rozważmy odwzorowanie liniowe $F: W \rightarrow W$.

Odwzorowaniem dwuliniowym **indukowanym przez** F nazywamy odwzorowanie $\mathcal{B}_F : W \times W \to \mathbb{R}$ zadane przez

$$\mathcal{B}_{F}(v, w) = \langle F(v), w \rangle.$$

Przykład

Niech $F: \mathbb{R}^2 \to \mathbb{R}^2$ będzie zadane wzorem (w bazie standardowej!)

$$F(v_1, v_2) = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 0 & -1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} v_1 \\ v_2 \end{bmatrix} = (v_1 + 2v_2, -v_2)$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

Krzywizna Gaussa I

wzorowanie Gauss

rzywizna Gaussa – I

ole powierzchni

Powtórka z algebry liniowej II

rywizna Gauss

Powtórka z algebry liniowej II

Niech W będzie rzeczywistą przestrzenią wektorową i niech $\langle \; , \; \rangle$ będzie iloczynem skalarnym na W.

Definicja

Rozważmy odwzorowanie liniowe $F: W \rightarrow W$.

Odwzorowaniem dwuliniowym **indukowanym przez** F nazywamy odwzorowanie $\mathcal{B}_F \colon W \times W \to \mathbb{R}$ zadane przez

$$\mathcal{B}_{F}(v, w) = \langle F(v), w \rangle.$$

Przykład

Niech $F: \mathbb{R}^2 \to \mathbb{R}^2$ będzie zadane wzorem (w bazie standardowej!)

$$F(v_1, v_2) = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 0 & -1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} v_1 \\ v_2 \end{bmatrix} = (v_1 + 2v_2, -v_2).$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ierunkowe. zometria.

rzywizna Gaussa I

vzorowanie Gaussa ywizna Gaussa – Idea

Pole powierzchni

Powtórka z algebry liniowej II

zywizna Gaussi

Przykład

Odwzorowanie $\mathcal{B}_F: \mathbb{R}^2 \to \mathbb{R}$ indukowane przez F jest równo

$$\mathcal{B}_{F}((v_{1}, v_{2}), (w_{1}, w_{2})) = \langle F(v_{1}, v_{2}), (w_{1}, w_{2}) \rangle =$$

$$= \left\langle \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 0 & -1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} v_{1} \\ v_{2} \end{bmatrix}, (w_{1}, w_{2}) \right\rangle =$$

$$= \langle (v_{1} + 2v_{2}, -v_{2}), (w_{1}, w_{2}) \rangle = (v_{1} + 2v_{2})w_{1} - v_{2}w_{2}.$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

Krzywizna Gaussa I

lwzorowanie Gaussa

rzywizna Gaussa – I

Pole powierzchni

Powtórka z algebry liniowej II

, neorema Egregium

Przykład

Odwzorowanie $\mathfrak{B}_F: \mathbb{R}^2 \to \mathbb{R}$ indukowane przez F jest równe

$$\mathcal{B}_{F}((v_{1}, v_{2}), (w_{1}, w_{2})) = \langle F(v_{1}, v_{2}), (w_{1}, w_{2}) \rangle =$$

$$= \left\langle \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 0 & -1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} v_{1} \\ v_{2} \end{bmatrix}, (w_{1}, w_{2}) \right\rangle =$$

$$= \langle (v_{1} + 2v_{2}, -v_{2}), (w_{1}, w_{2}) \rangle = (v_{1} + 2v_{2})w_{1} - v_{2}w_{2}.$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

Krzywizna Gaussa I

wzorowanie Gaussa

Pole powierzchni

Powtórka z algebry liniowej II

zvovizna Caussa

zywizna Gauss

neorema Egregium i vierdzenie

Niech $(W, \langle , \rangle)$ będzie przestrzenią wektorową z iloczynem skalarnym. Ustalmy bazę tej przestrzeni.

- Oznaczmy przez G macierz iloczynu skalarnego w tej bazie.
- Niech F: W → W będzie odwzorowaniem liniowym o macierzy A w powyższej bazie.
- ► Niech M oznacza macierz odwzorowania B_F indukowanego przez F (znów macierz w powyższej bazie).

Wtedy $M = A^tG$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

zorowanie Gaussa

ole powierzchni

Pole powierzchni

Powtórka z algebry liniowej II

zywizna Gauss

Niech $(W, \langle , \rangle)$ będzie przestrzenią wektorową z iloczynem skalarnym. Ustalmy bazę tej przestrzeni.

- Oznaczmy przez G macierz iloczynu skalarnego w tej bazie.
- Niech F: W → W będzie odwzorowaniem liniowym o macierzy A w powyższej bazie.
- ▶ Niech M oznacza macierz odwzorowania B_F indukowanego przez F (znów macierz w powyższej bazie).

Wtedy $M = A^tG$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

kierunkowe. Izometria.

Krzywizna Gaussa I

wzorowanie Gaussa

rzywizna Gaussa – Id

ole powierzchni

Powtórka z algebry liniowej II

zywizna Gauss

izywiziia Gaussi

Niech $(W, \langle , \rangle)$ będzie przestrzenią wektorową z iloczynem skalarnym. Ustalmy bazę tej przestrzeni.

- Oznaczmy przez G macierz iloczynu skalarnego w tej bazie.
- Niech F: W → W będzie odwzorowaniem liniowym o macierzy A w powyższej bazie.
- Niech M oznacza macierz odwzorowania B_F indukowanego przez F (znów macierz w powyższej bazie).

Wtedy $M = A^tG$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

zierunkowe. zometria.

Krzywizna Gaussa

vzorowanie Gaussa

rzywizna Gaussa – Id

ole powierzchni

Powtórka z algebry liniowej II

zywizna Gauss

Niech $(W, \langle , \rangle)$ będzie przestrzenią wektorową z iloczynem skalarnym. Ustalmy bazę tej przestrzeni.

- Oznaczmy przez G macierz iloczynu skalarnego w tej bazie.
- Niech $F: W \rightarrow W$ będzie odwzorowaniem liniowym o macierzy A w powyższej bazie.
- ► Niech **M** oznacza macierz odwzorowania B_F indukowanego przez F (znów macierz w powyższej bazie).

Wtedy $M = A^tG$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powtórka z algebry liniowei II

Niech $(W, \langle , \rangle)$ będzie przestrzenią wektorową z iloczynem skalarnym. Ustalmy bazę tej przestrzeni.

- Oznaczmy przez G macierz iloczynu skalarnego w tej bazie.
- Niech $F: W \rightarrow W$ będzie odwzorowaniem liniowym o macierzy A w powyższej bazie.
- ► Niech **M** oznacza macierz odwzorowania B_F indukowanego przez F (znów macierz w powyższej bazie).

Wtedv $\mathbf{M} = \mathbf{A}^t \mathbf{G}$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powtórka z algebry liniowei II

Niech F będzie tak jak z poprzedniego przykładu. Na $W = \mathbb{R}^2$ wybierzmy standardową bazę $\{e_1, e_2\}$. Naturalny iloczyn skalarny na $\mathbb{R}^2$ ma w tej bazie macierz $\mathbf{G} = \mathrm{Id}$. Zatem macierzą odwzorowania $\mathcal{B}_F$ jest macierz

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 0 & -1 \end{bmatrix}^t \cdot Id = \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 2 & -1 \end{bmatrix} \cdot Id,$$

zatem

$$\mathcal{B}_{F}((v_1, v_2), (w_1, w_2)) = [v_1, v_2] \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 2 & -1 \end{bmatrix} \cdot \operatorname{Id} \begin{bmatrix} w_1 \\ w_2 \end{bmatrix}$$

Flementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powtórka z algebry liniowei II

Niech W będzie przestrzenią wektorową i $\mathbb B$ formą dwuliniową na W.

- B jest formą symetryczną wtedy i tylko wtedy, gdy macierz odwzorowania B w dowolnej bazie W jest macierzą symetryczną.
- Niech F: W → W będzie odwzorowaniem liniowym. Następujące warunki są równoważne:
  - macierz A odwzorowania F jest symetryczna w każdej bazie ortonormalnej przestrzeni W,
  - 2. forma dwuliniowa $\mathbb{B}_F$ indukowana przez F jesi symetryczna.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

cometria.

Krzywizna Gaussa

wzorowanie Gaussa

rzywizna Gaussa – Idea

ole powierzchni

Powtórka z algebry liniowej II

zywizna Gaussa

Niech W będzie przestrzenią wektorową i $\mathbb B$ formą dwuliniową na W.

- ▶ B jest formą symetryczną wtedy i tylko wtedy, gdy macierz odwzorowania B w dowolnej bazie W jest macierzą symetryczną.
- Niech F: W → W będzie odwzorowaniem liniowym. Następujące warunki są równoważne:
  - macierz A odwzorowania F jest symetryczna w każdej

    hazie ortopormalnej przestrzeni W
    - 2. forma dwuliniowa B_F indukowana przez F jest

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ometria.

Krzywizna Gaussa

dwzorowanie Gaussa

rzywizna Gaussa – Idea

le powierzchni

Powtórka z algebry liniowej II

zywizna Gaussa

Niech W będzie przestrzenią wektorową i ${\mathbb B}$ formą dwuliniową na W.

- ▶ B jest formą symetryczną wtedy i tylko wtedy, gdy macierz odwzorowania B w dowolnej bazie W jest macierzą symetryczną.
- Niech F: W → W będzie odwzorowaniem liniowym. Następujące warunki są równoważne:
  - 1. macierz A odwzorowania F jest symetryczna w każdej bazie ortonormalnej przestrzeni W,
  - 2. forma dwuliniowa $\mathfrak{B}_F$ indukowana przez F jes symetryczna.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ierunkowe. ometria.

Krzywizna Gaussa

lwzorowanie Gaussa

rzywizna Gaussa – Id

ole powierzchni

Powtórka z algebry liniowej II

zywizna Gaussa

eorema Egregium i vierdzenie

Twierdzenie klasyfikacyjne

Niech W będzie przestrzenią wektorową i B formą dwuliniową na W.

- ▶ B jest formą symetryczną wtedy i tylko wtedy, gdy macierz odwzorowania B w dowolnej bazie W jest macierzą symetryczną.
- Niech F: W → W będzie odwzorowaniem liniowym. Następujące warunki są równoważne:
  - 1. macierz **A** odwzorowania F jest symetryczna w każdej bazie ortonormalnej przestrzeni W,
  - forma dwuliniowa B_F indukowana przez F jest symetryczna.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ierunkowe. cometria.

(rzywizna Gaussa I

dwzorowanie Gaussa

(rzywizna Gaussa – Io

ole powierzchni

Powtórka z algebry liniowej II

zywizna Gauss

Lemat

Niech W będzie przestrzenią wektorową i B formą dwuliniową na W.

- ▶ B jest forma symetryczna wtedy i tylko wtedy, gdy macierz odwzorowania B w dowolnej bazie W jest macierzą symetryczną.
- Niech $F: W \to W$ będzie odwzorowaniem liniowym. Następujące warunki są równoważne:
  - 1. macierz A odwzorowania F jest symetryczna w każdej bazie ortonormalnej przestrzeni W,
  - 2. forma dwuliniowa $\mathfrak{B}_F$ indukowana przez F jest symetryczna.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powtórka z algebry liniowei II

$$\mathcal{B}(\mathbf{v},\mathbf{w}) = \mathcal{B}(\mathbf{w},\mathbf{v}).$$

$$A = A^t$$
.

- ▶ Jeśli A jest symetryczna w każdej bazie, możemy wybrać taką, w której macierz G = Id (macierz iloczynu skalarnego na W).
- Zatem

$$\mathcal{B}_{F}(v, w) = v\mathbf{A}^{t} \cdot \mathbf{G}w = w^{t} (\mathbf{A}^{t})^{t} v^{t} = \mathcal{B}_{F}(w, v).$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

Krzywizna Gaussa I

wzorowanie Gaussa

-1-----

Pole powierzchni

Powtórka z algebry liniowej II

zywizna Gauss

Theorema Egregium i Twierdzenie

$$\mathcal{B}(\mathbf{v},\mathbf{w})=\mathcal{B}(\mathbf{w},\mathbf{v}).$$

$$\mathbf{A} = \mathbf{A}^t$$

- ▶ Jeśli A jest symetryczna w każdej bazie, możemy wybrać taką, w której macierz G = Id (macierz iloczynu skalarnego na W).
- Zatem

$$\mathcal{B}_F(v, w) = v\mathbf{A}^t \cdot \mathbf{G}w = w^t (\mathbf{A}^t)^t v^t = \mathcal{B}_F(w, v).$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

Krzywizna Gaussa I

vzorowanie Gaussa

ywizna Gaussa – Ide

ole powierzchni

Powtórka z algebry liniowej II

zywizna Gaussa

Theorema Egregium i Twierdzenie

$$\mathcal{B}(\mathbf{v},\mathbf{w})=\mathcal{B}(\mathbf{w},\mathbf{v}).$$

$$\mathbf{A} = \mathbf{A}^t$$

- ▶ Jeśli A jest symetryczna w każdej bazie, możemy wybrać taką, w której macierz G = Id (macierz iloczynu skalarnego na W).
- Zatem

$$\mathcal{B}_F(v, w) = v\mathbf{A}^t \cdot \mathbf{G}w = w^t (\mathbf{A}^t)^t v^t = \mathcal{B}_F(w, v).$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

rzywizna Gaussa I

vzorowanie Gaussa

zywizna Gaussa – I

ole powierzchni

Powtórka z algebry liniowej II

ywizna Gaussa

neorema Egregium i vierdzenie

$$\mathcal{B}(\mathbf{v},\mathbf{w})=\mathcal{B}(\mathbf{w},\mathbf{v}).$$

$$\mathbf{A} = \mathbf{A}^t$$

- Jeśli A jest symetryczna w każdej bazie, możemy wybrać taką, w której macierz G = Id (macierz iloczynu skalarnego na W).
- Zatem

$$\mathcal{B}_F(v, w) = v\mathbf{A}^t \cdot \mathbf{G}w = w^t (\mathbf{A}^t)^t v^t = \mathcal{B}_F(w, v).$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

Krzywizna Gaussa I

wzorowanie Gaussa

zywizna Gaussa – Id

ole powierzchni

Powtórka z algebry liniowej II

zywizna Gaussa

heorema Egregium i wierdzenie

Lemat

Niech $F: W \rightarrow W$ będzie odwzorowaniem liniowym. Załóżmy, że macierz **A** formy F jest symetryczna w każdej bazie ortonormalnej W. Wtedy

- F ma rzeczywiste wartości własne k_i.
- Macierz A odwzorowania F w dowolnej bazie spełnia

$$\det \mathbf{A} = \prod_{i} k_{i}$$
 oraz $\operatorname{tr} \mathbf{A} = \sum_{i} k_{i}$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powtórka z algebry liniowei II

- F ma rzeczywiste wartości własne k_i.
- wektory odpowiadające wartościom własnym F są ortogonalne.
- Macierz A odwzorowania F w dowolnej bazie spełnia

$$\det \mathbf{A} = \prod_{i} k_{i}$$
 oraz $\operatorname{tr} \mathbf{A} = \sum_{i} k_{i}$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

Krzywizna Gaussa I

vzorowanie Gaussa

zwizna Gaussa – Ide:

le powierzchni

oie powierzchni

Powtórka z algebry liniowej II

zywizna Gaussa

zy wiziia Gaassa

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyjne

- F ma rzeczywiste wartości własne k_i.
- wektory odpowiadające wartościom własnym F są ortogonalne.
- Macierz A odwzorowania F w dowolnej bazie spełnia

$$\det \mathbf{A} = \prod_{i} k_{i} \quad oraz \quad \operatorname{tr} \mathbf{A} = \sum_{i} k_{i}.$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powtórka z algebry liniowei II

- F ma rzeczywiste wartości własne k_i.
- wektory odpowiadające wartościom własnym F są ortogonalne.
- Macierz A odwzorowania F w dowolnej bazie spełnia

$$\det \mathbf{A} = \prod_{i} k_{i}$$
 oraz $\operatorname{tr} \mathbf{A} = \sum_{i} k_{i}$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ierunkowe. cometria.

Krzywizna Gaussa I

wzorowanie Gaussa

wizna Gaussa – Idaa

le powierzchni

Powtórka z algebry liniowej II

zywizna Gaussa

neorema Egregium

Niech $W = \mathbb{R}^2$ i niech $F: \mathbb{R}^2 \to \mathbb{R}^2$ będzie zadane przez symetryczną macierz rzeczywistą

$$\mathbf{A} = \left[\begin{array}{cc} a & b \\ b & c \end{array} \right].$$

Wielomian charakterystyczny A:

$$f_{\mathbf{A}}(t) = \det \begin{bmatrix} a-t & b \\ b & c-t \end{bmatrix} = t^2 - (a+c)t - (b^2 - ac)$$

posiada deltę nieujemną $\Delta = (a-c)^2 + 4b^2$, więc ma dwa pierwiastki rzeczywiste (są to wartości własne **A**).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

zorowanie Gaussa

wizna Gaussa – Idaa

le powierzchni

Powtórka z algebry liniowei II

vwizna Gaussa

zywizna Gaussa

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyjne

$$\mathbf{A} = \left[\begin{array}{cc} a & b \\ b & c \end{array} \right].$$

Wielomian charakterystyczny A:

$$f_{\mathbf{A}}(t) = \det \begin{bmatrix} a-t & b \\ b & c-t \end{bmatrix} = t^2 - (a+c)t - (b^2 - ac)$$

posiada deltę nieujemną $\Delta = (a-c)^2 + 4b^2$, więc ma dwa pierwiastki rzeczywiste (są to wartości własne **A**).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

Krzywizna Gaussa I

zorowanie Gaussi

wizna Caucca – Idaa

le powierzchni

Powtórka z algebry liniowej II

vwizna Gaussa

zywizna Gaussa

Theorema Egregium i Twierdzenie dasyfikacyine

$$\mathbf{A} = \left[\begin{array}{cc} a & b \\ b & c \end{array} \right].$$

Wielomian charakterystyczny A:

$$f_{\mathbf{A}}(t) = \det \begin{bmatrix} a-t & b \\ b & c-t \end{bmatrix} = t^2 - (a+c)t - (b^2 - ac)$$

posiada deltę nieujemną $\Delta=(a-c)^2+4b^2$, więc ma dwa pierwiastki rzeczywiste (są to wartości własne **A**).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ierunkowe. zometria.

Krzywizna Gaussa I

zorowanie Gaussi

nuizna Gaussa – Ide

ole powierzchni

Powtórka z algebry liniowej II

ywizna Gauss

heorema Egregium i wierdzenie

Niech $W = \mathbb{R}^2$ i niech $F: \mathbb{R}^2 \to \mathbb{R}^2$ będzie zadana (w standardowej bazie) przez macierz

$$\mathbf{A} = \left[\begin{array}{cc} 1 & 1 \\ 1 & 0 \end{array} \right]$$

Mamy wtedy

$$f_A(t) = (1-t)t - 1 = t^2 - t - 1$$

$$k_1 = \frac{1+\sqrt{5}}{2}$$
, oraz $k_2 = \frac{1-\sqrt{5}}{2}$.

$$k_1k_2 = \frac{1-\sqrt{5}^2}{4} = -1 = \det \mathbf{A}$$
, oraz $k_1 + k_2 = 1 = \operatorname{tr} \mathbf{A}$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

Krzywizna Gaussa I

vzorowanie Gaussa

rzywizna Gaussa – Idea

ole powierzchni

Powtórka z algebry liniowej II

ywizna Gaussa

zywizna Gaussa

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyine

Niech $W = \mathbb{R}^2$ i niech $F: \mathbb{R}^2 \to \mathbb{R}^2$ będzie zadana (w standardowej bazie) przez macierz

$$\mathbf{A} = \left[\begin{array}{cc} 1 & 1 \\ 1 & 0 \end{array} \right]$$

Mamy wtedy

$$f_{\mathbf{A}}(t) = (1-t)t-1 = t^2-t-1$$

$$k_1 = \frac{1+\sqrt{5}}{2}$$
, oraz $k_2 = \frac{1-\sqrt{5}}{2}$.

$$k_1k_2 = \frac{1-\sqrt{5}^2}{4} = -1 = \det \mathbf{A}, \text{ oraz } k_1 + k_2 = 1 = \operatorname{tr} \mathbf{A}.$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

Krzywizna Gaussa I

vzorowanie Gaussa

ywizna Gaussa – Idea

ole powierzchni

Powtórka z algebry liniowei II

rywizna Gaussa

heorema Egregium i wierdzenie

Niech $W = \mathbb{R}^2$ i niech $F: \mathbb{R}^2 \to \mathbb{R}^2$ będzie zadana (w standardowej bazie) przez macierz

$$\mathbf{A} = \left[\begin{array}{cc} 1 & 1 \\ 1 & 0 \end{array} \right]$$

Mamy wtedy

$$f_{\mathbf{A}}(t) = (1-t)t-1 = t^2-t-1$$

•
$$k_1 = \frac{1+\sqrt{5}}{2}$$
, oraz $k_2 = \frac{1-\sqrt{5}}{2}$.

►
$$k_1k_2 = \frac{1-\sqrt{5}^2}{4} = -1 = \det \mathbf{A}$$
, oraz $k_1 + k_2 = 1 = \operatorname{tr} \mathbf{A}$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

Krzywizna Gaussa I

zorowanie Gaussa

rzywizna Gaussa – Idea

ole powierzchni

.

Powtórka z algebry liniowej II

ywizna Gaussa

eorema Egregium

Twierdzenie klasyfikacyjne

Niech $W = \mathbb{R}^2$ i niech $F: \mathbb{R}^2 \to \mathbb{R}^2$ będzie zadana (w standardowej bazie) przez macierz

$$\mathbf{A} = \left[\begin{array}{cc} 1 & 1 \\ 1 & 0 \end{array} \right]$$

Mamy wtedy

$$f_{\mathbf{A}}(t) = (1-t)t-1 = t^2-t-1$$

•
$$k_1 = \frac{1+\sqrt{5}}{2}$$
, oraz $k_2 = \frac{1-\sqrt{5}}{2}$.

$$k_1k_2 = \frac{1-\sqrt{5}^2}{4} = -1 = \det \mathbf{A}$$
, oraz $k_1 + k_2 = 1 = \operatorname{tr} \mathbf{A}$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ierunkowe. zometria.

Krzywizna Gaussa I

vzorowanie Gaussa

zywizna Gaussa – Idea

ole powierzchni

Powtórka z algebry liniowej II

ywizna Gaussa

orema Egregium

Theorema Egregium Twierdzenie klasyfikacyjne

Zadanie

Oswoić wszystkie nieznane definicje pojawiające się w powyższej powtórce z algebry liniowej i zrozumieć sformułowania powyższych twierdzeń (niekoniecznie z dowodami!)

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ochodne ierunkowe. zometria.

Krzywizna Gaussa I

dwzorowanie Gaussa

rzywizna Gaussa – I

ole powierzchni

Powtórka z algebry liniowej II

wizna Gaussa

orema Egregium i

Twierdzenie klasyfikacyjne

Wykład 9

Krzywizna Gaussa II

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

normalne. I forma podstawowa

kierunkowe. Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Druga forma podstawowa

Krzywizna Gaussa oraz

Podsumowanie

Agitacja na rzecz zgodnośc definicii

Theorema Egregium Twierdzenie

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawow

Pochodne kierunkowe. Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Odwzorowanie Weingartena Druga forma podstawowa Krzywizna Gaussa oraz krzywizna średnia Agitacja na rzecz zgodności definicji

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyjne

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne normalne. I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Odwzorowanie Weingartena

ruga forma podstawow

rzywizna Gaussa oraz

Podsumowanie

Agitacja na rzecz zgodn

Theorema Egregium Twierdzenie

Lemat

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką, oraz niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych wokół $p \in x(U)$.

Dla każdego wektora $v \in T_p(M)$ pochodna kierunkowa

$$D\widehat{n}(v) \in T_pM$$

(rozważanej abstrakcyjnie jako 2-wymiarowa podprzestrzeń liniowa w $\mathbb{R}^3$).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

> tierunkowe. zometria.

(rzywizna Gaussa I

rzywizna Gaussa

Odwzorowanie Weingartena

Yeura forma nodetawawa

· G

rzywizna Gaussa oraz rzywizna średnia

Podsumowani

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Theorema Egregium Twierdzenie klasyfikacyjne

Lemat

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką, oraz niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych wokół $p \in x(U)$. Dla każdego wektora $v \in T_p(M)$ pochodna kierunkowa

$$D\widehat{n}(v) \in T_pM$$

(rozważanej abstrakcyjnie jako 2-wymiarowa podprzestrzeń liniowa w $\mathbb{R}^3$).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zierunkowe. zometria.

rzywizna Gaussa

rzywizna Gaussa

Odwzorowanie Weingartena

ruga forma podstawowa

ruga torma podstawow

krzywizna średnia

Podsumowan

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Theorema Egregium i Twierdzenie klasvfikacvine

Flementarna Geometria Różniczkowa Opracowanie: Marek Kaluba

$$0 = D\langle \widehat{n}, \widehat{n} \rangle(v) = \nabla_v \langle \widehat{n}, \widehat{n} \rangle = 2 \langle \nabla_v \widehat{n}, \widehat{n} \rangle = 2 \langle D \widehat{n}(v), \widehat{n} \rangle,$$

Dowód:

Wektor normalny $\widehat{n}(p)$ ma długość 1 w każdym punkcie, więc możemy zapisać $\langle \widehat{n}, \widehat{n} \rangle = 1$ wewnątrz x(U).

Wtedy

$$0 = D\langle \widehat{n}, \widehat{n} \rangle(v) = \nabla_v \langle \widehat{n}, \widehat{n} \rangle = 2 \langle \nabla_v \widehat{n}, \widehat{n} \rangle = 2 \langle D \widehat{n}(v), \widehat{n} \rangle$$

więc $D\widehat{n}(v)$ jest zawsze prostopadły do $\widehat{n}$, zatem musi należeć do T_nM .

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

lzometria.

rzywizna Gaussa I

rzywizna Gaussi

Odwzorowanie Weingartena

Druga forma podstawo

Krzywizna Gaussa oraz

Podsumowanie

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Theorema Egregium Twierdzenie

Dowód:

Wektor normalny $\widehat{n}(p)$ ma długość 1 w każdym punkcie, więc możemy zapisać $\langle \widehat{n}, \widehat{n} \rangle = 1$ wewnątrz x(U). Wtedy

$$0 = D\langle \widehat{\mathbf{n}}, \widehat{\mathbf{n}} \rangle(\mathbf{v}) = \nabla_{\mathbf{v}} \langle \widehat{\mathbf{n}}, \widehat{\mathbf{n}} \rangle = 2 \langle \nabla_{\mathbf{v}} \widehat{\mathbf{n}}, \widehat{\mathbf{n}} \rangle = 2 \langle D \, \widehat{\mathbf{n}}(\mathbf{v}), \widehat{\mathbf{n}} \rangle,$$

więc $D\widehat{n}(v)$ jest zawsze prostopadły do $\widehat{n}$, zatem musi należeć do T_nM .

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

Izometria.

rzywizna Gaussa

rzywizna Gaussi

Odwzorowanie Weingartena

Druga forma nodstawo

Krzywizna Gaussa oraz

Podsumowanie

Agitacja na rzecz zgodności

Theorema Egregium i Twierdzenie Wektor normalny $\hat{n}(p)$ ma długość 1 w każdym punkcie, więc możemy zapisać $\langle \widehat{n}, \widehat{n} \rangle = 1$ wewnątrz x(U).

Wtedv

$$0 = D\langle \widehat{n}, \widehat{n} \rangle(v) = \nabla_{v}\langle \widehat{n}, \widehat{n} \rangle = 2\langle \nabla_{v} \widehat{n}, \widehat{n} \rangle = 2\langle D \widehat{n}(v), \widehat{n} \rangle,$$

wiec $D\hat{n}(v)$ jest zawsze prostopadły do $\hat{n}$, zatem musi należeć do $T_{p}M$.

Flementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Odwzorowanie Weingartena

Przy powyższych oznaczeniach **odwzorowaniem Weingartena** w punkcie p nazywamy odwzorowanie $L: T_pM \to T_pM$ zadane przez

$$L(v) \stackrel{\text{def.}}{=} -D \widehat{n}(v) = -\nabla_v \widehat{n}.$$

Lemat

Odwozorowanie Weingartena L: $T_pM \rightarrow T_pM$ jest odwzorowaniem liniowym.

Dowód:

Lemat wynika z liniowości pochodnej kierunkowej (lemat 7.3).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

zometria.

zy wizna oddosa i

-, ...-...

Odwzorowanie Weingartena

Oruga forma podstawov

Krzywizna Gaussa oraz

Podsumowani

Agitacja na rzecz zgodnośc definicji

Theorema Egregium i Twierdzenie

Przy powyższych oznaczeniach **odwzorowaniem Weingartena** w punkcie p nazywamy odwzorowanie $L: T_pM \to T_pM$ zadane przez

$$L(v) \stackrel{\text{def.}}{=} -D \widehat{n}(v) = -\nabla_v \widehat{n}.$$

Lemat

Odwozorowanie Weingartena L: $T_pM \rightarrow T_pM$ jest odwzorowaniem liniowym.

Dowód:

Lemat wynika z liniowości pochodnej kierunkowej (lemat 7.3).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ierunkowe. zometria.

Zywiziia Gaussa i

zywizna Gaussa

Odwzorowanie Weingartena

ruga forma podstawow

Krzywizna Gaussa oraz

Podsumowani

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Theorema Egregium

Przy powyższych oznaczeniach **odwzorowaniem Weingartena** w punkcie p nazywamy odwzorowanie $L: T_pM \to T_pM$ zadane przez

$$L(v) \stackrel{\text{def.}}{=} -D \widehat{n}(v) = -\nabla_v \widehat{n}.$$

Lemat

Odwozorowanie Weingartena L: $T_pM \rightarrow T_pM$ jest odwzorowaniem liniowym.

Dowód:

Lemat wynika z liniowości pochodnej kierunkowej (lemat 7.3).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ometria.

Ly Willia Gaassa .

zy wiziia Gaussa

Odwzorowanie Weingartena

ruga forma podstawow

Krzywizna Gaussa oraz

Podsumowani

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Theorema Egregium i Twierdzenie

Uwaga

Chociaż do definicji odwzorowania Weingartena używamy lokalnego układu współrzędnych, jednak przy innym wyborze $x: U \to M$, odwzorowanie L może się różnić tylko o znak $\pm$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ochodne iierunkowe. zometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaus

Odwzorowanie Weingartena

..... 6-----

rzywizna Gaussa oraz

Podsumowani

Agitacja na rzecz zgodności

Theorema Egregium Twierdzenie klasyfikacyjne

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką i niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych wokół $p \in x(U)$.

Druga forma podstawowa w punkcie p to odwzorowanie dwuliniowe $II_p: T_pM \times T_pM \to \mathbb{R}$ indukowane przez odwzorowanie Weingartena L, tj. zadane wzorem

$$\Pi_p(v, w) = \langle L(v), w \rangle,$$

dla wszystkich v, w z przestrzeni stycznej $T_p M$.

Uwaga

Tak jak odwzorowanie Weingartena, druga forma podstawowa jest zdefiniowana z dokładnością do znaku.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

12y wiziia Gaussa

,

dwzorowanie weingartena

Druga forma podstawowa

Krzywizna Gaussa oraz krzywizna średnia

Podsumowani

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Theorema Egregium Twierdzenie klasyfikacyjne

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką i niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych wokół $p \in x(U)$. **Druga forma podstawowa** w punkcie p to odwzorowanie dwuliniowe $II_p: T_pM \times T_pM \to \mathbb{R}$ indukowane przez odwzorowanie Weingartena L, tj. zadane wzorem

$$\Pi_p(v, w) = \langle L(v), w \rangle,$$

dla wszystkich v, w z przestrzeni stycznej T_pM .

Uwaga

Tak jak odwzorowanie Weingartena, druga forma podstawowa jest zdefiniowana z dokładnością do znaku.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

zy wiziia Gaussa

y wiziia Gaussa

wzorowanie Weingartena

Druga forma podstawowa

(rzywizna Gaussa oraz

Podsumowani

Agitacja na rzecz zgodności definicii

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyjne

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką i niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych wokół $p \in x(U)$. **Druga forma podstawowa** w punkcie p to odwzorowanie dwuliniowe $II_p: T_pM \times T_pM \to \mathbb{R}$ indukowane przez odwzorowanie Weingartena L, tj. zadane wzorem

$$\Pi_p(v, w) = \langle L(v), w \rangle,$$

dla wszystkich v, w z przestrzeni stycznej T_pM .

Uwaga

Tak jak odwzorowanie Weingartena, druga forma podstawowa jest zdefiniowana z dokładnością do znaku.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

cierunkowe. zometria.

Zy WiZiid Gadssa

y wiziia Gaussa

vzorowanie Weingartena

Druga forma podstawowa

Crzywizna Gaussa oraz

Podsumowan

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Theorema Egregium Twierdzenie klasyfikacyjne

$$\Pi_p(v, w) = \langle L(v), w \rangle,$$

dla wszystkich v, w z przestrzeni stycznej T_pM .

Uwaga

Tak jak odwzorowanie Weingartena, druga forma podstawowa jest zdefiniowana z dokładnością do znaku.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ierunkowe. zometria.

_, ..._.

y wiziia Gaussa

vzorowanie Weingartena

Druga forma podstawowa

- · ·

krzywizna średnia

Podsumowani

Agitacja na rzecz zgodnośc definicji

Theorema Egregium i Twierdzenie klasvfikacvine

Uwaga (Oznaczenie)

Macierze odwzorowania Weingartena i drugiej formy podstawowej (w standardowej bazie przestrzeni stycznej x_1, x_2) oznaczamy odpowiednio przez

$$(L_{ij}) = \begin{bmatrix} L_{11} & L_{12} \\ L_{21} & L_{22} \end{bmatrix}$$
  $(l_{ij}) = \begin{bmatrix} l_{11} & l_{12} \\ l_{21} & l_{22} \end{bmatrix}$

Wniosek

Na podstawie powtórki z algebry liniowej II, mamy

$$(l_{ij}) = (L_{ij})^t(g_{ij}),$$

więc korzystając z własności odwrotności i transpozycji otrzymujemy

$$(L_{ij}) = (g_{ij})^{-1} (l_{ij})^t$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

zy wiziia Gaussa i

, ...

dwzorowanie Weingartena

Druga forma podstawowa

Vernauiran Causea araz

krzywizna średnia

Podsumowani

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyjne

Uwaga (Oznaczenie)

Macierze odwzorowania Weingartena i drugiej formy podstawowej (w standardowej bazie przestrzeni stycznej x_1, x_2) oznaczamy odpowiednio przez

$$(L_{ij}) = \begin{bmatrix} L_{11} & L_{12} \\ L_{21} & L_{22} \end{bmatrix}$$
  $(l_{ij}) = \begin{bmatrix} l_{11} & l_{12} \\ l_{21} & l_{22} \end{bmatrix}$

Wniosek

Na podstawie powtórki z algebry liniowej II, mamy

$$(l_{ij}) = (L_{ij})^t(g_{ij}),$$

więc korzystając z własności odwrotności i transpozycji otrzymujemy

$$(L_{ij}) = (g_{ij})^{-1} (l_{ij})^t.$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

erunkowe. ometria.

zywizna Gaussa

y wiziia Gaussa ii

awzorowanie weingartena

Druga forma podstawowa

rzywizna Gaussa oraz

Podsumowanie

Agitacja na rzecz zgodn

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyjne

Lemat

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie gładką powierzchnią, oraz niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych wokół $p \in x(U)$.

1. (Równania Weingartena) Dla i = 1, 2 zachodz

$$n_i = -L_{1i}x_1 - L_{2i}x_2.$$

2. Dla indeksów i, j = 1, 2, współczynniki macierzy drugiej formy podstawowej są równe

$$l_{ij} = -\langle n_i, x_j \rangle = \langle n, x_{ij} \rangle$$

gdzie x_{ij} jest oznaczeniem drugiej pochodnej cząstkowej (względem zmienych i-tej i j-tej).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

cometria.

rzywizna Gaussa

_____

dwzorowanie Weingartena

Druga forma podstawowa

Krzywizna Gaussa oraz krzywizna średnia

Podsumowani

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Theorema Egregium Twierdzenie klasyfikacyjne

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie gładką powierzchnią, oraz niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych wokół $p \in x(U)$.

1. (Równania Weingartena) Dla i = 1, 2 zachodzi

$$n_i = -L_{1i}x_1 - L_{2i}x_2.$$

2. Dla indeksów i, j = 1, 2, współczynniki macierzy drugiej formy podstawowej są równe

$$l_{ij} = -\langle n_i, x_j \rangle = \langle n, x_{ij} \rangle$$

gdzie x_{ij} jest oznaczeniem drugiej pochodnej cząstkowej (względem zmienych i-tej i j-tej).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

mormalne. I forma podstawowa

ierunkowe. zometria.

rzywizna Gaussa

Ly Willia Gadissa II

wzorowanie weingartena

Druga forma podstawowa

Krzywizna Gaussa oraz

Podsumowan

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie gładką powierzchnią, oraz niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych wokół $p \in x(U)$.

1. (Równania Weingartena) Dla i = 1, 2 zachodzi

$$n_i = -L_{1i}x_1 - L_{2i}x_2.$$

2. Dla indeksów i, j = 1, 2, współczynniki macierzy drugiej formy podstawowej są równe

$$l_{ij} = -\langle n_i, x_j \rangle = \langle n, x_{ij} \rangle$$
,

gdzie x_{ij} jest oznaczeniem drugiej pochodnej cząstkowej (względem zmienych i-tej i j-tej).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Druga forma podstawowa

(1.) Mamy następujący ciąg równości:

$$n_i = \frac{\partial (\widehat{n} \circ x)}{\partial u_i} = \nabla_{x_i} \widehat{n} = -L(x_i) = -L_{1i} x_1 - L_{2i} x_2,$$

gdzie $x = x(u_1, u_2)$ (u_i są zmiennymi lokalnego układu współrzędnych x).

(2.) Mamy

$$l_{ij} = \Pi(x_i, x_j) = \langle L(x_i), x_j \rangle \stackrel{*}{=} -\langle \nabla_{x_i} n, x_j \rangle = -\langle n_i, x_j \rangle,$$

wynika z dowodu pierwszej części). Aby udowodnić drugą równość, skorzystamy z tego, że $\langle n, x_i \rangle = 0$. Mamy

$$0 = \frac{\partial \langle n, x_j \rangle}{\partial u_i} = \langle n_i, x_j \rangle + \langle n, x_{ij} \rangle$$

skąd natychmiast wynika druga równość.

Elementarna Geometria Różniczkowa Opracowanie:

Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ometria.

rzywizna Gaussa I

Odwzorowanie Weingartena

Druga forma podstawowa Krzywizna Gaussa oraz

Podsumowanie

Agitacja na rzecz zgodi

Theorema Egregium i Twierdzenie

lwierdzenie klasyfikacyjne

(1.) Mamy następujący ciąg równości:

$$n_i = \frac{\partial(\widehat{n} \circ x)}{\partial u_i} = \nabla_{x_i} \widehat{n} = -L(x_i) = -L_{1i}x_1 - L_{2i}x_2,$$

gdzie $x = x(u_1, u_2)$ (u_i są zmiennymi lokalnego układu współrzędnych x).

(2.) Mamy

$$l_{ij} = \Pi(x_i, x_j) = \langle L(x_i), x_j \rangle \stackrel{*}{=} -\langle \nabla_{x_i} n, x_j \rangle = -\langle n_i, x_j \rangle$$

co dowodzi pierwszej równości w punkcie 2 (równość * wynika z dowodu pierwszej części). Aby udowodnić drugą równość, skorzystamy z tego, że $\langle n, x_i \rangle = 0$. Mamy

$$0 = \frac{\partial \langle n, x_j \rangle}{\partial u_i} = \langle n_i, x_j \rangle + \langle n, x_{ij} \rangle,$$

skąd natychmiast wynika druga równość

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Druga forma podstawowa

Krzywizna Gaussa oraz

krzywizna średnia

Agitacja na rzecz zgodn definicji

(1.) Mamy następujący ciąg równości:

$$n_i = \frac{\partial(\widehat{n} \circ x)}{\partial u_i} = \nabla_{x_i} \widehat{n} = -L(x_i) = -L_{1i}x_1 - L_{2i}x_2,$$

gdzie $x = x(u_1, u_2)$ (u_i są zmiennymi lokalnego układu współrzędnych x).

(2.) Mamy

$$l_{ij} = \Pi(x_i, x_j) = \langle L(x_i), x_j \rangle \stackrel{*}{=} -\langle \nabla_{x_i} n, x_j \rangle = -\langle n_i, x_j \rangle,$$

co dowodzi pierwszej równości w punkcie 2 (równość * wynika z dowodu pierwszej części). Aby udowodnić drugą równość, skorzystamy z tego, że $\langle n, x_i \rangle = 0$. Mam

$$0 = \frac{\partial \langle n, x_j \rangle}{\partial u_i} = \langle n_i, x_j \rangle + \langle n, x_{ij} \rangle$$

skąd natychmiast wynika druga równość

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

12yWIZIIa Gaussa

y wiziid Oddoba i

dwzorowanie Weingartena

Druga forma podstawowa

Krzywizna Gaussa oraz krzywizna średnia

Podsumowanie

Agitacja na rzecz zgodnoś definicii

(1.) Mamy następujący ciąg równości:

$$n_i = \frac{\partial(\widehat{n} \circ x)}{\partial u_i} = \nabla_{x_i} \widehat{n} = -L(x_i) = -L_{1i}x_1 - L_{2i}x_2,$$

gdzie $x = x(u_1, u_2)$ (u_i są zmiennymi lokalnego układu współrzędnych x).

(2.) Mamy

$$l_{ij} = II(x_i, x_j) = \langle L(x_i), x_j \rangle \stackrel{*}{=} -\langle \nabla_{x_i} n, x_j \rangle = -\langle n_i, x_j \rangle,$$

co dowodzi pierwszej równości w punkcie 2 (równość * wynika z dowodu pierwszej części). Aby udowodnić drugą równość, skorzystamy z tego, że $\langle n, x_i \rangle = 0$. Mamy

$$0 = \frac{\partial \langle n, x_j \rangle}{\partial u_i} = \langle n_i, x_j \rangle + \langle n, x_{ij} \rangle$$

skąd natychmiast wynika druga równość

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma nodstawowa

zometria.

zywizna Gaussa i

ywiziia Gaussa i

vzorowanie Weingartena

Druga forma podstawowa

krzywizna Gaussa oraz krzywizna średnia

rousumowami

Agitacja na rzecz zgodr

Theorema Egregium Twierdzenie

$$n_i = \frac{\partial(\widehat{n} \circ x)}{\partial u_i} = \nabla_{x_i} \widehat{n} = -L(x_i) = -L_{1i}x_1 - L_{2i}x_2,$$

gdzie $x = x(u_1, u_2)$ (u_i są zmiennymi lokalnego układu współrzędnych x).

(2.) Mamy

$$l_{ij} = II(x_i, x_j) = \langle L(x_i), x_j \rangle \stackrel{*}{=} -\langle \nabla_{x_i} n, x_j \rangle = -\langle n_i, x_j \rangle,$$

co dowodzi pierwszej równości w punkcie 2 (równość * wynika z dowodu pierwszej części). Aby udowodnić drugą równość, skorzystamy z tego, że $\langle n, x_i \rangle = 0$. Mamy

$$0 = \frac{\partial \langle n, x_j \rangle}{\partial u_i} = \langle n_i, x_j \rangle + \langle n, x_{ij} \rangle,$$

skąd natychmiast wynika druga równość.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma

zometria.

Zywiziia Gaussa i

zywizna Gaussa

dwzorowanie Weingartena

Druga forma podstawowa

krzywizna średnia

rousumowam

Agitacja na rzecz zgodr

- Druga forma podstawowa II jest symetryczna.
- Macierz (L_{ij}) odwzorowania Weingartena L jest symetryczna w każdej bazie ortonormalnej

Dowód:

Symetryczność macierzy (l_{ij}) wynika z równości $l_{ij} = \langle n, x_{ij} \rangle$ oraz $x_{12} = x_{21}$.

Druga teza wynika wtedy z powiązań macierzy symetrycznej z symetrycznością odwzorowania przez nią indukowanego (lemat 8.6 cytowany podczas powtórki z algebry liniowej II).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

Krzywizna Gaussa I

,

Ouwzorowanie wenigartena

Druga forma podstawowa

Krzywizna Gaussa oraz krzywizna średnia

Podsumowanie

Agitacja na rzecz zgodności definicji

- Druga forma podstawowa II jest symetryczna.
- Macierz (L_{ij}) odwzorowania Weingartena L jest symetryczna w każdej bazie ortonormalnej

Dowód:

Symetryczność macierzy (l_{ij}) wynika z równości $l_{ij} = \langle n, x_{ij} \rangle$ oraz $x_{12} = x_{21}$.

Druga teza wynika wtedy z powiązań macierzy symetrycznej z symetrycznością odwzorowania przez nią indukowanego (lemat 8.6 cytowany podczas powtórki z algebry liniowej II). □

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

Krzywizna Gaussa I

_, ...

Ouwzorowanie wenigartena

Druga forma podstawowa

Krzywizna Gaussa oraz krzywizna średnia

Podsumowan

Agitacja na rzecz zgodności definicji

- Druga forma podstawowa II jest symetryczna.
- Macierz (L_{ij}) odwzorowania Weingartena L jest symetryczna w każdej bazie ortonormalnej.

Dowód:

Symetryczność macierzy (l_{ij}) wynika z równości $l_{ij} = \langle n, x_{ij}
angle$ oraz $x_{12} = x_{21}$.

Druga teza wynika wtedy z powiązań macierzy symetrycznej z symetrycznością odwzorowania przez nią indukowanego (lemat 8.6 cytowany podczas powtórki z algebry liniowej II). □

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

ierunkowe. zometria.

Krzywizna Gaussa I

zywizna Gaussa

wzorowanie Weingartena

Druga forma podstawowa

.

Krzywizna Gaussa oraz krzywizna średnia

Podsumowan

Agitacja na rzecz zgodności definicii

- Druga forma podstawowa II jest symetryczna.
- Macierz (L_{ij}) odwzorowania Weingartena L jest symetryczna w każdej bazie ortonormalnej.

Dowód:

Symetryczność macierzy (l_{ij}) wynika z równości $l_{ij} = \langle n, x_{ij} \rangle$ oraz $x_{12} = x_{21}$.

Druga teza wynika wtedy z powiązań macierzy symetrycznej z symetrycznością odwzorowania przez nią indukowanego (lemat 8.6 cytowany podczas powtórki z algebry liniowej II).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

> erunkowe. ometria.

rzywizna Gaussa I

ywizna Gaussa

vzorowanie Weingartena

Druga forma podstawowa

Krzywizna Gaussa oraz krzywizna średnia

Podsumowanie

Agitacja na rzecz zgodnośc

- Druga forma podstawowa II jest symetryczna.
- Macierz (L_{ij}) odwzorowania Weingartena L jest symetryczna w każdej bazie ortonormalnej.

Dowód:

Symetryczność macierzy (l_{ij}) wynika z równości $l_{ij} = \langle n, x_{ij} \rangle$ oraz $x_{12} = x_{21}$.

Druga teza wynika wtedy z powiązań macierzy symetrycznej z symetrycznością odwzorowania przez nią indukowanego (lemat 8.6 cytowany podczas powtórki z algebry liniowej II). □

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

erunkowe. ometria.

rzywizna Gaussa I

zywizna Gaussa

vzorowanie Weingartena

Druga forma podstawowa

Krzywizna Gaussa oraz krzywizna średnia

Podsumowani

Agitacja na rzecz zgodn

Uwaga

Z powyższych rozważań wcale nie wynika, że macierz odwzorowania Weingartena (L_{ij}) jest symetryczna. Jeśli baza przestrzeni stycznej $\{x_1, x_2\}$ nie będzie ortonormalna w punkcie p, wtedy najczęściej $L_{ij}(p)$ nie będzie macierzą symetryczną. (ogólniej: nie możemy wtedy zastosować do niej lematu 8.6).

Uwaga

Wiedząc, że macierz (l_{ij}) jest symetryczna, możemy przepisac uzyskaną wcześniej równość do prostszej

$$(L_{ij}) = (g_{ij})^{-1}(l_{ij}).$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

cierunkowe. zometria.

irzy wiziia Gaussa

zywizna Gaussa

lwzorowanie Weingartena

Druga forma podstawowa

Krzywizna Gaussa oraz

Podsumowanie

Agitacja na rzecz zgodno:

Uwaga

Wiedząc, że macierz (l_{ij}) jest symetryczna, możemy przepisać uzyskaną wcześniej równość do prostszej

$$(L_{ij}) = (g_{ij})^{-1}(l_{ij}).$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne normalne. I form podstawowa

ochodne erunkowe. ometria.

zywizna Gaussa I

zywizna Gaussa

wzorowanie Weingartena

Druga forma podstawowa

rzywizna Gaussa oraz

Podsumowanie

A -ia--i- --- ----

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Krzywizna powierzchni

Macierz odwzorowania liniowego zależy od wyboru bazy przestrzeni, jednak wyznacznik i ślad tego odwzorowania są od bazy niezależne.

Definicja

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką i niech L będzie oznaczało odwzorowanie Weingartena. Zdefiniujmy dwie funkcje skalarne $K:M \to \mathbb{R}$, $H:M \to \mathbb{R}$ nastepująco

$$K(p) = \det L(p)$$
  $H(p) = \frac{1}{2} \operatorname{tr} L(p)$

Nazywamy je odpowiednio **krzywizną Gaussa** i **krzywizną średnią**.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

> ierunkowe. zometria.

Krzywizna Gaussa

zywiziia Gaussa

Odwzorowanie Weingartena

Krzywizna Gaussa oraz

krzywizna średnia

Podsumowanie

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Krzywizna powierzchni

Macierz odwzorowania liniowego zależy od wyboru bazy przestrzeni, jednak wyznacznik i ślad tego odwzorowania są od bazy niezależne.

Definicja

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką i niech L będzie oznaczało odwzorowanie Weingartena. Zdefiniujmy dwie funkcje skalarne $K:M \to \mathbb{R}$, $H:M \to \mathbb{R}$ nastepująco

$$K(p) = \det L(p)$$
  $H(p) = \frac{1}{2} \operatorname{tr} L(p)$

Nazywamy je odpowiednio **krzywizną Gaussa** i **krzywizną średnią**.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Pochodne cierunkowe. zometria.

Krzywizna Gaussa

zywizna Gauss

dwzorowanie Weingartena

Krzywizna Gaussa oraz

krzywizna średnia

Podsumowanie

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Krzywizna powierzchni

Macierz odwzorowania liniowego zależy od wyboru bazy przestrzeni, jednak wyznacznik i ślad tego odwzorowania są od bazy niezależne.

Definicja

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką i niech L będzie oznaczało odwzorowanie Weingartena. Zdefiniujmy dwie funkcje skalarne $K:M \to \mathbb{R}$, $H:M \to \mathbb{R}$ nastepująco

$$K(p) = \det L(p)$$
  $H(p) = \frac{1}{2} \operatorname{tr} L(p).$

Nazywamy je odpowiednio **krzywizną Gaussa** i **krzywizną średnią**.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ochodne ierunkowe. zometria.

rzywizna Gaussa

zywizna Gauss

dwzorowanie Weingartena

Krzywizna Gaussa oraz

krzywizna Gaussa oraz krzywizna średnia

Podsumowanie

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Krzywizna Gaussa i krzywizna średnia nie zależą od wyboru macierzy reprezentującej odwzorowanie Weingartena, tj. nie zależą od wyboru bazy przestrzeni stycznej T_pM .

Dowód:

Dowód wynika z odpowiedniego przedstawienia wyznacznika i śladu:

$$\det L(p) = k_1 k_2, \text{tr } L(p) = k_1 + k_2$$

cytowanego w powtórce z algebry liniowej II (Lemat 8.7).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

kierunkowe. Izometria.

rzywizna Gaussa

zywizna Gauss

dwzorowanie Weingartena

Oruga forma podstawowa

Krzywizna Gaussa oraz krzywizna średnia

Podsumowan

Agitacja na rzecz zgodnośc

definicji

Krzywizna Gaussa oraz krzywizna średnia

Lemat

Krzywizna Gaussa i krzywizna średnia nie zależą od wyboru macierzy reprezentującej odwzorowanie Weingartena, tj. nie zależą od wyboru bazy przestrzeni stycznej T_pM .

Dowód:

Dowód wynika z odpowiedniego przedstawienia wyznacznika i śladu:

$$\det L(p) = k_1 k_2$$
, $\operatorname{tr} L(p) = k_1 + k_2$.

cytowanego w powtórce z algebry liniowej II (Lemat 8.7).

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką, oraz niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych wokół $p \in x(U)$.

$$K(p) = \frac{\det(l_{ij})}{\det(g_{ij})}, \quad oraz \qquad H(p) = \frac{g_{11}l_{22} - 2g_{12}l_{12} + g_{22}l_{11}}{2\det(g_{ij})}$$

Dowód

Przypomnijmy, że $(L_{ij}) = (g_{ij})^{-1}(l_{ij})$. Mamy zatem

$$K(p) = \det(L_{ij}) = \det((g_{ij})^{-1}(l_{ij})) = \frac{\det(l_{ij})}{\det(g_{ii})}$$

Podobnie

$$H(p) = \frac{1}{2} \operatorname{tr}(L_{ij}) = \frac{1}{2 \det(g_{ij})} \operatorname{tr} \left(\begin{bmatrix} g_{22} & -g_{21} \\ -g_{12} & g_{11} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} l_{11} & l_{12} \\ l_{21} & l_{22} \end{bmatrix} \right)$$
$$= \frac{1}{2 \det(g_{ij})} \begin{bmatrix} g_{22}l_{11} - g_{21}l_{12} & * \\ * & -g_{12}l_{21} + g_{11}l_{22} \end{bmatrix}$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

dwzorowanie Weingartena

Druga forma podstawowa

Krzywizna Gaussa oraz krzywizna średnia

Podsumowani

Agitacja na rzecz zgodnośc definicji

Theorema Egregium i

Twierdzenie

4 D > 4 D > 4 E > 4 E > E D Q @

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką, oraz niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych wokół $p \in x(U)$.

$$K(p) = \frac{\det(l_{ij})}{\det(g_{ij})}, \quad oraz \qquad H(p) = \frac{g_{11}l_{22} - 2g_{12}l_{12} + g_{22}l_{11}}{2\det(g_{ij})}$$

Dowód

Przypomnijmy, że $(L_{ij}) = (g_{ij})^{-1}(l_{ij})$. Mamy zatem

$$K(p) = \det(L_{ij}) = \det((g_{ij})^{-1}(l_{ij})) = \frac{\det(l_{ij})}{\det(g_{ij})}$$

Podobnie

$$H(p) = \frac{1}{2} \operatorname{tr}(L_{ij}) = \frac{1}{2 \det(g_{ij})} \operatorname{tr} \left(\begin{bmatrix} g_{22} & -g_{21} \\ -g_{12} & g_{11} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} l_{11} & l_{12} \\ l_{21} & l_{22} \end{bmatrix} \right)$$
$$= \frac{1}{2 \det(g_{ii})} \begin{bmatrix} g_{22}l_{11} - g_{21}l_{12} & * \\ * & -g_{12}l_{21} + g_{11}l_{22} \end{bmatrix}$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

Krzywizna Gaussa I

y wiziia Gaussa i

Odwzorowanie Weingartena
Druga forma podstawowa

Krzywizna Gaussa oraz krzywizna średnia

Podsumowan

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Theorema Egregium i Twierdzenie

klasyfikacyjne

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką, oraz niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych wokół $p \in x(U)$.

$$K(p) = \frac{\det(l_{ij})}{\det(g_{ij})}, \quad oraz \qquad H(p) = \frac{g_{11}l_{22} - 2g_{12}l_{12} + g_{22}l_{11}}{2\det(g_{ij})}$$

Dowód:

Przypomnijmy, że $(L_{ij}) = (g_{ij})^{-1}(l_{ij})$. Mamy zatem

$$K(p) = \det(L_{ij}) = \det((g_{ij})^{-1}(l_{ij})) = \frac{\det(l_{ij})}{\det(g_{ij})}.$$

Podobnie

$$H(p) = \frac{1}{2} \operatorname{tr}(L_{ij}) = \frac{1}{2 \det(g_{ij})} \operatorname{tr} \left(\begin{bmatrix} g_{22} & -g_{21} \\ -g_{12} & g_{11} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} l_{11} & l_{12} \\ l_{21} & l_{22} \end{bmatrix} \right)$$
$$= \frac{1}{2 \det(g_{ii})} \begin{bmatrix} g_{22}l_{11} - g_{21}l_{12} & * \\ * & -g_{12}l_{21} + g_{11}l_{22} \end{bmatrix}$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

irzywizna Gaussa i

ywizna Gauss

Odwzorowanie Weingartena

Krzywizna Gaussa oraz krzywizna średnia

Podsumowan

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką, oraz niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych wokół $p \in x(U)$.

$$K(p) = \frac{\det(l_{ij})}{\det(g_{ij})}, \quad oraz \qquad H(p) = \frac{g_{11}l_{22} - 2g_{12}l_{12} + g_{22}l_{11}}{2\det(g_{ij})}$$

Dowód:

Przypomnijmy, że $(L_{ij}) = (g_{ij})^{-1}(l_{ij})$. Mamy zatem

$$K(p) = \det(L_{ij}) = \det((g_{ij})^{-1}(l_{ij})) = \frac{\det(l_{ij})}{\det(g_{ij})}.$$

Podobnie

$$H(p) = \frac{1}{2} \operatorname{tr}(L_{ij}) = \frac{1}{2 \det(g_{ij})} \operatorname{tr} \left(\begin{bmatrix} g_{22} & -g_{21} \\ -g_{12} & g_{11} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} l_{11} & l_{12} \\ l_{21} & l_{22} \end{bmatrix} \right)$$
$$= \frac{1}{2 \det(g_{ij})} \begin{bmatrix} g_{22}l_{11} - g_{21}l_{12} & * \\ * & * & * & * & * & * \end{bmatrix}$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ometria.

arzywizna Gaussa i

zywizna Gaussi

Odwzorowanie Weingartena

Krzywizna Gaussa oraz krzywizna średnia

Podsumowan

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Theorema Egregium i

Twierdzenie klasyfikacyjne

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką, oraz niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych wokół $p \in x(U)$.

$$K(p) = \frac{\det(l_{ij})}{\det(g_{ij})}, \quad oraz \qquad H(p) = \frac{g_{11}l_{22} - 2g_{12}l_{12} + g_{22}l_{11}}{2\det(g_{ij})}$$

Dowód:

Przypomnijmy, że $(L_{ij}) = (g_{ij})^{-1}(l_{ij})$. Mamy zatem

$$K(p) = \det(L_{ij}) = \det((g_{ij})^{-1}(l_{ij})) = \frac{\det(l_{ij})}{\det(g_{ii})}.$$

Podobnie

$$H(p) = \frac{1}{2} \operatorname{tr}(L_{ij}) = \frac{1}{2 \det(g_{ij})} \operatorname{tr} \left(\begin{bmatrix} g_{22} & -g_{21} \\ -g_{12} & g_{11} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} l_{11} & l_{12} \\ l_{21} & l_{22} \end{bmatrix} \right)$$
$$= \frac{1}{2 \det(g_{ij})} \begin{bmatrix} g_{22}l_{11} - g_{21}l_{12} & * \\ * & -g_{12}l_{21} + g_{11}l_{22} \end{bmatrix}$$

Flementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Krzywizna Gaussa oraz krzywizna średnia

Theorema Egregium i

Podsumowanie

Aby obliczyć krzywizny (średnią i Gaussa) powierzchni potrzebujemy następujące wielkości:

$$g_{11} = \langle x_1, x_1 \rangle, \qquad g_{12} = g_{21} = \langle x_1, x_2 \rangle, \qquad g_{22} = \langle x_2, x_2 \rangle,$$

$$n = \frac{x_1 \times x_2}{\|x_1 \times x_2\|} = \frac{x_1 \times x_2}{\sqrt{\det(g_{ij})}},$$

$$l_{11} = \langle n_1, x_1 \rangle, \qquad l_{12} = l_{21} = \langle n_2, x_1 \rangle, \qquad l_{22} = \langle n_2, x_2 \rangle,$$

$$K(p) = \frac{\det(l_{ij})}{\det(g_{ij})}, \qquad H(p) = \frac{g_{11}l_{22} - 2g_{12}l_{12} + g_{22}l_{11}}{2\det(g_{ij})}.$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

kierunkowe. zometria.

arzy wiziia Gaussa

rzywizna Gaussa

Odwzorowanie Weingartena

ruga forma podstawow

rzywizna Gaussa ora rzywizna średnia

Podsumowanie

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie gładką powierzchnią i niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych wokół $p \in M$. Oznaczmy przez $\overline{p} = x^{-1}(p)$.

Przypomnijmy orginalną definicję Gaussa krzywizny i zastąpmy pola przez odpowiednie całki:

$$K_{\mathfrak{G}}(p) = \lim_{T \to \{p\}} \frac{A(\widehat{n}(V))}{A(V)} = \frac{\int \int_{x^{-1}(V)} |\langle n_1 \times n_2, n \rangle| ds \, dt}{\int \int_{x^{-1}(V)} |\langle x_1 \times x_2, n \rangle| ds \, dt} = \frac{\int \int_{x^{-1}(V)} |\langle n_1 \times n_2, n \rangle| ds \, dt}{\int \int_{x^{-1}(V)} \sqrt{|\det(g_{ij})|} ds \, dt}$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

rzywizna Gaussa

zywizna Gaussa

dwzorowanie Weingartena

irzywizna Gaussa oraz

rzywizna średnia

Podsumowan

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie gładką powierzchnią i niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych wokół $p \in M$. Oznaczmy przez $\overline{p} = x^{-1}(p)$.

Przypomnijmy orginalną definicję Gaussa krzywizny i zastąpmy pola przez odpowiednie całki:

$$K_{\mathfrak{G}}(p) = \lim_{T \to \{p\}} \frac{A(\widehat{n}(V))}{A(V)} = \frac{\iint_{x^{-1}(V)} |\langle n_1 \times n_2, n \rangle| ds dt}{\iint_{x^{-1}(V)} |\langle x_1 \times x_2, n \rangle| ds dt} = \frac{\iint_{x^{-1}(V)} |\langle n_1 \times n_2, n \rangle| ds dt}{\iint_{x^{-1}(V)} \sqrt{|\det(g_{ij})|} ds dt}$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

12y WIZIIa Gaussa

zywizna Gaussa

dwzorowanie Weingartena

Krzywizna Gaussa oraz

Podsumowanie

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Niech $M\subset\mathbb{R}^3$ będzie gładką powierzchnią i niech $x\colon U\to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych wokół $p\in M$. Oznaczmy przez $\overline{p}=x^{-1}(p)$.

Przypomnijmy orginalną definicję Gaussa krzywizny i zastąpmy pola przez odpowiednie całki:

$$\begin{split} K_{\mathfrak{G}}(p) &= \lim_{T \to \{p\}} \frac{A(\widehat{n}(V))}{A(V)} = \frac{\int \int_{x^{-1}(V)} |\langle n_1 \times n_2, n \rangle| ds \, dt}{\int \int_{x^{-1}(V)} |\langle x_1 \times x_2, n \rangle| ds \, dt} = \\ &= \frac{\int \int_{x^{-1}(V)} |\langle n_1 \times n_2, n \rangle| ds \, dt}{\int \int_{x^{-1}(V)} \sqrt{|\det(g_{ij})|} ds \, dt}. \end{split}$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

normalne. I forma podstawowa

zometria.

Krzywizna Gaussa

ywizna Gaussa

dwzorowanie Weingartena

Krzywizna Gaussa oraz

Podeumowani

Agitacja na rzecz zgodności definicji

$$\iint_{x^{-1}(V)} |\langle n_1 \times n_2, n \rangle| ds dt = |\langle n_1(a_V) \times n_2(a_V), n(a_V) \rangle| A(x^{-1}(V))$$
$$\iint_{x^{-1}(V)} \sqrt{|\det(g_{ij})|} ds dt = \sqrt{|\det(g_{ij}(b_V))|} A(x^{-1}(V)).$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

(rzywizna Gaussa I

ywizna Gaussa

vzorowanie Weingartena

ruga forma podstawowa

rzywizna Gaussa oraz

Podsumowanie

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Theorema Egregium

Teraz użyjemy twierdzenia o wartości średniej które mówi, że dla każdego takiego zbioru V muszą istnieć takie punkty a_V , $b_V \in x^{-1}(V)$, że cała całka wyraża się jako wartość funkcji podcałkowej w tych punktach:

$$\iint_{x^{-1}(V)} |\langle n_1 \times n_2, n \rangle| ds dt = |\langle n_1(a_V) \times n_2(a_V), n(a_V) \rangle| A(x^{-1}(V)),$$

$$\iint_{x^{-1}(V)} \sqrt{|\det(g_{ij})|} ds dt = \sqrt{|\det(g_{ij}(b_V))|} A(x^{-1}(V)).$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

rzywizna Gaussa I

ywizna Gaussa

vzorowanie Weingartena

ruga forma podstawow

rzywizna średnia

Podsumowanie

Agitacja na rzecz zgodności definicji

$$\lim_{V \to \{p\}} \frac{A(\widehat{n}(V))}{A(V)} = \lim_{V \to \{p\}} \frac{|\langle n_1(a_V) \times n_2(a_V), n(a_V) \rangle | A(x^{-1}(V))}{\sqrt{|\det(g_{ij}(b_V))|} A(x^{-1}(V))} = \frac{|\langle n_1(\overline{p}) \times n_2(\overline{p}), n(\overline{p}) \rangle|}{\sqrt{|\det(g_{ij}(\overline{p}))|}}.$$

Z równań Weingartena na pochodne wektora normalnego $(n_i = -L_{1i}x_1 - L_{2i}x_2)$ otrzymujemy

$$n_1 \times n_2 = \left(-(L_{11}x_1 + L_{21}x_2) \right) \times \left(-(L_{21}x_1 + L_{22}x_2) \right) =$$

$$= (x_1 \times x_2)(L_{11}L_{22} - L_{21}L_{22}) = K(p)(x_1 \times x_2)$$

(jest to krzywizna K(p) zdefiniowana jako $\det(L_{ij})$)

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

-, ...

Odwzorowanie Weingartena

Druga forma podstawowa

Krzywizna Gaussa oraz crzywizna średnia

Podsumowanie

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Zauważmy, że skoro $V \to \{p\}$, więc $a_V \to \overline{p}$ oraz $b_V \to \overline{p}$. Mamy więc

$$\begin{split} \lim_{V \to \{p\}} \frac{A(\widehat{n}(V))}{A(V)} &= \lim_{V \to \{p\}} \frac{|\langle n_1(a_V) \times n_2(a_V), n(a_V) \rangle | A(x^{-1}(V))}{\sqrt{|\det(g_{ij}(b_V))|} | A(x^{-1}(V))} = \\ &= \frac{|\langle n_1(\overline{p}) \times n_2(\overline{p}), n(\overline{p}) \rangle |}{\sqrt{|\det(g_{ij}(\overline{p}))|}}. \end{split}$$

Z równań Weingartena na pochodne wektora normalnego $(n_i = -L_{1i}x_1 - L_{2i}x_2)$ otrzymujemy

$$n_1 \times n_2 = (-(L_{11}x_1 + L_{21}x_2)) \times (-(L_{21}x_1 + L_{22}x_2)) =$$

= $(x_1 \times x_2)(L_{11}L_{22} - L_{21}L_{22}) = K(p)(x_1 \times x_2)$

(jest to krzywizna K(p) zdefiniowana jako $\det(L_{ij})$).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

rzywizna Gaussa I

zywizna Gaussa

dwzorowanie Weingartena

Oruga forma podstawowa

Krzywizna Gaussa oraz

Podsumowanie

Agitacja na rzecz zgodności definicji

$$\begin{split} \lim_{V \to \{p\}} \frac{A(\widehat{n}(V))}{A(V)} &= \lim_{V \to \{p\}} \frac{|\langle n_1(a_V) \times n_2(a_V), n(a_V) \rangle | A(x^{-1}(V))}{\sqrt{|\det(g_{ij}(b_V))|} | A(x^{-1}(V))} = \\ &= \frac{|\langle n_1(\overline{p}) \times n_2(\overline{p}), n(\overline{p}) \rangle |}{\sqrt{|\det(g_{ij}(\overline{p}))|}}. \end{split}$$

Z równań Weingartena na pochodne wektora normalnego $(n_i = -L_{1i}x_1 - L_{2i}x_2)$ otrzymujemy

$$n_1 \times n_2 = (-(L_{11}x_1 + L_{21}x_2)) \times (-(L_{21}x_1 + L_{22}x_2)) =$$

= $(x_1 \times x_2)(L_{11}L_{22} - L_{21}L_{22}) = K(p)(x_1 \times x_2)$

(jest to krzywizna K(p) zdefiniowana jako $\det(L_{ij})$).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

ometria.

rzywizna Gaussa I

rzywizna Gaussa

dwzorowanie Weingartena

Oruga forma podstawow

Krzywizna Gaussa oraz

Podsumowanie

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Podstawiając wyliczony iloczyn wektorowy oraz korzystając z definicji wektora normalnego mamy

$$\langle \mathbf{n}_{1}(\overline{p}) \times \mathbf{n}_{2}(\overline{p}), \mathbf{n}(\overline{p}) \rangle = \pm K(p) \left\langle x_{1}(\overline{p}) \times x_{2}(\overline{p}), \frac{x_{1}(\overline{p}) \times x_{2}(\overline{p})}{\sqrt{\det(g_{ij}(\overline{p}))}} \right\rangle =$$

$$= \frac{\pm K(p)}{\sqrt{\det(g_{ij}(\overline{p}))}} ||x_{1} \times x_{2}||^{2} = \pm K(p) \sqrt{\det(g_{ij}(\overline{p}))},$$

zatem ostatecznie

$$K_{\mathfrak{G}}(p) = \lim_{V \to \{p\}} \frac{A(\widehat{n}(V))}{A(V)} = \frac{\pm K(p)\sqrt{\det(g_{ij}(\overline{p}))}}{\sqrt{\det(g_{ij}(\overline{p}))}} = \pm K(p)$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

arzywizna Gaussa I

uwzorowanie wenigariena

ruga forma podstawow

rzywizna Gaussa oraz rzywizna średnia

Podsumowani

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Podstawiając wyliczony iloczyn wektorowy oraz korzystając z definicji wektora normalnego mamy

$$\langle n_{1}(\overline{p}) \times n_{2}(\overline{p}), n(\overline{p}) \rangle = \pm K(p) \left\langle x_{1}(\overline{p}) \times x_{2}(\overline{p}), \frac{x_{1}(\overline{p}) \times x_{2}(\overline{p})}{\sqrt{\det(g_{ij}(\overline{p}))}} \right\rangle =$$

$$= \frac{\pm K(p)}{\sqrt{\det(g_{ij}(\overline{p}))}} ||x_{1} \times x_{2}||^{2} = \pm K(p) \sqrt{\det(g_{ij}(\overline{p}))},$$

zatem ostatecznie

$$K_{\mathfrak{S}}(p) = \lim_{V \to \{p\}} \frac{A(\widehat{n}(V))}{A(V)} = \frac{\pm K(p)\sqrt{\det(g_{ij}(\overline{p}))}}{\sqrt{\det(g_{ij}(\overline{p}))}} = \pm K(p)$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ometria.

'

dwzorowanie Weingartena

uga forma podstawowa

rzywizna Gaussa oraz

Podsumowanie

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Podstawiając wyliczony iloczyn wektorowy oraz korzystając z definicji wektora normalnego mamy

$$\langle n_1(\overline{p}) \times n_2(\overline{p}), n(\overline{p}) \rangle = \pm K(p) \left\langle x_1(\overline{p}) \times x_2(\overline{p}), \frac{x_1(\overline{p}) \times x_2(\overline{p})}{\sqrt{\det(g_{ij}(\overline{p}))}} \right\rangle =$$

$$= \frac{\pm K(p)}{\sqrt{\det(g_{ij}(\overline{p}))}} ||x_1 \times x_2||^2 = \pm K(p) \sqrt{\det(g_{ij}(\overline{p}))},$$

zatem ostatecznie

$$K_{\mathfrak{G}}(p) = \lim_{V \to \{p\}} \frac{A(\widehat{n}(V))}{A(V)} = \frac{\pm K(p)\sqrt{\det(g_{ij}(\overline{p}))}}{\sqrt{\det(g_{ij}(\overline{p}))}} = \pm K(p)$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

izy wiziia Gaussa i

'

dwzorowanie Weingartena

uga forma podstawowa

rzywizna Gaussa oraz

Podsumowanie

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Podstawiając wyliczony iloczyn wektorowy oraz korzystając z definicji wektora normalnego mamy

$$\langle n_1(\overline{p}) \times n_2(\overline{p}), n(\overline{p}) \rangle = \pm K(p) \left\langle x_1(\overline{p}) \times x_2(\overline{p}), \frac{x_1(\overline{p}) \times x_2(\overline{p})}{\sqrt{\det(g_{ij}(\overline{p}))}} \right\rangle =$$

$$= \frac{\pm K(p)}{\sqrt{\det(g_{ij}(\overline{p}))}} ||x_1 \times x_2||^2 = \pm K(p) \sqrt{\det(g_{ij}(\overline{p}))},$$

zatem ostatecznie

$$K_{\mathfrak{G}}(p) = \lim_{V \to \{p\}} \frac{A(\widehat{n}(V))}{A(V)} = \frac{\pm K(p)\sqrt{\det(g_{ij}(\overline{p}))}}{\sqrt{\det(g_{ij}(\overline{p}))}} = \pm K(p)$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ometria.

Ly WIZIIA Gaassa I

, ...

dwzorowanie Weingartena

ruga forma podstawowa

Krzywizna Gaussa oraz

Podsumowanie

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Theorema Egregium Twierdzenie Podstawiając wyliczony iloczyn wektorowy oraz korzystając z definicji wektora normalnego mamy

$$\langle n_1(\overline{p}) \times n_2(\overline{p}), n(\overline{p}) \rangle = \pm K(p) \left\langle x_1(\overline{p}) \times x_2(\overline{p}), \frac{x_1(\overline{p}) \times x_2(\overline{p})}{\sqrt{\det(g_{ij}(\overline{p}))}} \right\rangle =$$

$$= \frac{\pm K(p)}{\sqrt{\det(g_{ij}(\overline{p}))}} ||x_1 \times x_2||^2 = \pm K(p) \sqrt{\det(g_{ij}(\overline{p}))},$$

zatem ostatecznie

$$K_{\mathfrak{G}}(p) = \lim_{V \to \{p\}} \frac{A(\widehat{n}(V))}{A(V)} = \frac{\pm K(p)\sqrt{\det(g_{ij}(\overline{p}))}}{\sqrt{\det(g_{ij}(\overline{p}))}} = \pm K(p).$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ometria.

zy wiziia Gaussa i

, ...

dwzorowanie Weingartena

ruga forma podstawow

Krzywizna Gaussa oraz Krzywizna średnia

Podsumowanie

Agitacja na rzecz zgodności definicji

Theorema Egregium i Twierdzenie

Wykład 10

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyjne

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

kierunkowe. Izometria.

Krzywizna Gaussa I

rzywizna Gauss

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyjne

Symbole Christoffela

. . .

wiordzonio klasufikuja

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawow

Pochodne kierunkowe. Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyjne Symbole Christoffela

Theorema Egregium
Twierdzenie klasyfikujące

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

kierunkowe. Izometria.

(rzywizna Gaussa I

zywizna Gaussa

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyjne

Symbole Christoffela

Th...... ......

Turiardzania klacufikuiace

Symbole Christoffela

Przypomnijmy najpierw równania Weingartena:

$$n_i = -L_{1i}x_1 - L_{2i}x_2$$
.

Wyrażają one pochodne cząstkowe wektora normalnego w bazie $\{x_1, x_2, n\}$. Udowodnimy teraz podobne wzory dla drugich pochodnych cząstkowych x_{ii} .

Twierdzenie (Formuła Gaussa)

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką oraz niech $x: U \to N$ będzie lokalnych układem współrzędnych. Wtedy

$$x_{ij} = \Gamma_{ij}^{1} x_1 + \Gamma_{ij}^{2} x_2 + l_{ij} n.$$
 (10.1)

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

kierunkowe. Izometria.

zywizna Gaussa I

zywizna Gauss

Theorema Egregium i Twierdzenie dasyfikacyine

Symbole Christoffela

____

$$n_i = -L_{1i}x_1 - L_{2i}x_2$$
.

Wyrażają one pochodne cząstkowe wektora normalnego w bazie $\{x_1, x_2, n\}$. Udowodnimy teraz podobne wzory dla drugich pochodnych cząstkowych x_{ij} .

Twierdzenie (Formuła Gaussa)

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką oraz niech $x: U \to M$ będzie lokalnych układem współrzędnych. Wtedy

$$x_{ij} = \Gamma_{ij}^{1} x_{1} + \Gamma_{ij}^{2} x_{2} + l_{ij} n.$$
 (10.1)

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ierunkowe. zometria.

rzywizna Gaussa

rzywizna Gauss:

heorema Egregium i wierdzenie lasyfikacyjne

Symbole Christoffela

Theorema Egregium

Ponieważ $x_{ij} = x_{ji}$, więc natychmiast otrzymujemy pierwszą własność tych symboli:

$$\Gamma_{ij}^k = \Gamma_{ji}^k$$
, dla $k = 1, 2$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

> erunkowe. ometria.

rzywizna Gaussa I

zywizna Gaussa

Theorema Egregium i Twierdzenie

Symbole Christoffela

meorema Egregium

zometria.

rzywizna Gaussa

rzywizna Gaussa

heorema Egregium wierdzenie

Symbole Christoffela

Symbole emisionea

Theorema Egregium

vierdzenie klasyfikujące

Uwaga

Ponieważ funkcje Γ_{ij}^k zwane **symbolami Christoffela** nie pojawiły się jeszcze na tym wykładzie, możemy to sformułowanie przyjąć jako ich **definicję** (z resztą tak samo zdefiniowaliśmy torsję krzywej).

Ponieważ $x_{ij} = x_{ji}$, więc natychmiast otrzymujemy pierwszą własność tych symboli:

$$\Gamma_{ij}^k = \Gamma_{ji}^k$$
, dla $k = 1, 2$.

Dowód Formuly Gaussa:

Ponieważ układ $\{x_1, x_2, n\}$ tworzy bazę przestrzeni $\mathbb{R}^3$, więc muszą istnieć współczynniki Γ_{ij}^k oraz Q_{ij} takie, że

$$x_{ij} = \Gamma_{ij}^1 x_1 + \Gamma_{ij}^2 x_2 + Q_{ij} n.$$

Zrzutujmy ortogonalnie obie strony tego równania na wektory x_1 , x_2 i n:

$$\langle x_{ij}, x_1 \rangle = \Gamma_{ij}^1 g_{11} + \Gamma_{ij}^2 g_{12}$$
$$\langle x_{ij}, x_2 \rangle = \Gamma_{ij}^1 g_{21} + \Gamma_{ij}^2 g_{22}$$
$$\langle x_{ij}, n \rangle = Q_{ij}$$

Natychmiast z tego wynika, że $Q_{ij}=\langle x_{ij},n\rangle=\langle x_i,n_j\rangle=l_{ij}.$ Pozostałe dwa równania potraktujmy jako własności symboli Christoffela. Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

zywizna Gaussa

Theorema Egregium Twierdzenie klasyfikacyjne

Symbole Christoffela

Theorema Egregiun

Dowód Formuly Gaussa:

Ponieważ układ $\{x_1, x_2, n\}$ tworzy bazę przestrzeni $\mathbb{R}^3$, więc muszą istnieć współczynniki Γ_{ij}^k oraz Q_{ij} takie, że

$$x_{ij} = \Gamma_{ij}^1 x_1 + \Gamma_{ij}^2 x_2 + Q_{ij} n.$$

Zrzutujmy ortogonalnie obie strony tego równania na wektory x_1 , x_2 i n:

$$\langle x_{ij}, x_1 \rangle = \Gamma_{ij}^1 g_{11} + \Gamma_{ij}^2 g_{12}$$
$$\langle x_{ij}, x_2 \rangle = \Gamma_{ij}^1 g_{21} + \Gamma_{ij}^2 g_{22}$$
$$\langle x_{ij}, n \rangle = Q_{ij}$$

Natychmiast z tego wynika, że $Q_{ij} = \langle x_{ij}, n \rangle = \langle x_i, n_j \rangle = l_{ij}$. Pozostałe dwa równania potraktujmy jako własności symboli Christoffela.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

zywizna Gaussa

Theorema Egregium Twierdzenie klasyfikacyjne

Symbole Christoffela

Theorema Egregii

Dowód Formuly Gaussa:

Ponieważ układ $\{x_1, x_2, n\}$ tworzy bazę przestrzeni $\mathbb{R}^3$, więc muszą istnieć współczynniki Γ_{ij}^k oraz Q_{ij} takie, że

$$x_{ij} = \Gamma_{ij}^1 x_1 + \Gamma_{ij}^2 x_2 + Q_{ij} n.$$

Zrzutujmy ortogonalnie obie strony tego równania na wektory x_1 , x_2 i n:

$$\langle x_{ij}, x_1 \rangle = \Gamma_{ij}^1 g_{11} + \Gamma_{ij}^2 g_{12}$$

 $\langle x_{ij}, x_2 \rangle = \Gamma_{ij}^1 g_{21} + \Gamma_{ij}^2 g_{22}$
 $\langle x_{ij}, n \rangle = Q_{ij}$

Natychmiast z tego wynika, że $Q_{ij}=\langle x_{ij},n\rangle=\langle x_i,n_j\rangle=l_{ij}.$ Pozostałe dwa równania potraktujmy jako własności symboli Christoffela. Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

zometria.

rzywizna Gaussa i

zywizna Gaussa

Theorema Egregium Twierdzenie klasyfikacyjne

Symbole Christoffela

Theorema Egregiu

$$x_{ij} = \Gamma_{ii}^1 x_1 + \Gamma_{ii}^2 x_2 + Q_{ij} n.$$

Zrzutujmy ortogonalnie obie strony tego równania na wektory x_1 , x_2 i n:

muszą istnieć współczynniki Γ_{ii}^k oraz Q_{ij} takie, że

$$\langle x_{ij}, x_1 \rangle = \Gamma_{ij}^1 g_{11} + \Gamma_{ij}^2 g_{12}$$

 $\langle x_{ij}, x_2 \rangle = \Gamma_{ij}^1 g_{21} + \Gamma_{ij}^2 g_{22}$
 $\langle x_{ij}, n \rangle = Q_{ij}$

Natychmiast z tego wynika, że $Q_{ij} = \langle x_{ij}, n \rangle = \langle x_i, n_i \rangle = l_{ii}$. Pozostałe dwa równania potraktujmy jako własności symboli Christoffela.

Flementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Symbole Christoffela

Symbole Christoffela

neorema Egregium

wierdzenie klasyfiku

Lemat

Niech $M \to \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką i niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych. Dla wszystkich i, j = 1, 2 zachodzi

$$\begin{pmatrix} \Gamma_{ij}^1 \\ \Gamma_{ij}^2 \end{pmatrix} = \frac{1}{2} \begin{pmatrix} g_{11} & g_{12} \\ g_{21} & g_{22} \end{pmatrix}^{-1} \begin{pmatrix} \frac{\partial g_{j1}}{\partial u_i} + \frac{\partial g_{i1}}{\partial u_j} - \frac{\partial g_{ij}}{\partial u_1} \\ \frac{\partial g_{j2}}{\partial u_i} + \frac{\partial g_{i2}}{\partial u_j} - \frac{\partial g_{ij}}{\partial u_2} \end{pmatrix}$$

$$\frac{\partial g_{ij}}{\partial u_k} = \frac{\partial \langle x_i, x_j \rangle}{\partial u_k} = \left\langle \frac{\partial x_i}{\partial u_k}, x_j \right\rangle + \left\langle x_i, \frac{\partial x_j}{\partial u_k} \right\rangle = \langle x_{ik}, x_j \rangle + \langle x_i, x_{jk} \rangle.$$

Podobnie, permutując indeksy i, j, k (równocześnie pamiętając, że $g_{ij} = g_{ji}$, oraz $x_{ij} = x_{ji}$) otrzymujemy dwa kolejne równania:

$$\frac{\partial g_{ik}}{\partial u_j} = \langle x_{ij}, x_k \rangle + \langle x_i, x_{jk} \rangle$$

$$\frac{\partial g_{jk}}{\partial u_i} = \langle x_{ik}, x_j \rangle + \langle x_k, x_{ij} \rangle$$

Dodając drugie i trzecie równanie, a następnie odejmując pierwsze otrzymujemy:

$$\frac{1}{2}\left(\frac{\partial g_{ik}}{\partial u_j}+\frac{\partial g_{jk}}{\partial u_i}-\frac{\partial g_{ij}}{\partial u_k}\right)=\langle x_{ij},x_k\rangle.$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

rzywizna Gaussa I

Theorema Egregium

Symbole Christoffela

Theorema Egregium

Obliczmy pochodną cząstkową z gii:

$$\frac{\partial g_{ij}}{\partial u_k} = \frac{\partial \langle x_i, x_j \rangle}{\partial u_k} = \left\langle \frac{\partial x_i}{\partial u_k}, x_j \right\rangle + \left\langle x_i, \frac{\partial x_j}{\partial u_k} \right\rangle = \langle x_{ik}, x_j \rangle + \langle x_i, x_{jk} \rangle.$$

$$\frac{\partial g_{ik}}{\partial u_j} = \langle x_{ij}, x_k \rangle + \langle x_i, x_{jk} \rangle$$

$$\frac{\partial g_{jk}}{\partial u_i} = \langle x_{ik}, x_j \rangle + \langle x_k, x_{ij} \rangle$$

$$\frac{1}{2}\left(\frac{\partial g_{ik}}{\partial u_j}+\frac{\partial g_{jk}}{\partial u_i}-\frac{\partial g_{ij}}{\partial u_k}\right)=\langle x_{ij},x_k\rangle.$$

Flementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Symbole Christoffela

$$\frac{\partial g_{ij}}{\partial u_k} = \frac{\partial \langle x_i, x_j \rangle}{\partial u_k} = \left\langle \frac{\partial x_i}{\partial u_k}, x_j \right\rangle + \left\langle x_i, \frac{\partial x_j}{\partial u_k} \right\rangle = \langle x_{ik}, x_j \rangle + \langle x_i, x_{jk} \rangle.$$

Podobnie, permutując indeksy i, j, k (równocześnie pamiętając, że $g_{ij}=g_{ji}$, oraz $x_{ij}=x_{ji}$) otrzymujemy dwa kolejne równania:

$$\frac{\partial g_{ik}}{\partial u_j} = \langle x_{ij}, x_k \rangle + \langle x_i, x_{jk} \rangle$$

$$\frac{\partial g_{jk}}{\partial u_i} = \langle x_{ik}, x_j \rangle + \langle x_k, x_{ij} \rangle$$

Dodając drugie i trzecie równanie, a następnie odejmując pierwsze otrzymujemy:

$$\frac{1}{2}\left(\frac{\partial g_{ik}}{\partial u_j}+\frac{\partial g_{jk}}{\partial u_i}-\frac{\partial g_{ij}}{\partial u_k}\right)=\langle x_{ij},x_k\rangle.$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

Izometria.

rzywizna Gaussa I

zywizna Gauss

heorema Egregium i wierdzenie lasyfikacyjne

Symbole Christoffela

Theorems Egregium

$$\frac{\partial g_{ij}}{\partial u_k} = \frac{\partial \langle x_i, x_j \rangle}{\partial u_k} = \left\langle \frac{\partial x_i}{\partial u_k}, x_j \right\rangle + \left\langle x_i, \frac{\partial x_j}{\partial u_k} \right\rangle = \langle x_{ik}, x_j \rangle + \langle x_i, x_{jk} \rangle.$$

Podobnie, permutując indeksy i, j, k (równocześnie pamiętając, że $g_{ij}=g_{ji}$, oraz $x_{ij}=x_{ji}$) otrzymujemy dwa kolejne równania:

$$\frac{\partial g_{ik}}{\partial u_j} = \langle x_{ij}, x_k \rangle + \langle x_i, x_{jk} \rangle$$

$$\frac{\partial g_{jk}}{\partial u_i} = \langle x_{ik}, x_j \rangle + \langle x_k, x_{ij} \rangle$$

Dodając drugie i trzecie równanie, a następnie odejmując pierwsze otrzymujemy:

$$\frac{1}{2}\left(\frac{\partial g_{ik}}{\partial u_i}+\frac{\partial g_{jk}}{\partial u_i}-\frac{\partial g_{ij}}{\partial u_k}\right)=\langle x_{ij},x_k\rangle.$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

-, ...

zywizna Gauss

heorema Egregium wierdzenie dasyfikacyine

Symbole Christoffela

Theorems Earonium

Z drugiej strony na podstawie formuły Gaussa mamy

$$\langle x_{ij}, x_k \rangle = \Gamma_{ij}^1 \langle x_1, x_k \rangle + \Gamma_{ij}^2 \langle x_2, x_k \rangle = \sum_{r=1}^2 \Gamma_{ij}^r g_{rk},$$

czyli

$$\sum_{r=1}^{2} \Gamma_{ij}^{r} g_{rk} = \frac{1}{2} \left(\frac{\partial g_{ik}}{\partial u_{j}} + \frac{\partial g_{jk}}{\partial u_{i}} - \frac{\partial g_{ij}}{\partial u_{k}} \right).$$

Wystarczy teraz to równanie zapisać w postaci macierzowej:

$$\begin{pmatrix} g_{11} & g_{12} \\ g_{21} & g_{22} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \Gamma_{ij}^1 \\ \Gamma_{ij}^2 \end{pmatrix} = \frac{1}{2} \begin{pmatrix} \frac{\partial g_{i1}}{\partial u_j} + \frac{\partial g_{j1}}{\partial u_i} - \frac{\partial g_{ij}}{\partial u_1} \\ \frac{\partial g_{i2}}{\partial u_j} + \frac{\partial g_{j2}}{\partial u_i} - \frac{\partial g_{ij}}{\partial u_2} \end{pmatrix}$$

i pomnożyć z lewej strony przez $(g_{ij})^{-1}$ aby otrzymać szukane przedstawienie Γ_{ii}^k .

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

rzywizna Gauss

Theorema Egregium i Twierdzenie klasvfikacvine

Symbole Christoffela

$$\langle x_{ij}, x_k \rangle = \Gamma_{ij}^1 \langle x_1, x_k \rangle + \Gamma_{ij}^2 \langle x_2, x_k \rangle = \sum_{r=1}^2 \Gamma_{ij}^r g_{rk},$$

czyli

$$\sum_{r=1}^{2} \Gamma_{ij}^{r} g_{rk} = \frac{1}{2} \left(\frac{\partial g_{ik}}{\partial u_{j}} + \frac{\partial g_{jk}}{\partial u_{i}} - \frac{\partial g_{ij}}{\partial u_{k}} \right).$$

Wystarczy teraz to równanie zapisać w postaci macierzowej

$$\begin{pmatrix} g_{11} & g_{12} \\ g_{21} & g_{22} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \Gamma_{ij}^1 \\ \Gamma_{ij}^2 \end{pmatrix} = \frac{1}{2} \begin{pmatrix} \frac{\partial g_{i1}}{\partial u_j} + \frac{\partial g_{j1}}{\partial u_i} - \frac{\partial g_{ij}}{\partial u_1} \\ \frac{\partial g_{i2}}{\partial u_j} + \frac{\partial g_{j2}}{\partial u_i} - \frac{\partial g_{ij}}{\partial u_2} \end{pmatrix}$$

i pomnożyć z lewej strony przez $(g_{ij})^{-1}$ aby otrzymać szukane przedstawienie Γ_{ii}^k .

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

azywiziia Gaussa i

rzywizna Gauss

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyjne

Symbole Christoffela

-

$$\langle x_{ij}, x_k \rangle = \Gamma_{ij}^1 \langle x_1, x_k \rangle + \Gamma_{ij}^2 \langle x_2, x_k \rangle = \sum_{r=1}^2 \Gamma_{ij}^r g_{rk},$$

czyli

$$\sum_{r=1}^{2} \Gamma_{ij}^{r} g_{rk} = \frac{1}{2} \left(\frac{\partial g_{ik}}{\partial u_{j}} + \frac{\partial g_{jk}}{\partial u_{i}} - \frac{\partial g_{ij}}{\partial u_{k}} \right).$$

Wystarczy teraz to równanie zapisać w postaci macierzowej:

$$\left(\begin{array}{cc} g_{11} & g_{12} \\ g_{21} & g_{22} \end{array} \right) \left(\begin{array}{c} \Gamma^1_{ij} \\ \Gamma^2_{ij} \end{array} \right) = \frac{1}{2} \left(\begin{array}{c} \frac{\partial g_{i1}}{\partial u_j} + \frac{\partial g_{j1}}{\partial u_i} - \frac{\partial g_{ij}}{\partial u_1} \\ \frac{\partial g_{i2}}{\partial u_j} + \frac{\partial g_{j2}}{\partial u_i} - \frac{\partial g_{ij}}{\partial u_2} \end{array} \right),$$

i pomnożyć z lewej strony przez $(g_{ij})^{-1}$ aby otrzymać szukane przedstawienie Γ_{ij}^k .

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

zometria.

izywiziia Gaussa i

zywizna Gauss

Theorema Egregium i Twierdzenie dasyfikacyine

Symbole Christoffela

_____

$$\langle x_{ij}, x_k \rangle = \Gamma_{ij}^1 \langle x_1, x_k \rangle + \Gamma_{ij}^2 \langle x_2, x_k \rangle = \sum_{r=1}^2 \Gamma_{ij}^r g_{rk},$$

czyli

$$\sum_{r=1}^{2} \Gamma_{ij}^{r} g_{rk} = \frac{1}{2} \left(\frac{\partial g_{ik}}{\partial u_{j}} + \frac{\partial g_{jk}}{\partial u_{i}} - \frac{\partial g_{ij}}{\partial u_{k}} \right).$$

Wystarczy teraz to równanie zapisać w postaci macierzowej:

$$\begin{pmatrix} g_{11} & g_{12} \\ g_{21} & g_{22} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \Gamma_{ij}^1 \\ \Gamma_{ij}^2 \end{pmatrix} = \frac{1}{2} \begin{pmatrix} \frac{\partial g_{i1}}{\partial u_j} + \frac{\partial g_{j1}}{\partial u_i} - \frac{\partial g_{ij}}{\partial u_1} \\ \frac{\partial g_{i2}}{\partial u_j} + \frac{\partial g_{j2}}{\partial u_i} - \frac{\partial g_{ij}}{\partial u_2} \end{pmatrix},$$

i pomnożyć z lewej strony przez $(g_{ij})^{-1}$ aby otrzymać szukane przedstawienie Γ_{ii}^k .

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ometria.

-, ...

zywizna Gauss

Fheorema Egregium i Fwierdzenie klasyfikacyjne

Symbole Christoffela

Niec $M \subset \mathbb{R}^3$ będzie powierzchnią gładką, oraz niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych. Wtedy zachodzą następujące równości.

Równanie Gaussa:

$$l_{11}l_{22} - l_{12}^2 = \sum_{r=1}^2 g_{1r} \left[\frac{\partial \Gamma_{22}^r}{\partial u_1} - \frac{\partial \Gamma_{21}^r}{\partial u_2} + \sum_{m=1}^2 \left(\Gamma_{22}^m \Gamma_{m1}^r - \Gamma_{21}^m \Gamma_{m2}^r \right) \right]$$

Równania Codazziego-Mainardiego:

$$\begin{split} \frac{\partial l_{12}}{\partial u_1} - \frac{\partial l_{11}}{\partial u_2} + \sum_{r=1}^{2} \left(\Gamma_{12}^r l_{r1} - \Gamma_{11}^r l_{r2} \right) &= 0 \\ \frac{\partial l_{22}}{\partial u_1} - \frac{\partial l_{21}}{\partial u_2} + \sum_{r=1}^{2} \left(\Gamma_{22}^r l_{r1} - \Gamma_{21}^r l_{r2} \right) &= 0 \end{split}$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ometria.

rzywizna Gaussa I

rzywizna Gauss:

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyine

Symbole Christoffela

_____

Równanie Gaussa:

$$l_{11}l_{22}-l_{12}^2 = \sum_{r=1}^2 g_{1r} \left[\frac{\partial \Gamma_{22}^r}{\partial u_1} - \frac{\partial \Gamma_{21}^r}{\partial u_2} + \sum_{m=1}^2 \left(\Gamma_{22}^m \Gamma_{m1}^r - \Gamma_{21}^m \Gamma_{m2}^r \right) \right].$$

Równania Codazziego-Mainardiego:

$$\frac{\partial l_{12}}{\partial u_1} - \frac{\partial l_{11}}{\partial u_2} + \sum_{r=1}^{2} \left(\Gamma_{12}^r l_{r1} - \Gamma_{11}^r l_{r2} \right) = 0$$

$$\frac{\partial l_{22}}{\partial u_1} - \frac{\partial l_{21}}{\partial u_2} + \sum_{r=1}^{2} \left(\Gamma_{22}^r l_{r1} - \Gamma_{21}^r l_{r2} \right) = 0$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ometria.

Zy Wiziia Gaussa i

zywizna Gaussa

Theorema Egregium i Twierdzenie

Symbole Christoffela

Th...... F.....

Równanie Gaussa:

$$l_{11}l_{22}-l_{12}^2 = \sum_{r=1}^2 g_{1r} \left[\frac{\partial \Gamma_{22}^r}{\partial u_1} - \frac{\partial \Gamma_{21}^r}{\partial u_2} + \sum_{m=1}^2 \left(\Gamma_{22}^m \Gamma_{m1}^r - \Gamma_{21}^m \Gamma_{m2}^r \right) \right].$$

Równania Codazziego-Mainardiego:

$$\frac{\partial l_{12}}{\partial u_1} - \frac{\partial l_{11}}{\partial u_2} + \sum_{r=1}^{2} \left(\Gamma_{12}^r l_{r1} - \Gamma_{11}^r l_{r2} \right) = 0$$

$$\frac{\partial l_{22}}{\partial u_1} - \frac{\partial l_{21}}{\partial u_2} + \sum_{r=1}^{2} \left(\Gamma_{22}^r l_{r1} - \Gamma_{21}^r l_{r2} \right) = 0$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma

erunkowe. ometria.

Ly wiziia Gaussa

zywizna Gaussa

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyine

Symbole Christoffela

____

Twierdzenie klasufikujac

Udowodnimy tylko Równania Codazziego-Mainardiego, równanie Gaussa pozostawiając jako ćwiczenie.

Chociaż równania te wyglądają groźnie, ich dowód sprowadza się do bardzo prostego faktu: trzecie pochodne cząstkowe są sobie równe bez względu na kolejność różniczkowania:

$$x_{ijk} = x_{ikj}$$
.

Dowód:

Przypomnijmy formułę Gaussa:

$$x_{ij} = \Gamma_{ij}^1 x_1 + \Gamma_{ij}^2 x_2 + l_{ij} n_i$$

a następnie zróżniczkujmy ją względem u_k :

$$x_{ijk} = \frac{\partial \Gamma_{ij}^1}{\partial u_k} x_1 + \Gamma_{ij}^1 x_{1k} + \frac{\partial \Gamma_{ij}^2}{\partial u_k} x_2 + \Gamma_{ij}^2 x_{2k} + \frac{\partial l_{ij}}{\partial u_k} n + l_{ij} n_k$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

rzywizna Gaussa

Theorema Egregium Twierdzenie Klasyfikacyjne

Symbole Christoffela

Theorema Egregium

Udowodnimy tylko Równania Codazziego-Mainardiego, równanie Gaussa pozostawiając jako ćwiczenie. Chociaż równania te wyglądają groźnie, ich dowód sprowadza się do bardzo prostego faktu: trzecie pochodne cząstkowe są sobie równe bez względu na kolejność różniczkowania:

$$x_{ijk} = x_{ikj}$$
.

Dowód

Przypomnijmy formułę Gaussa:

$$x_{ij} = \Gamma_{ij}^1 x_1 + \Gamma_{ij}^2 x_2 + l_{ij} n$$

a następnie zróżniczkujmy ją względem u_k

$$x_{ijk} = \frac{\partial \Gamma_{ij}^1}{\partial u_k} x_1 + \Gamma_{ij}^1 x_{1k} + \frac{\partial \Gamma_{ij}^2}{\partial u_k} x_2 + \Gamma_{ij}^2 x_{2k} + \frac{\partial l_{ij}}{\partial u_k} n + l_{ij} n_k$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

ormalne. I for odstawowa

ierunkowe. zometria.

rzywizna Gaussa

zywizna Gaussa

heorema Egregium wierdzenie dasyfikacyjne

Symbole Christoffela

Theorema Egre

Udowodnimy tylko Równania Codazziego-Mainardiego, równanie Gaussa pozostawiając jako ćwiczenie. Chociaż równania te wyglądają groźnie, ich dowód sprowadza się do bardzo prostego faktu: trzecie pochodne cząstkowe są sobie równe bez względu na kolejność różniczkowania:

$$x_{ijk} = x_{ikj}$$
.

Dowód:

Przypomnijmy formułę Gaussa:

$$x_{ij} = \Gamma_{ij}^1 x_1 + \Gamma_{ij}^2 x_2 + l_{ij} n,$$

a następnie zróżniczkujmy ją względem u_k :

$$x_{ijk} = \frac{\partial \Gamma_{ij}^{1}}{\partial u_{k}} x_{1} + \Gamma_{ij}^{1} x_{1k} + \frac{\partial \Gamma_{ij}^{2}}{\partial u_{k}} x_{2} + \Gamma_{ij}^{2} x_{2k} + \frac{\partial l_{ij}}{\partial u_{k}} n + l_{ij} n_{k}$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

ormalne. I for odstawowa

ierunkowe. zometria.

zywizna Gaussa I

ywizna Gaussa

heorema Egregium wierdzenie lasyfikacyjne

Symbole Christoffela

Theorema Egregi

vierdzenie klasyfikują

$$x_{ijk} = x_{ikj}$$
.

Dowód:

Przypomnijmy formułę Gaussa:

$$x_{ij} = \Gamma_{ij}^1 x_1 + \Gamma_{ij}^2 x_2 + l_{ij} n,$$

a następnie zróżniczkujmy ją względem u_k :

$$x_{ijk} = \frac{\partial \Gamma_{ij}^1}{\partial u_k} x_1 + \Gamma_{ij}^1 x_{1k} + \frac{\partial \Gamma_{ij}^2}{\partial u_k} x_2 + \Gamma_{ij}^2 x_{2k} + \frac{\partial l_{ij}}{\partial u_k} n + l_{ij} n_k.$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

ormalne. I foi odstawowa

erunkowe. ometria.

zywizna Gaussa i

zywizna Gaussa

heorema Egregium wierdzenie lasyfikacyjne

Symbole Christoffela

Theorema Egregi

$$x_{ijk} = \frac{\partial \Gamma_{ij}^{1}}{\partial u_{k}} x_{1} + \Gamma_{ij}^{1} \underbrace{\left(\Gamma_{1k}^{2} x_{1} + \Gamma_{1k}^{2} x_{2} + l_{1k} n\right)}_{x_{1k}} + \frac{\partial_{ij}^{2}}{\partial u_{k}} x_{2} + \Gamma_{ij}^{2} \underbrace{\left(\Gamma_{2k}^{1} x_{1} + \Gamma_{2k}^{2} x_{2} + l_{2k} n\right)}_{x_{2k}} + \frac{\partial l_{ij}}{\partial u_{k}} n + l_{ij} \underbrace{\left(-L_{1k} x_{1} - L_{2k} x_{2}\right)}_{n_{k}} =$$

$$= \underbrace{\left[\frac{\partial \Gamma_{ij}^{1}}{\partial u_{k}} + \Gamma_{ij}^{1} \Gamma_{1k}^{1} + \Gamma_{ij}^{2} \Gamma_{2k}^{2} - l_{ij} L_{1k}\right]}_{n_{k}} x_{1} +$$

$$+ \underbrace{\left[\frac{\partial \Gamma_{ij}^{2}}{\partial u_{k}} + \Gamma_{ij}^{1} \Gamma_{1k}^{2} + \Gamma_{ij}^{2} \Gamma_{2k}^{2} - l_{ij} L_{2k}\right]}_{n_{k}} x_{2} +$$

$$+ \underbrace{\left[\Gamma_{ij}^{1} l_{1k} + \Gamma_{ij}^{2} l_{2k} + \frac{\partial l_{ij}}{\partial u_{k}}\right]}_{n_{k}} n = Ax_{1} + Bx_{2} + Cn.$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

owierzchnie w $\mathbb{R}^3$

/ektory styczne i ormalne. I forma odstawowa

metria.

arzywizna Gaussa i

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyjne

Symbole Christoffela

Theorema Egregium

$$x_{ijk} = \frac{\partial \Gamma_{ij}^{1}}{\partial u_{k}} x_{1} + \Gamma_{ij}^{1} \underbrace{\left(\Gamma_{1k}^{2} x_{1} + \Gamma_{1k}^{2} x_{2} + l_{1k} n\right)}_{x_{1k}} + \underbrace{\frac{\partial^{2}_{ij}}{\partial u_{k}} x_{2} + \Gamma^{2}_{ij} \underbrace{\left(\Gamma_{2k}^{1} x_{1} + \Gamma_{2k}^{2} x_{2} + l_{2k} n\right)}_{x_{2k}} + \underbrace{\frac{\partial l_{ij}}{\partial u_{k}} n + l_{ij} \underbrace{\left(-L_{1k} x_{1} - L_{2k} x_{2}\right)}_{n_{k}} = \underbrace{\left[\frac{\partial \Gamma_{ij}^{1}}{\partial u_{k}} + \Gamma_{ij}^{1} \Gamma_{1k}^{1} + \Gamma_{ij}^{2} \Gamma_{2k}^{2} - l_{ij} L_{1k}\right] x_{1} + \underbrace{\left[\frac{\partial \Gamma_{ij}^{2}}{\partial u_{k}} + \Gamma_{ij}^{1} \Gamma_{1k}^{2} + \Gamma_{ij}^{2} \Gamma_{2k}^{2} - l_{ij} L_{2k}\right] x_{2} + \underbrace{\left[\Gamma_{ij}^{1} l_{1k} + \Gamma_{ij}^{2} l_{2k} + \frac{\partial l_{ij}}{\partial u_{k}}\right] n = Ax_{1} + Bx_{2} + Cn.}$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ometria.

Grzywizna Gaussa I

Theorema Egregium i Twierdzenie

Symbole Christoffela

Theorema Egregium

$$x_{ijk} = \frac{\partial \Gamma_{ij}^{1}}{\partial u_{k}} x_{1} + \Gamma_{ij}^{1} \underbrace{\left(\Gamma_{1k}^{2} x_{1} + \Gamma_{1k}^{2} x_{2} + l_{1k} n\right)}_{x_{1k}} + \frac{\partial_{ij}^{2}}{\partial u_{k}} x_{2} + \Gamma_{ij}^{2} \underbrace{\left(\Gamma_{2k}^{1} x_{1} + \Gamma_{2k}^{2} x_{2} + l_{2k} n\right)}_{x_{2k}} + \frac{\partial l_{ij}}{\partial u_{k}} n + l_{ij} \underbrace{\left(-L_{1k} x_{1} - L_{2k} x_{2}\right)}_{n_{k}} =$$

$$= \underbrace{\left[\frac{\partial \Gamma_{ij}^{1}}{\partial u_{k}} + \Gamma_{ij}^{1} \Gamma_{1k}^{1} + \Gamma_{ij}^{2} \Gamma_{2k}^{2} - l_{ij} L_{1k}\right]}_{n_{k}} x_{1} +$$

$$+ \underbrace{\left[\frac{\partial \Gamma_{ij}^{2}}{\partial u_{k}} + \Gamma_{ij}^{1} \Gamma_{1k}^{2} + \Gamma_{ij}^{2} \Gamma_{2k}^{2} - l_{ij} L_{2k}\right]}_{n_{k}} x_{2} +$$

$$+ \underbrace{\left[\Gamma_{ij}^{1} l_{1k} + \Gamma_{ij}^{2} l_{2k} + \frac{\partial l_{ij}}{\partial u_{k}}\right]}_{n_{k}} n = Ax_{1} + Bx_{2} + Cn.$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

Theorema Egregium

Symbole Christoffela

Theorema Egregium

$$x_{ijk} = \frac{\partial \Gamma_{ij}^{1}}{\partial u_{k}} x_{1} + \Gamma_{ij}^{1} \underbrace{\left(\Gamma_{1k}^{2} x_{1} + \Gamma_{1k}^{2} x_{2} + l_{1k} n\right)}_{x_{1k}} + \frac{\partial_{ij}^{2}}{\partial u_{k}} x_{2} + \Gamma_{ij}^{2} \underbrace{\left(\Gamma_{2k}^{1} x_{1} + \Gamma_{2k}^{2} x_{2} + l_{2k} n\right)}_{x_{2k}} + \frac{\partial l_{ij}}{\partial u_{k}} n + l_{ij} \underbrace{\left(-L_{1k} x_{1} - L_{2k} x_{2}\right)}_{n_{k}} = \begin{bmatrix} \frac{\partial \Gamma_{ij}^{1}}{\partial u_{k}} + \Gamma_{ij}^{1} \Gamma_{1k}^{1} + \Gamma_{ij}^{2} \Gamma_{2k}^{2} - l_{ij} L_{1k} \end{bmatrix} x_{1} + \begin{bmatrix} \frac{\partial \Gamma_{ij}^{2}}{\partial u_{k}} + \Gamma_{ij}^{1} \Gamma_{1k}^{2} + \Gamma_{ij}^{2} \Gamma_{2k}^{2} - l_{ij} L_{2k} \end{bmatrix} x_{2} + \\ + \begin{bmatrix} \Gamma_{ij}^{1} l_{1k} + \Gamma_{ij}^{2} l_{2k} + \frac{\partial l_{ij}}{\partial u_{k}} \end{bmatrix} n = Ax_{1} + Bx_{2} + Cn.$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

heorema Egregium wierdzenie lasyfikacyjne

Symbole Christoffela

Theorema Eg

$$x_{ijk} = \frac{\partial \Gamma_{ij}^{1}}{\partial u_{k}} x_{1} + \Gamma_{ij}^{1} \underbrace{\left(\Gamma_{1k}^{2} x_{1} + \Gamma_{1k}^{2} x_{2} + l_{1k} n\right)}_{x_{1k}} + \frac{\partial_{ij}^{2}}{\partial u_{k}} x_{2} + \Gamma_{ij}^{2} \underbrace{\left(\Gamma_{2k}^{1} x_{1} + \Gamma_{2k}^{2} x_{2} + l_{2k} n\right)}_{x_{2k}} + \frac{\partial l_{ij}}{\partial u_{k}} n + l_{ij} \underbrace{\left(-L_{1k} x_{1} - L_{2k} x_{2}\right)}_{n_{k}} =$$

$$= \left[\frac{\partial \Gamma_{ij}^{1}}{\partial u_{k}} + \Gamma_{ij}^{1} \Gamma_{1k}^{1} + \Gamma_{ij}^{2} \Gamma_{2k}^{2} - l_{ij} L_{1k}\right] x_{1} + \left[\frac{\partial \Gamma_{ij}^{2}}{\partial u_{k}} + \Gamma_{ij}^{1} \Gamma_{1k}^{2} + \Gamma_{ij}^{2} \Gamma_{2k}^{2} - l_{ij} L_{2k}\right] x_{2} + \left[\Gamma_{ij}^{1} l_{1k} + \Gamma_{ij}^{2} l_{2k} + \frac{\partial l_{ij}}{\partial u_{k}}\right] n = Ax_{1} + Bx_{2} + Cn.$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

kierunkowe. Izometria.

. . .

Theorema Egregium Twierdzenie klasyfikacyjne

Symbole Christoffela

Theorema Egreg

$$x_{ijk} = \frac{\partial \Gamma_{ij}^{1}}{\partial u_{k}} x_{1} + \Gamma_{ij}^{1} \underbrace{\left(\Gamma_{1k}^{2} x_{1} + \Gamma_{1k}^{2} x_{2} + l_{1k} n\right)}_{x_{1k}} + \frac{\partial_{ij}^{2}}{\partial u_{k}} x_{2} + \Gamma_{ij}^{2} \underbrace{\left(\Gamma_{2k}^{1} x_{1} + \Gamma_{2k}^{2} x_{2} + l_{2k} n\right)}_{x_{2k}} + \frac{\partial l_{ij}}{\partial u_{k}} n + l_{ij} \underbrace{\left(-L_{1k} x_{1} - L_{2k} x_{2}\right)}_{n_{k}} =$$

$$= \left[\frac{\partial \Gamma_{ij}^{1}}{\partial u_{k}} + \Gamma_{ij}^{1} \Gamma_{1k}^{1} + \Gamma_{ij}^{2} \Gamma_{2k}^{2} - l_{ij} L_{1k}\right] x_{1} + \left[\frac{\partial \Gamma_{ij}^{2}}{\partial u_{k}} + \Gamma_{ij}^{1} \Gamma_{1k}^{2} + \Gamma_{ij}^{2} \Gamma_{2k}^{2} - l_{ij} L_{2k}\right] x_{2} + \left[\Gamma_{ij}^{1} l_{1k} + \Gamma_{ij}^{2} l_{2k} + \frac{\partial l_{ij}}{\partial u_{k}}\right] n = Ax_{1} + Bx_{2} + Cn.$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

V/I.

podstawowa

Krzywizna Gaussa I

Krzywizna Gaussa II

Theorema Egregium Twierdzenie klasyfikacyjne

Symbole Christoffela

Theorema Egreg

Zamieniając miejscami j i k otrzymujemy

$$x_{ikj} = \left[\frac{\partial \Gamma_{ik}^{1}}{\partial u_{j}} + \Gamma_{ik}^{1} \Gamma_{1j}^{1} + \Gamma_{ik}^{2} \Gamma_{2j}^{2} - l_{ik} L_{1j} \right] x_{1} +$$

$$+ \left[\frac{\partial \Gamma_{ik}^{2}}{\partial u_{j}} + \Gamma_{ik}^{1} \Gamma_{1j}^{2} + \Gamma_{ik}^{2} \Gamma_{2j}^{2} - l_{ik} L_{2j} \right] x_{2} +$$

$$+ \left[\Gamma_{ik}^{1} l_{1j} + \Gamma_{ik}^{2} l_{2j} + \frac{\partial l_{ik}}{\partial u_{j}} \right] n =$$

$$= A' x_{1} + B' x_{2} + C' n.$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

rzywizna Gaus:

Theorema Egregium i Twierdzenie dasyfikacyine

Symbole Christoffela

____

Zamieniając miejscami j i k otrzymujemy

$$x_{ikj} = \left[\frac{\partial \Gamma_{ik}^{1}}{\partial u_{j}} + \Gamma_{ik}^{1} \Gamma_{1j}^{1} + \Gamma_{ik}^{2} \Gamma_{2j}^{2} - l_{ik} L_{1j} \right] x_{1} +$$

$$+ \left[\frac{\partial \Gamma_{ik}^{2}}{\partial u_{j}} + \Gamma_{ik}^{1} \Gamma_{1j}^{2} + \Gamma_{ik}^{2} \Gamma_{2j}^{2} - l_{ik} L_{2j} \right] x_{2} +$$

$$+ \left[\Gamma_{ik}^{1} l_{1j} + \Gamma_{ik}^{2} l_{2j} + \frac{\partial l_{ik}}{\partial u_{j}} \right] n =$$

$$= A' x_{1} + B' x_{2} + C' n.$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

Izometria.

Krzywizna Gaussa I

rzywizna Gaus

Theorema Egregium Twierdzenie klasyfikacyjne

Symbole Christoffela

Th....... F......

wiordzonio blasufibuiaco

Ponieważ wynik różniczkowania nie zależy od kolejności wyboru zmiennych, więc współczynniki tych przedstawień muszą być sobie równe:

$$\Gamma^1_{ij}l_{1k} + \Gamma^2_{ij}l_{2k} + \frac{\partial l_{ij}}{\partial u_k} = \Gamma^1_{ik}l_{1j} + \Gamma^2_{ik}l_{2j} + \frac{\partial l_{ik}}{\partial u_j}, \qquad (C = C').$$

Odpowiednio grupując otrzymujemy

$$\frac{\partial l_{ij}}{\partial u_k} - \frac{\partial l_{ik}}{\partial u_j} + \left(\Gamma_{ij}^1 l_{1k} - \Gamma_{ik}^1 l_{1j}\right) + \Gamma_{ij}^2 l_{2k} - \Gamma_{ik}^2 l_{2j} =
= \frac{\partial l_{12}}{\partial u_1} - \frac{\partial l_{11}}{\partial u_2} + \sum_{r=1}^2 \left(\Gamma_{12}^r l_{r1} - \Gamma_{11}^r l_{r2}\right) = 0.$$

Ostatecznie podstawiając (i = 1, j = 2, k = 1) [odpowiednio: (i = 2, j = 2, k = 1)] otrzymujemy pierwsze [drugie] równanie Codazziego-Mainardiego.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

zometria.

(rzywizna Gaussa I

zywizna Gaussa

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyjne

Symbole Christoffela

Theorems Fareaium

$$\Gamma_{ij}^{1}l_{1k} + \Gamma_{ij}^{2}l_{2k} + \frac{\partial l_{ij}}{\partial u_{k}} = \Gamma_{ik}^{1}l_{1j} + \Gamma_{ik}^{2}l_{2j} + \frac{\partial l_{ik}}{\partial u_{j}}, \qquad (C = C').$$

Odpowiednio grupując otrzymujemy

$$\begin{split} \frac{\partial l_{ij}}{\partial u_k} - \frac{\partial l_{ik}}{\partial u_j} + \left(\Gamma^1_{ij}l_{1k} - \Gamma^1_{ik}l_{1j}\right) + \Gamma^2_{ij}l_{2k} - \Gamma^2_{ik}l_{2j} = \\ = \frac{\partial l_{12}}{\partial u_1} - \frac{\partial l_{11}}{\partial u_2} + \sum_{r=1}^2 \left(\Gamma^r_{12}l_{r1} - \Gamma^r_{11}l_{r2}\right) = 0. \end{split}$$

Ostatecznie podstawiając (i = 1, j = 2, k = 1) [odpowiednio: (i = 2, j = 2, k = 1)] otrzymujemy pierwsze [drugie] równanie Codazziego-Mainardiego.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

zometria.

rzywizna Gaussa i

ywizna Gaussa

heorema Egregium i wierdzenie lasyfikacyjne

Symbole Christoffela

Theorems Egregium

$$\Gamma_{ij}^{1}l_{1k} + \Gamma_{ij}^{2}l_{2k} + \frac{\partial l_{ij}}{\partial u_{k}} = \Gamma_{ik}^{1}l_{1j} + \Gamma_{ik}^{2}l_{2j} + \frac{\partial l_{ik}}{\partial u_{j}}, \qquad (C = C').$$

Odpowiednio grupując otrzymujemy

$$\begin{split} \frac{\partial l_{ij}}{\partial u_k} - \frac{\partial l_{ik}}{\partial u_j} + \left(\Gamma_{ij}^1 l_{1k} - \Gamma_{ik}^1 l_{1j}\right) + \Gamma_{ij}^2 l_{2k} - \Gamma_{ik}^2 l_{2j} = \\ &= \frac{\partial l_{12}}{\partial u_1} - \frac{\partial l_{11}}{\partial u_2} + \sum_{r=1}^2 \left(\Gamma_{12}^r l_{r1} - \Gamma_{11}^r l_{r2}\right) = 0. \end{split}$$

Ostatecznie podstawiając (i=1, j=2, k=1) [odpowiednio: (i=2, j=2, k=1)] otrzymujemy pierwsze [drugie] równanie Codazziego-Mainardiego.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

zometria.

rzywizna Gaussa i

zywizna Gaussa

heorema Egregium i wierdzenie lasyfikacyjne

Symbole Christoffela

Theorems Egregium

Zadanie

Udowodnić Równanie Gaussa.

Podpowiedź: należy porównać współczynniki A, A', oraz B, B'. Następnie podstawić (i=2, j=1, k=2).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

tierunkowe. zometria.

Krzywizna Gaussa

Krzywizna Gau:

Theorema Egregium i Twierdzenie

Symbole Christoffela

0 0

Twierdzenie (Theorema Egregium Gaussa)

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ oraz $N \subset \mathbb{R}^3$ będą powierzchniami gładkimi o krzywiznach odpowienio K_M i K_N . Niech $f: M \to N$ będzie lokalną izometrią. Wtedy

$$K_M(p) = K_N(f(p))$$

dla wszystkich $p \in M$.

Ponieważ pierwsza forma podstawowa powierzchni jest niezmienicza ze względu na lokalne izometrie (lemat 7.7, własność 3) wystarczy więc pokazać, że krzywizna Gaussa może być wyrażona w terminach współczynników metrycznych (funkcji g_{11} , g_{12} , g_{22}), oraz ich pochodnych.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

(rzywizna Gaussa I

zywizna Gaussa

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyine

Symbole Christoffela

Theorema Egregium

Twierdzenie (Theorema Egregium Gaussa)

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ oraz $N \subset \mathbb{R}^3$ będą powierzchniami gładkimi o krzywiznach odpowienio K_M i K_N . Niech $f: M \to N$ będzie lokalną izometrią. Wtedy

$$K_M(p) = K_N(f(p))$$

dla wszystkich $p \in M$.

Ponieważ pierwsza forma podstawowa powierzchni jest niezmienicza ze względu na lokalne izometrie (lemat 7.7, własność 3) wystarczy więc pokazać, że krzywizna Gaussa może być wyrażona w terminach współczynników metrycznych (funkcji g_{11} , g_{12} , g_{22}), oraz ich pochodnych.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

cometria.

rzywizna Gaussa

zywizna Gaussa

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyine

Symbole Christoffela

Theorema Egregium

Twierdzenie (Theorema Egregium Gaussa)

Niech $M \subset \mathbb{R}^3$ oraz $N \subset \mathbb{R}^3$ będą powierzchniami gładkimi o krzywiznach odpowienio K_M i K_N . Niech $f: M \to N$ będzie lokalną izometrią. Wtedy

$$K_M(p) = K_N(f(p))$$

dla wszystkich $p \in M$.

Ponieważ pierwsza forma podstawowa powierzchni jest niezmienicza ze względu na lokalne izometrie (lemat 7.7, własność 3) wystarczy więc pokazać, że krzywizna Gaussa może być wyrażona w terminach współczynników metrycznych (funkcji g_{11} , g_{12} , g_{22}), oraz ich pochodnych.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

erunkowe. ometria.

zywizna Gaussa I

zywizna Gaussa

heorema Egregium i wierdzenie

Symbole Christoffela

Theorema Egregium

Twierdzenie blasufibujące

Dowód:

Niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych wokół $p \in M$. Wiemy, że krzywizna wyraża się wzorem

$$K(p) = \frac{\det(l_{ij})}{\det(g_{ij})}.$$

Wystarczy więc przedstawić wyrażenie $\det(l_{ij}) = l_{11}l_{22} - l_{12}^2$ przy pomocy funkcji g_{11} , g_{12} , g_{22} i ich pochodnych. (**Uwaga:** jest to możliwe, mimo, że żadnej pojedynczej funkcji l_{ij} w taki sposób przedstawić się nie da!).

Przypomnijmy równanie Gaussa (z twierdzenia 10.3)

$$l_{11}l_{22} - l_{12}^2 = \sum_{r=1}^2 g_{1r} \left[\frac{\partial \Gamma_{22}^r}{\partial u_1} - \frac{\partial \Gamma_{21}^r}{\partial u_2} + \sum_{m=1}^2 \left(\Gamma_{22}^m \Gamma_{m1}^r - \Gamma_{21}^m \Gamma_{m2}^r \right) \right].$$

Wyraża ono $l_{11}l_{22} - l_{12}^2$ przy pomocy g_{ij} oraz symboli Christoffela (i ich pochodnych).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

Izometria.

(rzywizna Gaussa I

rzywizna Gaussa

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyjne

Symbole Christoffela

Theorema Egregium

wierdzenie klasyfiku

Dowód:

Niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych wokół $p \in M$. Wiemy, że krzywizna wyraża się wzorem

$$K(p) = \frac{\det(l_{ij})}{\det(g_{ij})}.$$

Wystarczy więc przedstawić wyrażenie $\det(l_{ij}) = l_{11}l_{22} - l_{12}^2$ przy pomocy funkcji g_{11} , g_{12} , g_{22} i ich pochodnych. (**Uwaga:** jest to możliwe, mimo, że żadnej pojedynczej funkcji l_{ij} w taki sposób przedstawić się nie da!).

Przypomnijmy równanie Gaussa (z twierdzenia 10.3)

$$l_{11}l_{22} - l_{12}^2 = \sum_{r=1}^2 g_{1r} \left[\frac{\partial \Gamma_{22}^r}{\partial u_1} - \frac{\partial \Gamma_{21}^r}{\partial u_2} + \sum_{m=1}^2 \left(\Gamma_{22}^m \Gamma_{m1}^r - \Gamma_{21}^m \Gamma_{m2}^r \right) \right].$$

Wyraża ono $l_{11}l_{22} - l_{12}^2$ przy pomocy g_{ij} oraz symboli Christoffela (i ich pochodnych).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

rzywizna Gaussa i

zywizna Gauss

Theorema Egregium i Twierdzenie Klasyfikacyine

Symbole Christoffela

Theorema Egregium

ierdzenie klasyfikuj

Niech $x: U \to M$ będzie lokalnym układem współrzędnych wokół $p \in M$. Wiemy, że krzywizna wyraża się wzorem

$$K(p) = \frac{\det(l_{ij})}{\det(g_{ij})}.$$

Wystarczy więc przedstawić wyrażenie $\det(l_{ij}) = l_{11}l_{22} - l_{12}^2$ przy pomocy funkcji g_{11} , g_{12} , g_{22} i ich pochodnych. (**Uwaga:** jest to możliwe, mimo, że żadnej pojedynczej funkcji l_{ij} w taki sposób przedstawić się nie da!).

Przypomnijmy równanie Gaussa (z twierdzenia 10.3)

$$l_{11}l_{22} - l_{12}^2 = \sum_{r=1}^2 g_{1r} \left[\frac{\partial \Gamma_{22}^r}{\partial u_1} - \frac{\partial \Gamma_{21}^r}{\partial u_2} + \sum_{m=1}^2 \left(\Gamma_{22}^m \Gamma_{m1}^r - \Gamma_{21}^m \Gamma_{m2}^r \right) \right].$$

Wyraża ono $l_{11}l_{22} - l_{12}^2$ przy pomocy g_{ij} oraz symboli Christoffela (i ich pochodnych).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma

kierunkowe. zometria.

ywiziia Gaussa i

zywizna Gauss

heorema Egregium i wierdzenie

ymbole Christoffela

Theorema Egregium

$$K(p) = \frac{\det(l_{ij})}{\det(g_{ij})}.$$

Wystarczy więc przedstawić wyrażenie $\det(l_{ij}) = l_{11}l_{22} - l_{12}^2$ przy pomocy funkcji g_{11} , g_{12} , g_{22} i ich pochodnych. (**Uwaga:** jest to możliwe, mimo, że żadnej pojedynczej funkcji l_{ij} w taki sposób przedstawić się nie da!).

Przypomnijmy równanie Gaussa (z twierdzenia 10.3):

$$l_{11}l_{22} - l_{12}^2 = \sum_{r=1}^2 g_{1r} \left[\frac{\partial \Gamma_{22}^r}{\partial u_1} - \frac{\partial \Gamma_{21}^r}{\partial u_2} + \sum_{m=1}^2 \left(\Gamma_{22}^m \Gamma_{m1}^r - \Gamma_{21}^m \Gamma_{m2}^r \right) \right].$$

Wyraża ono $l_{11}l_{22} - l_{12}^2$ przy pomocy g_{ij} oraz symboli Christoffela (i ich pochodnych).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w R³

Wektory styczne i normalne. I forma nodstawowa

ierunkowe. zometria.

zywizna Gaussa i

zywizna Gauss

heorema Egregium i wierdzenie Jasyfikacyine

ymbole Christoffela

Theorema Egregium

$$\begin{pmatrix} \Gamma_{ij}^1 \\ \Gamma_{ij}^2 \end{pmatrix} = \frac{1}{2} \begin{pmatrix} g_{11} & g_{12} \\ g_{21} & g_{22} \end{pmatrix}^{-1} \begin{pmatrix} \frac{\partial g_{j1}}{\partial u_i} + \frac{\partial g_{i1}}{\partial u_j} - \frac{\partial g_{ij}}{\partial u_1} \\ \frac{\partial g_{j2}}{\partial u_i} + \frac{\partial g_{i2}}{\partial u_j} - \frac{\partial g_{ij}}{\partial u_2} \end{pmatrix}$$

wiemy, że i je da się wyrazić przy pomocy współczynników metrycznych (i ich pochodnych). Zatem wstawiając równania z tego lematu do równania Gaussa otrzymujemu szukane wyrażenie $l_{11}l_{22}-l_{12}^2$ w tylko terminach funkcji g_{ij} (oraz ich pochodnych).

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

neorema Egregium

asyfikacyjne

Symbole Christoffela

Theorema Egregium

zometria.

heorema Egregium

Symbole Christoffela

Symbole Christoffela

Theorema Egregium

wierdzenie klasyfikujące

Z drugiej strony dzięki wcześniejszemu lematowi charakteryzującego symbole Christoffela (lemat 10.2):

$$\begin{pmatrix} \Gamma_{ij}^1 \\ \Gamma_{ij}^2 \end{pmatrix} = \frac{1}{2} \begin{pmatrix} g_{11} & g_{12} \\ g_{21} & g_{22} \end{pmatrix}^{-1} \begin{pmatrix} \frac{\partial g_{j1}}{\partial u_i} + \frac{\partial g_{i1}}{\partial u_j} - \frac{\partial g_{ij}}{\partial u_1} \\ \frac{\partial g_{j2}}{\partial u_i} + \frac{\partial g_{i2}}{\partial u_j} - \frac{\partial g_{ij}}{\partial u_2} \end{pmatrix}$$

wiemy, że i je da się wyrazić przy pomocy współczynników metrycznych (i ich pochodnych). Zatem wstawiając równania z tego lematu do równania Gaussa otrzymujemu szukane wyrażenie $l_{11}l_{22}-l_{12}^2$ w tylko terminach funkcji g_{ij} (oraz ich pochodnych).

Zadanie

Prześledzić dowód Theorema Egregium i wyprowadzić bezpośredni wzór na krzywiznę Gaussa zawierający tylko współczynniki metryczne i ich pochodne.

Uwaga

Twierdzenie odwrotne do Theorema Egregium nie zachodzi. Mianowicie istnieją powierzchnie M i N oraz odwzorowania $f: M \to N$ dla których K(f(p)) = K(p), lecz mimo wszystko f nie jest lokalną izometrią.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

Krzywizna Gaussa I

zywizna Gauss

Theorema Egregium i Twierdzenie

Symbole Christoffela

Theorema Egregium

Zadanie

Prześledzić dowód Theorema Egregium i wyprowadzić bezpośredni wzór na krzywiznę Gaussa zawierający tylko współczynniki metryczne i ich pochodne.

Uwaga

Twierdzenie odwrotne do Theorema Egregium nie zachodzi. Mianowicie istnieją powierzchnie M i N oraz odwzorowania $f: M \to N$ dla których K(f(p)) = K(p), lecz mimo wszystko f nie jest lokalną izometrią.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

ierunkowe. zometria.

rzywizna Gaussa I

zywizna Gaussa

neorema Egregium vierdzenie

Symbole Christoffela

Theorema Egregium

indenia blandhii

$$M = \{y(u, v) = (u \sin v, u \cos v, \ln u) : u \in \mathbb{R}_+, v \in (-\pi, \pi)\},\$$

$$N = \{x(u, v) = (v \sin u, v \cos u, u) : u \in \mathbb{R}_+, v \in (-\pi, \pi)\},\$$

oraz zdefiniujmy funkcję $f: M \to N$ jako

$$f(y(u, v)) \stackrel{\text{def.}}{=} x(v, u).$$

$$K(f(y(u,v))) = K(x(v,u)) = \frac{-1}{(1+u^2)^2} = K(y(u,v)).$$

Flementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Theorema Egregium

$$M = \{y(u, v) = (u \sin v, u \cos v, \ln u) : u \in \mathbb{R}_+, v \in (-\pi, \pi)\},\$$

 $N = \{x(u, v) = (v \sin u, v \cos u, u) : u \in \mathbb{R}_+, v \in (-\pi, \pi)\},\$

oraz zdefiniujmy funkcję $f: M \to N$ jako

$$f(y(u, v)) \stackrel{\text{def.}}{=} x(v, u).$$

Wtedy (sprawdzić!)

$$K(f(y(u, v))) = K(x(v, u)) = \frac{-1}{(1 + u^2)^2} = K(y(u, v)).$$

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Theorema Egregium

$$M = \{y(u, v) = (u \sin v, u \cos v, \ln u) : u \in \mathbb{R}_+, v \in (-\pi, \pi)\},\$$

 $N = \{x(u, v) = (v \sin u, v \cos u, u) : u \in \mathbb{R}_+, v \in (-\pi, \pi)\},\$

oraz zdefiniujmy funkcję $f: M \to N$ jako

$$f(y(u, v)) \stackrel{\text{def.}}{=} x(v, u).$$

Wtedy (sprawdzić!)

$$K(f(y(u, v))) = K(x(v, u)) = \frac{-1}{(1 + u^2)^2} = K(y(u, v)).$$

Gdyby jednak f była lokalną izometrią, wówczas lokalne układy współrzędnych x i y musiałyby mieć te same współczynniki metryczne (z zamienionymi zmiennymi). Jednak $g_{11}^M(u,v)=1+\frac{1}{u^2}$ podczas gdy $g_{11}^N(u,v)=1$.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

cierunkowe. zometria.

zywizna Gaussa i

zywizna Gaussa

heorema Egregium i wierdzenie

ymbole Christoffela

Theorema Egregium

Twierdzenie (Klasyfikacyjne powierzchni)

Niech $U \subset \mathbb{R}^2$ będzie spójnym zbiorem otwartym.

Załóżmy, że mamy dane symetryczne macierze 2×2 funkcji $(g_{ij}: U \to \mathbb{R})$ oraz $(l_{ij}: U \to \mathbb{R})$ spełniających $\det(g_{ij}) > 0$,oraz mamy dane osiem funkcji $\Gamma_{ij}^k: U \to \mathbb{R}$ (dla i, j, k=1,2) spełniających z powyższmi (g_{ij}) i (l_{ij}) dwa równania Codazziego-Mainardiego i równanie Gaussa. Wówczas istnieje powierzchnia $x: U \to M$ dla której

- ▶ (g_{ij}) tworzą pierwszą formę podstawową,
- (lij) tworzą drugą formę podstawową,
- Γ^k_{ij} tworzą układ funkcji Christoffela.

Co więcej dowolne dwie takie powierzchnie są ze sobą lokalnie izometryczne.

Dowód: Pomijamy.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

normalne. I forma podstawowa

zometria.

tily willia Gaassa

rzywizna Gaussi

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyine

Symbole Christoffela

Theorema Egregiun

Twierdzenie (Klasyfikacyjne powierzchni)

Niech $U \subset \mathbb{R}^2$ będzie spójnym zbiorem otwartym. Załóżmy, że mamy dane symetryczne macierze 2×2 funkcji $(g_{ij}: U \to \mathbb{R})$ oraz $(l_{ij}: U \to \mathbb{R})$ spełniających $\det(g_{ij}) > 0$,oraz mamy dane osiem funkcji $\Gamma^k_{ij}: U \to \mathbb{R}$ (dla i, j, k = 1, 2) spełniających z powyższmi (g_{ij}) i (l_{ij}) dwa równania Codazziego-Mainardiego i równanie Gaussa. Wówczas istnieje powierzchnia $x: U \to M$ dla której

- ▶ (g_{ij}) tworzą pierwszą formę podstawową,
- (l_{ij}) tworzą drugą formę podstawową,
- $ightharpoonup \Gamma_{ij}^k$ tworzą układ funkcji Christoffela.

Co więcej dowolne dwie takie powierzchnie są ze sobą lokalnie izometryczne.

Dowód: Pomijamy.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma podstawowa

zometria.

,

zywizna Gauss

Theorema Egregium i Twierdzenie klasyfikacyine

Symbole Christoffela

Theorema Egregiun

Twierdzenie (Klasyfikacyjne powierzchni)

Niech $U \subset \mathbb{R}^2$ będzie spójnym zbiorem otwartym. Załóżmy, że mamy dane symetryczne macierze 2×2 funkcji $(g_{ij}: U \to \mathbb{R})$ oraz $(l_{ij}: U \to \mathbb{R})$ spełniających $\det(g_{ij}) > 0$,oraz mamy dane osiem funkcji $\Gamma^k_{ij}: U \to \mathbb{R}$ (dla i, j, k = 1, 2) spełniających z powyższmi (g_{ij}) i (l_{ij}) dwa równania Codazziego-Mainardiego i równanie Gaussa. Wówczas istnieje powierzchnia $x: U \to M$ dla którei

- ▶ (g_{ij}) tworzą pierwszą formę podstawową,
- $lackbox{ } (l_{ij})$ tworzą drugą formę podstawową,
- $ightharpoonup \Gamma_{ij}^k$ tworzą układ funkcji Christoffela.

Co więcej dowolne dwie takie powierzchnie są ze sobą lokalnie izometryczne.

Dowód: Pomijamy.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne i normalne. I forma

erunkowe. ometria.

rzywizna Gaussa

zywizna Gaussa

Theorema Egregium i Twierdzenie

Symbole Christoffela

Theorema Egregiu

Niech $U \subset \mathbb{R}^2$ będzie spójnym zbiorem otwartym. Załóżmy, że mamy dane symetryczne macierze 2×2 funkcji $(g_{ij}: U \to \mathbb{R})$ oraz $(l_{ij}: U \to \mathbb{R})$ spełniających $\det(g_{ij}) > 0$,oraz mamy dane osiem funkcji $\Gamma^k_{ij}: U \to \mathbb{R}$ (dla i, j, k = 1, 2) spełniających z powyższmi (g_{ij}) i (l_{ij}) dwa równania Codazziego-Mainardiego i równanie Gaussa. Wówczas istnieje powierzchnia $x: U \to M$ dla której

- ▶ (g_{ij}) tworzą pierwszą formę podstawową,
- ▶ (*l_{ij}*) tworzą drugą formę podstawową,
- $ightharpoonup Γ_{ij}^k$ tworzą układ funkcji Christoffela.

Co więcej dowolne dwie takie powierzchnie są ze sobą lokalnie izometryczne.

Dowód: Pomijamy.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne normalne. I form podstawowa

> erunkowe. ometria.

zywizna Gaussa

Theorema Egregium i Twierdzenie dasyfikacyjne

Symbole Christoffela

Niech $U \subset \mathbb{R}^2$ będzie spójnym zbiorem otwartym. Załóżmy, że mamy dane symetryczne macierze 2×2 funkcji $(g_{ij}: U \to \mathbb{R})$ oraz $(l_{ij}: U \to \mathbb{R})$ spełniających $\det(g_{ij}) > 0$,oraz mamy dane osiem funkcji $\Gamma^k_{ij}: U \to \mathbb{R}$ (dla i, j, k = 1, 2) spełniających z powyższmi (g_{ij}) i (l_{ij}) dwa równania Codazziego-Mainardiego i równanie Gaussa. Wówczas istnieje powierzchnia $x: U \to M$ dla której

- ▶ (g_{ij}) tworzą pierwszą formę podstawową,
- ▶ (*l_{ij}*) tworzą drugą formę podstawową,
- Γ^k_{ij} tworzą układ funkcji Christoffela.

Co więcej dowolne dwie takie powierzchnie są ze sobą lokalnie izometryczne.

Dowód: Pomijamy.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczne normalne. I form podstawowa

erunkowe. ometria.

Zywiziia Gaussa

zywizna Gaussa

heorema Egregium wierdzenie

lasyfikacyjne

Symbole Christoffela Theorema Egregium

Niech $U \subset \mathbb{R}^2$ będzie spójnym zbiorem otwartym. Załóżmy, że mamy dane symetryczne macierze 2×2 funkcji $(g_{ij}: U \to \mathbb{R})$ oraz $(l_{ij}: U \to \mathbb{R})$ spełniających $\det(g_{ij}) > 0$,oraz mamy dane osiem funkcji $\Gamma^k_{ij}: U \to \mathbb{R}$ (dla i, j, k = 1, 2) spełniających z powyższmi (g_{ij}) i (l_{ij}) dwa równania Codazziego-Mainardiego i równanie Gaussa. Wówczas istnieje powierzchnia $x: U \to M$ dla której

- ▶ (g_{ij}) tworzą pierwszą formę podstawową,
- ▶ (*l_{ij}*) tworzą drugą formę podstawową,
- $ightharpoonup Γ_{ij}^k$ tworzą układ funkcji Christoffela.

Co więcej dowolne dwie takie powierzchnie są ze sobą lokalnie izometryczne.

Dowód: Pomijamy.

Elementarna Geometria Różniczkowa

Opracowanie: Marek Kaluba

Powierzchnie w $\mathbb{R}^3$

Wektory styczn normalne. I forr podstawowa

> erunkowe. ometria.

izywiziia Gaussa

zywizna Gaussa

heorema Egregium wierdzenie

Symbole Christoffela

neorema Egregium